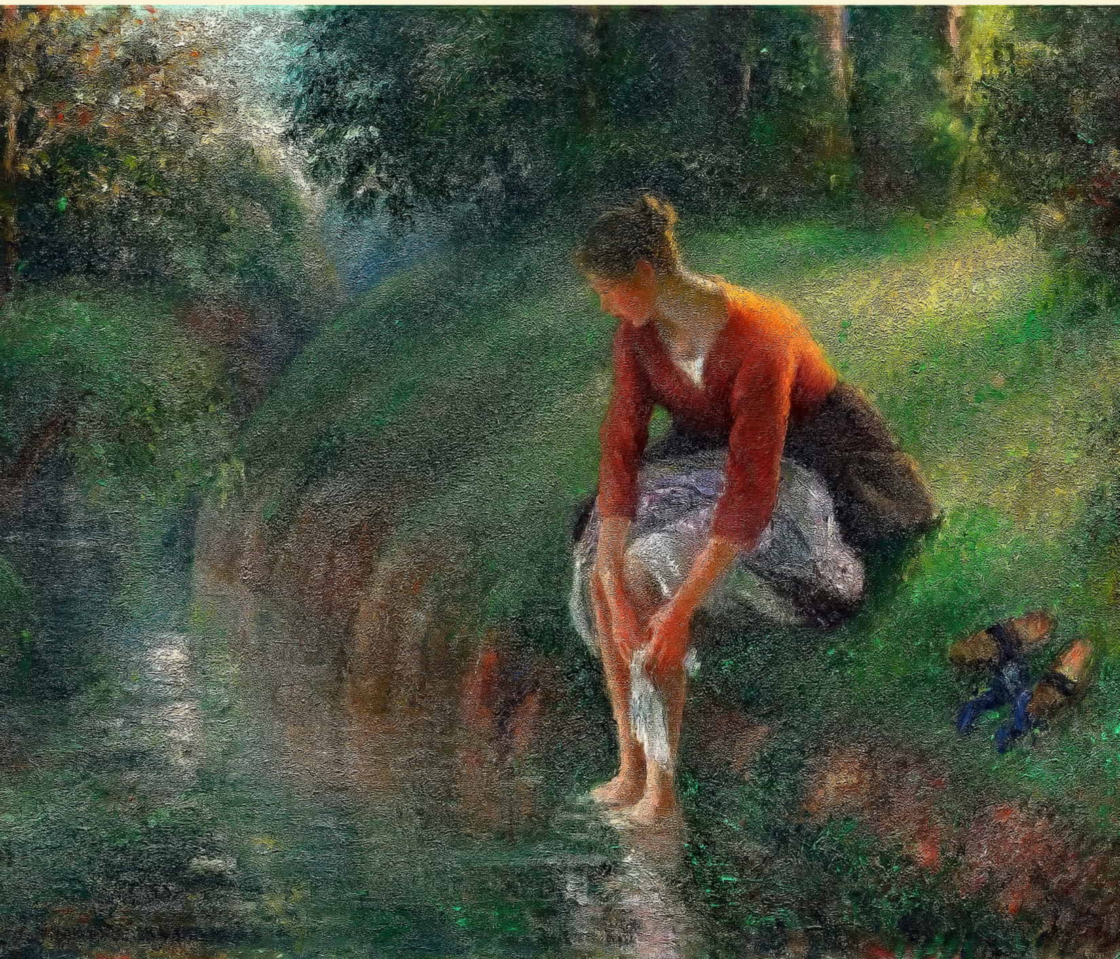
Guy de Maupassant

Den lille Louise

og andre noveller

Bibliotek 1800

Guy de Maupassant

Den lille Louise og andre noveller

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Copyright and conditions of use

Den lille Louise

I

Postbuddet Méderic Rompel, som folk på egnen til dagligdags plejede at kalde Mederi, gik til sædvanlig tid fra posthuset i Roüy-le-Tors. Da han var gået igennem den lille by med lange skridt, gammel soldat som han var, skråede han over engene ved Villaumes for at nå til bredden af Brindille, hvorpå han så ved at gå langs med vandet nåede til landsbyen Parvelin, hvor han skulle begynde at dele sine breve ud.

Han gik hurtigt langs med den smalle strøm, som skummede, brusede, kogte og løb afsted i sit græsleje under en hvælving af piletræer. De store sten, som standsede dens løb, havde omkring sig en krans af vand, en slags krave, som endte med en skumknude. På sine steder var der vandfald en fod høje, ofte usynlige, som under bladene af slyngplanterne, under dette tag af grønt gjorde en støj, som var både vred og blid; og længere borte, hvor skrænten videde sig ud, sås der en lille rolig indsø, hvor karperne svømmede mellem alt det grønne tang, som bølger på bunden af de rolige strømme.

Méderic gik videre uden at se noget og tænkte ikke andet end: "Mit første brev er til Poivrons, så har jeg et til hr. Renardet, så må jeg gennem skoven."

Hans blå bluse, som blev holdt sammen om livet af et sort læderbælte, strejfede hurtigt og regelmæssigt den grønne

pilehæk, og hans stok, en stærk tjørnekæp, gik ved siden af ham i takt med hans ben.

Han gik over Brindillefloden på en bro, der var dannet af et eneste træ, som lå kastet fra den ene bred til den anden og med et tov spændt på to nedrammede pæle tværs over som rækværk.

Skoven tilhørte hr. Renardet, maire i Parvelin, den rigeste mand på egnen. Det var en skov med gamle, umådelige træer, ranke som søjler, der strakte sig over at halv mil på den venstre bred af floden, der begrænsede den umådelige træhvælving. Langs med bredden groede der uhyre buske i solskinnet; men inde i skoven var der ikke andet end mos, tykt mos, blødt og fint, som udbredte i den stillestående luft en duft af mug og døde grene.

Méderic sagtnede sin gang, tog sin sorte kasket med den røde snor af, tørrede sin pande, for det var allerede varmt på engen, skønt klokken ikke endnu var otte om morgenen.

Han havde lige sat sin hat på igen og begyndte sit raske trav, da han ved foden af et træ opdagede en kniv, en lille barnekniv. Idet han tog den op, fandt han også at lille fingerbøl og en lille æske mad synåle lidt længere borte.

Han tog sagerne og tænkte: "Jeg vil dog give dem til mairen," og så begyndte han igen sin vandring, idet han nu passede på, om han ikke skulle finde mere.

Pludselig standsede han, som om han var stødt imod en mur, for næppe ti skridt foran ham lå det nøgne legeme af et barn på jorden. Det var en lille pige på tolv-tretten år. Hun lå på ryggen mad arme og ben udstrakte, og med et lommetørklæde over ansigtet. Der sås et par bloddråber på hendes ben.

Méderic listede på tåspidserne nærmere, som om han var bange for at gøre støj, eller som om han frygtede en fare; han spilede øjnene op.

Hvad var dog det? Hun sov naturligvis? Men så betænkte han, at man ikke sover sådan ganske nøgen klokken halv otte om morgenen under de kølige træer. Så var hun altså død, og her måtte være begået en forbrydelse. Ved denne tanke gøs det i ham, skønt han var en gammel soldat. Et mord! Det var en sjælden ting der på egnen, og så tilmed mordet af et barn; han ville næppe tro sine egne øjne. Men hun havde intet sår, ikke andet end disse bloddråber på benet. Hvordan var hun da blevet dræbt?

Han standsede og betragtede hende, støttet til sin stok. Han kendte hende naturligvis, han kendte jo alle der i egnen, men da han ikke kunne se hendes ansigt, kunne han ikke gætte hendes navn. Han bøjede sig ned for at tage lommetørklædet bort, som skjulte det. Men pludselig standsede han med udstrakt hånd, der var faldet ham noget ind.

Havde han lov til at forandre noget i ligets stilling, inden retten havde set det? Han havde den idé, at retten er en slags general, som intet undgår, som lægger lige så meget vægt på en knap der mangler, som på et knivstik i maven. Under dette lommetørklæde fandtes der måske et håndgribeligt bevis; det var nu hans overbevisning, og det kunne miste sin værdi, når en ubehændig hånd greb ind i det.

Så rejste han sig op for at løbe til mairen, men så faldt der ham en anden tanke ind. Hvis pigebarnet, måske endnu skulle være levende, så kunne han ikke sådan forlade hende. Han lagde sig sagte på knæ, lidt borte fra hende af forsigtighed og

strakte hånden hen til hendes fod. Den var kold. Iskold, den forfærdelige kulde, som gør døden så grufuld, og som ikke lader nogen tvivl tilbage. Ved denne berøring fik postbuddet hjerteondt, sagde han siden, han blev tør i munden og han rejste sig rask op og gav sig til at løbe gennem skoven hen til hr. Renardets hus.

Han løb rask med stokken under armen, knyttede næver og hovedet forover, og læderposen fuld af breve og aviser daskede regelmæssigt mod hans hofter.

Mairens bolig lå ved udkanten af skoven, der var en art park foran den, og denne side af muren stod helt ned i vandet af en dam, som Brindille dannede her.

Det var et stort firkantet hus af grå sten, meget gammelt, som i forrige tider havde udstået belejringer, og som endte i et uhyre tårn, tyve meter højt, bygget i vandet.

Fra toppen af dette kastel vågede man i gamle dage over egnen. Man kaldte det Rævetårnet – Tour du Renard – uden at man egentlig vidste hvorfor, og deraf kom uden tvivl navnet Renardet; det hed ejeren af dette len, der var blevet i den samme familie i mere end to hundrede år, sagde man. For Renardet'erne var en af disse næsten adelige borgerfamilier, som man ofte traf på i provinserne inden revolutionen.

Postbuddet gik rask ind i køkkenet, hvor tjenestefolkene var ved at spise morgenmad, og råbte:

"Er herren oppe? Jeg må øjeblikkelig tale med ham." De vidste, at Méderic var en pålidelig mand og de forstod straks, at der var noget alvorligt på færde.

Han blev meldt til hr. Renardet, som befalede, at man skulle lade ham komme ind. Han var bleg og forpustet og kom ind

med kasketten i hånden til mairen, som sad foran et langt bord, der var dækket med forskellige papirer.

Det var en stor, svær mand, tyk og rød, stærk som en okse og meget afholdt på egnen, skønt han var umådelig heftig. Han var omtrent fyrre år gammel og havde været enkemand i et halvt år. Han boede på sit gods som en landadelsmand. Hans heftige sind havde ofte bragt ham ind i ubehagelige historier, som øvrighedspersonerne i Roüy-le-Tors altid hjalp ham ud af som overbærende, tro venner. Havde han for eksempel ikke kastet kusken på diligencen ned fra bakken, fordi han havde været lige ved at køre hans støverhund Micmac over? Havde han ikke knækket to ribben på en skovfoged, som standsede ham, fordi han med bøssen i hånden gik på sin nabos mark og havde han ikke endog taget underdommeren i kraven, da denne opholdt sig i landsbyen på en rundrejse, som hr. Renardet kaldte en vælgerturné; for han var af familietradition mod regeringen.

Mairen spurgte: "Hvad er der på færde, Méderic?"

"Jeg har fundet en lille pige liggende død i Deres skov."

Renardet rettede sig, han var teglstensrød i ansigtet.

"Hvad for noget ... en lille pige!"

"Ja, hr. Renardet, en lille pige ganske nøgen, på ryggen, blodig død, stendød."

Mairen bandede: "Men du gode Gud! Jeg vædder på, det er den lille Louise Roque. De har lige meldt mig, at hun i går aftes ikke var kommet hjem til sin moder. Hvor fandt du hende?"

Postbuddet forklarede stedet, forklarede de mindste ubetydeligheder og ville følge mairen derhen.

Men Renardet bed ham rask af. "Nej, dig behøver jeg ikke. Skaf mig straks fat på markvogteren, sekretæren i maireriet og doktoren; og gå du så bare videre med dine breve. Nå, skynd dig, og sig så til dem, at de skal komme hen til mig i skoven."

Postbuddet, som vidste hvad det var at lystre en ordre, trak sig tilbage, rasende og fortvivlet over ikke at skulle være med ved ligskuet.

Derpå gik mairen ud, tog sin hat, en stor blød hat af gråt filt med meget bred skygge, og standsede et øjeblik på tærsklen af sin bolig. Foran ham lå der en stor græsplæne, hvor der lyste tre store pletter, en rød, en blå og en hvid, tre store bede med udsprungne blomster, det ene lå lige for huset, de to andre på siderne. Længere borte strakte de første træer i skoven deres grene mod himlen, mens man til venstre over Brindille, som her havde bredt sig ud til en dam, så de store enge, et helt grønt og fladt land, der afbrødes af vandgrøfter og pilehække, som så ud som uhyrer, undersætsige dværge, som var uden grene, og som på deres uhyre korte stamme bar en rystende fjerkost af fine kviste.

Til højre bag staldene, vognremiserne og alle bygningerne, som hørte til ejendommen, lå landsbyen, hvis beboere var velhavende kvæghandlere.

Renardet steg langsomt ned ad trinnene på sin trappe og drejede til venstre, hvor han med langsomme skridt gik langs vandkanten med hænderne på ryggen. Han gik med bøjet hoved og nu og da så han sig omkring, om han ikke skulle se de folk, han havde sendt bud efter.

Da han kom under træerne standsede han, tog sin hat af og tørrede sin pande som Méderic havde gjort, for den hede julisol

faldt som en ildregn på jorden. Så gik han videre, standsede igen og gik tilbage. Pludselig bøjede han sig, dyppede sit lommetørklæde i vandet, som løb ved hans fødder og lagde det på sit hoved under sin hat. Vanddråberne løb ned ad hans tindinger, over hans øren, som altid var violette, på hans vældige røde hals, og strømmede en efter en ned på hans hvide skjortekrave. Da der ingen kom endnu, gav han sig til at stampe med foden, så råbte han: "Ohoj, ohoj!"

En stemme svarede fra højre: "Ohoj, ohoj!" og doktoren kom frem mellem træerne. Det var en lille mager mand, en gammel militærlæge, som havde ord for at være meget dygtig der på egnen. Han haltede efter et sår i krigen og støttede sig til en stok, når han gik.

Bag efter kom markvogteren og maireriets sekretær, der kom sammen, da de var blevet tilsagt samtidig. De så forfærdede ud og kom travende med tungen ud af halsen, snart løbende, snart gående, idet de bevægede armene så voldsomt, som om det var dem, der havde arbejdet mere end benene.

Renardet sagde til doktoren: "De ved, hvad det er?"

"Ja, et dødt barn, som Méderic har fundet i skoven."

"Godt, kom så."

De gik videre ved siden af hinanden med de to mænd efter sig. Deres skridt var lydløse på mosset; deres øjne var søgende rettet frem foran dem.

Pludselig rakte doktor Labarbe hånden ud.

"Stop lidt, der er det!"

Meget langt borte under træerne, så man noget lyst. Hvis de ikke havde vidst hvad det var, ville de ikke have kunnet gætte det. Det så næsten ud som det lyste, så hvidt var det, man skulle

have troet, det var et stykke linned, der var faldet ned dér; en solstråle, som faldt mellem grenene, oplyste den blege hud med en stærk stråle på skrå tværs over maven. Idet de nærmede sig, skelnede de lidt efter lidt formen, det tildækkede hoved vendt imod vandet, og de to arme udstrakt som på en korsfæstet.

"Jeg er voldsomt varm," sagde mairen. Og han bukkede sig ned mod Brindille og dyppede igen sit lommetørklæde, som han lagde på sin pande.

Doktoren skyndte sig fuld af interesse hen imod stedet. Så snart han var ved liget bukkede han sig ned for at undersøge det uden at røre ved det. Han havde taget sine næsebriller på, som når man ser på en mærkværdighed, og han gik langsomt rundt om det.

Så sagde han uden at rejse sig op: "Vold og mord, det skal vi straks konstatere. Pigebarnet er forresten næsten voksen, se blot hendes bryst."

Så tog han lommetørklædet bort fra hendes ansigt. Hun var ganske sort og så forfærdelig ud med tungen ud af halsen og øjnene langt ude af hovedet.

"Å fy for pokker," sagde doktoren, "han har kvalt hende bagefter."

Han følte på halsen: "Hun er kvalt med hænderne, der er ellers ingen videre spor, hverken mærke efter neglene eller efter fingrene. Godt. Ja, det er mo'r Roques lille Louise."

Så lagde han forsigtigt lommetørklædet over hende igen. "Her er ikke noget for mig at gøre, hun har været død i mindst tolv timer. Vi må melde det for retten."

Renardet stod med hænderne på ryggen og stirrede med stive øjne på det lille legeme, som lå foran ham på græsset. Han

mumlede: "Å, den slyngel! Vi må se at finde klæderne!"

Lægen følte på hendes hænder, hendes arme og ben; så sagde han: "Hun må vist lige have badet sig, hendes klæder må være ved kanten af vandet."

Mairen gav sine ordrer: "Hør Principe" – det var maireriets sekretær – "gå og led efter hendes klæder langs vandet. Og du, Maxime" – det var markvogteren – "det er bedst at du løber til Roüy-le-Tors og henter mig forhørsdommeren og politiet. De må straks komme, i løbet af en time, hører du?"

De to mænd gik rask afsted, og Renardet sagde til doktoren: "Hvad det dog må være for et bæst, der har gjort den slyngelstreg her midt imellem os."

Doktoren mumlede: "Ja, hvem ved? Den slags ting kan såmænd hver og en komme afsted med. Gud og hvermand og ingen i særdeleshed! Nå, det er vel en eller anden vagabond, en arbejder, som ikke har noget at bestille. Siden vi har fået republik er vejene jo fyldt med marodører."

De var begge to bonapartister.

Mairen sagde: "Ja, det må være en fremmed, en, som er kommet forbi, en vagabond, som ikke har tag over hovedet ..."

"Ja," sagde lægen næsten med et smil, "og som ingen kone har. Han har hverken haft god aftensmad eller godt kvarter, og så har han taget, hvad han kunne få. Å, man ved ikke, hvordan menneskene er; når fristelsen kommer i det øjeblik de er svage, så bukker flere under end man ved af. Vidste De, at den lille var blevet borte?"

Og med spidsen af sin spadserestok rørte han ved den lille dødes stive fingre som om han spillede på klaver.

"Ja, moderen kom efter mig hen ad klokken 9 i går aftes, barnet var ikke kommet hjem klokken syv til aftensmad. Så råbte og ledte vi på vejene til klokken tolv i nat, men hvem fandt vel på at tænke på skoven. Man kunne jo heller ikke anstille nogen ordentlig undersøgelse før det var blevet lyst."

"Må jeg byde Dem en cigar," sagde doktoren.

"Nej tak, jeg har ikke lyst til at ryge, jeg bliver altid ilde til mode af at se på sådan noget."

De stod begge to op overfor det spæde unge legeme, der lå så blegt på det mørke mos; en stor flue med blå krop krøb langs det ene ben og standsede ved blodpletterne, krøb så videre op ad den ene side, hurtigt og afbrudt, op ad brystet, krøb så ned ad den anden side, idet den ledte efter noget at drikke på det døde legeme. Begge mændene betragtede dette sorte bevægelige punkt.

Lægen sagde: "Det ser smukt ud, sådan et insekt på den blege hud. Ja damerne fra forrige århundrede vidste nok, hvad de gjorde, når de klistrede sig skønhedsplet i ansigtet. Hvorfor mon den mode er lagt af?"

Mairen lod til ikke at høre efter, hensunken som han var i sine betragtninger.

Men pludselig vendte han sig om, han havde hørt en støj; en kone med hue på hovedet og forklæde på kom løbende mellem træerne. Det var mo'r la Roque. Så snart hun så Renardet gav hun sig til at hyle: "Min lille pige, hvor har I gjort af min lille pige?" Hun var i den grad forfærdet, at hun ikke så på jorden. Men pludselig opdagede hun barnet, og idet hun standsede, slog hun hænderne sammen, rakte armene i vejret og udstødte et skarpt, sønderrivende skrig, et skrig som et såret dyr.

Så styrtede hun hen imod liget, kastede sig på knæ og rev lommetørklædet bort fra dets ansigt. Da hun så det sorte, fortrukne ansigt, fo'r hun op som ved et stød, så faldt hun igen sammen med ansigtet mod jorden, idet hun udstødte frygtelige kvalte skrig i det tætte mos.

Hendes store magre krop rystede krampagtigt. Klæderne klistrede sig til hendes legeme, man så hendes knoglede ankler og hendes tørre ben i tykke blå strømper vride sig og hun gravede i jorden med sine krogede fingre, som om hun ville grave et hul til at skjule sig i.

Lægen mumlede rørt: "Stakkels gamle skrog!"

Renardet følte en underlig sammentrækning i maven; så kom der en slags nysen på engang ud af både næse og mund på ham, og han trak sit lommetørklæde op og gav sig til at græde i det, idet han hulkede og pudsede sin næse med megen støj: "Å ... å ... å... gid Fanden havde den svinepels, som har gjort det. Jeg ... jeg ... ville ønske jeg havde ham på skafottet."

Nu kom Principe igen. Han så fortvivlet ud og mumlede: "Jeg kan ingenting finde, ikke spor af noget nogen steder."

Renardet svarede forvirret med gråden i halsen:

"Hvad kan du ikke finde?"

"Den lilles klæder."

"Ejda ... nå, så led efter dem et andet sted, og ... og ... se til du finder dem ... eller ... du skal få med mig at bestille!"

Manden vidste, at det ikke kunne nytte at sige mairen imod og gik igen med modløse skridt, idet han kastede et stjålent og bange blik på liget.

Nu hørtes der en fjern støj i skoven, en forvirret larm som af en skare mennesker som nærmer sig; for på sin tur rundt havde

Méderic meddelt nyheden fra dør til dør.

Egnens folk var først blevet forfærdede, men så fortalte de det til hinanden og til sidst, da de havde snakket og diskuteret en tidlang, havde de begivet sig på vej for selv at se.

De kom i klynger, lidt tøvende og bange for den første bevægelse. Da de så liget, standsede de og vovede ikke at nærme sig, men talte sagte. Så fik de mere og mere mod, gjorde et par skridt og standsede så igen, og gik så igen frem, til de dannede en tæt oprørt kreds om liget, moderen, lægen og mairen. De var urolige og trængte sig tættere og tættere sammen, efterhånden som nyankomne puffede på bagfra. Lægen holdt dem lidt tilbage. Men pludselig fo'r mairen op af sin døs og idet han rasende greb doktorens stok, fo'r han løs på de nærmeste og stammede: "Lad mig i fred for pokker ... Skrub af ... bæster, tampe, som I er ... Lad mig være, siger jeg! ..." På et øjeblik udvidede kredsen af de nysgerrige sig mere end halvandet hundrede meter. Mo'r la Roque havde rejst sig, vendt sig om og sad nu med hænderne foldede over ansigtet og græd over sit barn.

I stimlen snakkede de om begivenheden og drengene så med nysgerrige blikke på det lille lig, som lå blottet for dem. Renardet lagde mærke til det og tog hurtigt sin lærredsjakke af og lagde den over barnet, som forsvandt aldeles under det store klædningsstykke.

De nysgerrige nærmede sig igen; skoven fyldtes med folk og en forvirret støj af stemmer lød under de store træer.

Mairen stod op med stokken i hånden og i skjorteærmer i en kampberedt stilling. Han lod til at være fortvivlet over denne folkets nysgerrighed: "Hvis en eneste af jer kommer herhen, så

slår jeg hovedet itu på ham som på en hund." Bønderne var meget bange for ham og holdt sig i afstand. Doktor Labarbe, som røg, satte sig ved siden af mo'r la Roque og gav sig til at snakke med hende, idet han prøvede på at adsprede hende. Den gamle kone tog straks hænderne fra sit ansigt og svarede ham med en ordstrøm, som om hun druknede sin sorg i en masse jamrende ord. Hun fortalte ham hele sit liv, sit ægteskab, sin mands død, han var kvægdriver og blev stanget ihjel, om sin datters barndom, om sin ynkelige tilværelse som enke uden hjælp med den lille. Hun havde ikke andet end barnet, hendes lille Louise, og nu havde de dræbt hende, slået hende ihjel her i skoven. Så ville hun pludselig se hende igen og på knæene slæbte hun sig hen til liget og løftede et hjørne af frakken, som dækkede det, så slap hun det igen og gav sig til at hyle på ny. De omkringstående forholdt sig stille og slugte ivrigt med øjnene hver en bevægelse af moderen. Pludselig blev der et voldsomt oprør; man råbte og skreg: "Politiet, der er politiet." To gendarmer kom langt borte ridende i rask trav bag efter deres kaptajn og en lille mand med rødt skæg, som dansede som en abekat på sin hvide hest.

Markvogteren havde netop truffet hr. Putain, forhørsdommeren, i det øjeblik da han besteg sin hest for at ride sin morgentur, for han gav den flotte rytter til stor glæde for officererne.

Han steg af hesten med kaptajnen og trykkede mairens og doktorens hånd; så kastede han et listigt blik på lærredsfrakken, som lå over liget.

Da han var sat ind i sagerne lod han først folkene sprede, og gendarmerne jagede dem rask ud af skoven, men de samlede

sig snart igen i engen og dannede et gærde af ophidsede og urolige hoveder langs med Brindille og på den anden side af vandet.

Doktoren afgav nu sin forklaring, som Renardet skrev med blyant i sin lommebog. Alle vidnesbyrdene blev aflagt, opskrevet og overvejet uden at føre til nogen opdagelse. Maxime var kommet igen uden at have fundet spor af klæderne. Alle var forbavsede over det; det kunne kun forklares med et tyveri; og da de usle pjalter ikke kunne være en franc værd, var det tyveri ubegribeligt.

Forhørsdommeren, mairen, kaptajnen og doktoren gav sig nu selv til at lede, to og to; idet de undersøgte hver en gren langs med vandet.

Renardet sagde til dommeren: "Hvorfor i al verden har den slyngel skjult eller taget de pjalter med sig, mens han har ladet liget ligge midt på vejen, så alle og enhver kunne se det?"

Den anden var fiffig og mistænksom og svarede: "Å, det kan være en list. Forbrydelsen er enten begået af et dyrisk uhyre eller af en fiffig fyr. Nå, i alt fald skal vi nok få fat i ham."

En vognrullen tiltrak sig deres opmærksomhed. Det var fuldmægtigen, doktoren og rettens skriver, som nu kom. De begyndte igen undersøgelsen, mens de snakkede ivrigt sammen.

Pludselig sagde Renardet: "Hør, De spiser vel frokost hos mig?"

De sagde alle ja, og da nu dommeren fandt, at de for den dag havde gjort nok for den lille pige, vendte han sig til mairen:

"Jeg kan vel lade liget bringe hen til Dem, ikke sandt? De har nok et værelse, hvor jeg kan lægge hende til i aften."

Den anden blev forvirret og stammede: "Ja, nej, ... nej ... sandt at sige, så vil jeg foretrække ikke at have det hos mig ... fordi ... for mine tjenestefolks skyld ... for ... de snakker allerede om at det spøger ... i mit tårn ... i Rævetårnet ... De ved nok ... jeg kommer ikke til at kunne beholde nogen i min tjeneste ... Nej, jeg vil hellere være fri for at have hende hos mig."

Dommeren smilede: "Godt ... så lader jeg hende straks bære til Roüy til den lovbefalede undersøgelse." Og han rendte sig til sin fuldmægtig: "Jeg kan vel få lov til at tage Deres vogn?"

"Naturligvis."

Alle gik hen til liget igen. Nu sad moderen ved siden af sit barn og holdt hendes hånd i sin. Hun stirrede frem for sig med et usikkert og idiotisk blik.

De to læger prøvede at få hende bort, for at hun ikke skulle se barnet blive båret bort; men hun begreb straks, hvad det var, de ville gøre, og idet hun kastede sig over sin datter, greb hun liget med begge armene, mens hun lå over det og skreg:

"I får hende ikke. Hun hører mig til, hun hører mig til nu. Å, de har dræbt hende for mig; jeg vil beholde hende, I får hende ikke."

Mændene stod forskrækkede og ubestemte omkring hende. Renardet lagde sig på knæ for at tale til hende:

"Hør, mo'r la Roque, du må finde dig i det, det er for at få at vide, hvem det er, der har dræbt hende, ellers kan man aldrig få det at vide, og man må dog lede efter ham for at straffe ham. Du skal få hende tilbage, så snart han er fundet, det lover jeg dig."

Dette ræsonnement bevægede konen, og der lyste et had i hendes halvforvildede blik.

"Tror De så, han bliver fanget," sagde hun.

"Ja, det lover jeg dig."

Hun rejste sig, bestemt på at lade dem råde, men da hun hørte kaptajnen mumle: "Det er dog underligt, at de klæder ikke er til at finde," blev hun grebet af en ny tanke, som hun ikke før havde haft, og hun udbrød pludselig:

"Hvor er hendes klæder; de hører mig til. Jeg vil have dem. Hvor har I gjort af dem?"

De forklarede hende, at klæderne ikke var til at finde; men så gav hun sig til at fordre dem med en fortvivlet hårdnakkethed, og hun græd og stønnede:

"De hører mig til, jeg vil have dem; hvor er de, jeg vil have dem?"

Jo mere man forsøgte at berolige hende, jo mere hulkede hun, jo mere stivsindet vedblev hun at forlange klæderne. Hun snakkede ikke mere om barnets legeme, men sin datters klæder ville hun have, måske det lige så meget var af halvt ubevidst fattigkone-nærighed, for hvem et pengestykke er en formue, som af moderømhed.

Og da det lille lig indsvøbt i tæpper, som de havde hentet hos hr. Renardet, forsvandt i vognen, stod den gamle kone mellem mairen og kaptajnen og råbte:

"Jeg har ingenting mere, ingenting, ingenting i verden, ingenting; ikke så meget som hendes lille hue, hendes lille hue, hendes lille hue; jeg har ingenting mere, ingenting, ingenting, ikke så meget som hendes lille hue."

Præsten kom. En ganske ung mand, som allerede var fed. Han påtog sig at følge mo'r la Roque hjem, og de gik sammen hen ad landsbyen til. Moderens smerte mildnedes under

præstens søde ord, mens han lovede hende tusindfold trøst; men hun kom uafladelig tilbage til: "Hvis jeg bare havde hendes lille hue ..." Denne idé stillede tanken om alt andet i skygge.

Renardet råbte efter dem: "De kommer vel og spiser frokost med os, fader. Om en time."

Præsten vendte hovedet og svarede: "Mange tak, hr. Renardet, jeg skal være hos Dem klokken tolv."

Og de gik alle sammen hen imod huset, hvis grå facade man så gennem grenene tilligemed det store tårn, som stod på bredden af Brindille.

Frokosten tog lang tid; de talte om forbrydelsen. Alle var af samme mening; den var begået af en vagabond, som tilfældigvis var kommet forbi, mens den lille var ved at bade sig.

Så vendte øvrighedspersonerne tilbage til Roüy og lovede, at de skulle komme igen tidligt den næste dag; doktoren og præsten gik hjem, mens Renardet efter en lang spadseretur rundt i engene kom tilbage til skoven, hvor han gik omkring, til det var blevet mørkt med hænderne på ryggen.

Han gik tidligt i seng og sov endnu den næste morgen, da forhørsdommeren kom ind i hans sovekammer. Han gned sine hænder, så fornøjet ud og sagde:

"Å, så De sover endnu! Nå, godt min kære, vi har nyt i denne morgenstund."

Mairen sad på sin seng.

"Nå, hvad nyt?"

"Å, noget temmelig underligt. De husker jo nok, hvor moderen skreg i går og forlangte en erindring om sin datter, især hendes lille hue? Nå, da hun i morges lukker sin dør op, finder hun på dørtrinnet barnets to små træsko. Det beviser, at

forbrydelsen er begået af en her på egnen, og det af en, som har haft ondt af moderen. Og så bringer desuden postbuddet Méderic fingerbøllet, kniven og den lille piges syæske. Manden har altså, da han bar hendes klæder bort for at skjule dem, tabt det, som var i lommen. Hvad mig angår, så er sagen med træskoene den vigtigste for mig; det viser, et morderen er i besiddelse af en vis åndelig dannelse og en evne til at have medlidenhed. Hvis De altså har lyst, vil vi sammen gennemgå de vigtigste af beboerne her i egnen."

Mairen var stået op. Han ringede for at få varmt vand til at barbere sig med. Så sagde han:

"Med stor fornøjelse, men det bliver en langvarig historie. Lad så begynde straks."

Hr. Putain satte sig overskrævs på en stol; han dyrkede endog inden døre sin ridemani.

Renardet stod foran spejlet og idet han sæbede sin hage ind i hvidt sæbeskum, så han sig i spejlet og sagde:

"Den vigtigste ejendomsbesidder i Porvelin hedder Joseph Renardet, han er maire, rig, og forresten en hidsig mand, som slår sine betjente og kuske ..."

Dommeren gav sig til at le:

"Ja, tak, det er godt, lad os så gå videre."

"Den næst vigtigste er hr. Pelledent, fuldmægtig, han har en masse kvæg, er ligeledes en rig ejendomsbesidder, en fiffig bonde, meget listig, meget snedig i alle pengespørgsmål, men efter min mening ude af stand til at kunne begå en sådan forbrydelse."

"Videre," sagde hr. Putain.

Og imens han barberede og vaskede sig, vedblev Renardet at gennemgå alle beboerne i Porvelin. Efter to timers diskussion var deres mistanke hæftet på tre temmelig tvivlsomme personer. En krybskytte, som hed Pavalle, en forel- og krebsefisker som hed Paquet og en kvæghyrde ved navn Clovis.

II

Undersøgelserne fortsattes hele sommeren; man fandt ikke forbryderen. Dem man mistænkte og arresterede beviste let deres uskyldighed og domstolene måtte opgive at finde den skyldige.

Men det var, som om dette mord havde sat hele egnen i oprør på en ganske ejendommelig måde. Der var blevet en ængstelse i folks sind, en ubestemt skræk, en slags hemmelighedsfuld rædsel, som ikke alene kom af, at det viste sig umuligt at opdage noget spor, men tillige og især ved det forunderlige fund af trætøflerne foran mo'r la Roques dør den næste dag. Tanken om, at morderen havde været til stede ved ligskuet, at han endnu rimeligvis boede i landsbyen, det pinte folk, ængstede dem, det ligesom svævede truende over hele egnen.

Og skoven var blevet et frygtet sted, man undgik den. Man sagde det spøgede dér.

For gik folk og spadserede der om søndageftermiddagene. De satte sig på mosset under de høje træer eller de gik langs med floden og så på forellerne, som svømmede mellem vandplanterne. Drengene plejede at spille alle mulige slags spil på pladser i skoven, hvor de havde tildannet jorden og jævnet græsset, og pigebørnene brugte at spadsere der fem og seks i række med hinanden under armen og trallede med deres

skarpe stemmer romancer, som kunne skingre én i øret og hvis falske toner forstyrrede den stille luft og kunne gå én gennem alle nerverne og pibe en i tænderne som eddikedråber. Men nu gik der ikke mere nogen under det tætte løvtag, det var som om man altid var bange for at finde et eller andet lig liggende der.

Efteråret kom og bladene faldt. De faldt dag og nat. De sank svirrende ned, runde og lette, langs de høje træer, og man begyndte at skimte himlen gennem grenene. Undertiden når et vindstød gik over toppene, kunne pludselig den sagte regn blive til en skylle, som svagt hviskende dækkede mosset med et tykt, gult tæppe, som knirkede under foden. Og den næsten lydløse mumlen, den bølgende, uafladelige mumlen, den sagte og triste støj af bladenes fald lød som en klage, og løvet, som stadig faldt, lignede tårer, store tårer, som de store, bedrøvede træer græd dag og nat over årets ende, over, at det var forbi med det lune morgengry, med de blide mørkningstimer, forbi med de varme vindpust og det klare solskin. Men der var ingen af disse tårer, som blev fældet over den forbrydelse, som var blevet begået i skyggen af de ranke træers løvsal, over barnet, som der var øvet vold mod og som bagefter var blevet dræbt ved træernes fødder. De græd over den forladte og tomme skovs frygtede stilhed, hvor den gik igen, den lille ensomme sjæl, den lille myrdede piges stakkels lille sjæl.

Brindille voksede ved regnen og løb hurtigere afsted, gul og vred, mellem de tørre skrænter, mellem to pilehække, magre og nøgne.

Og pludselig begyndte Renardet igen at spadsere i skoven. Hver dag, når mørket faldt på, gik han ud, gik langsomt ned ad sin trappe og gik under træerne med en tankefuld mine med

hænderne på ryggen. Han gik længe på det fugtige, bløde mos, mens en legion af ravne, som kom flyvende fra hele nabolaget for at overnatte i de store trætoppe, spredte sig i luften som et uhyre sørgeslør og udstødte høje klageskrig.

Undertiden satte de sig på grenene, som de oversåede med sorte pletter, der blandede sig med pletterne af den røde himmel, med efterårsskumringens blodige himmel. Og pludselig fløj de så igen med fæle skrig, idet de udfoldede det store mørke slør af deres flugt over skoven.

Til sidst slog de sig ned i de højeste toppe og holdt lidt efter lidt op med deres skrigen, mens natten bredte sig og smeltede deres sorte fjer sammen med mørket omkring.

Renardet gik langsomt ved foden af træerne, og når mørket forhindrede ham i at se, gik han ind og faldt som en klump ned i sin lænestol foran den brændende kamin, idet han strakte sine fugtige fødder hen imod ilden og lod den varme dem, så det længe dampede af dem. Men en morgen løb den store nyhed gennem byen: mairen lod sin skov fælde.

Tyve brændehuggere var allerede i arbejde. De havde begyndt mod det hjørne, som var nærmest ved huset, og det gik rask. Herren var til stede hele tiden.

Først klatrede de, som skulle kappe grenene af, op langs stammen.

De er bundet til den med et tov og slynger først armene om stammen, så løfter de det ene ben og slår et skarpt stykke stål, som er fastgjort til støvlesålen, hårdt ind i træet. Stålet sidder fast og manden løfter sig op som på et trappetrin for at slå den anden fod fast med det skarpe stål, og således stiger han op

Og ved hvert trin flytter han tovet, som binder ham fast til træet, højere op; om livet har han øksen bundet fast. Han klatrer langsomt, højere og højere op som et snyltedyr, der angriber en kæmpe, han stiger op langs med den uhyre søjle, idet han omfavner den og sporer den for at hugge den ned.

Så snart han nå er til de første grene, standser han, løser sin skarpe økse fra sin side og hugger. Han hugger langsomt med beregning, idet han skærer ind i grenen tæt ved stammen. Og pludselig knaser den store gren, giver efter, bøjer sig og styrter ned, idet den i sit fald støder imod de andre træer. Og med stor støj falder den ned på jorden, mens de fine kviste længe endnu skælver.

Jorden dækkes med stumper, som andre brændehuggere nu hugger af, og de samler dem sammen og knytter dem i bundter med pindebrænde, mens træerne endnu står som uhyre stolper, med grenene hugget af og ragede af øksernes skarpe stål.

Og når han, som skal kappe grenene, er færdig med sit arbejde, lader han tovet hænge højt oppe i toppen på den vældige kæmpe, og han stiger igen ned ved hjælp af sine sporer. Så angriber brændehuggerne stammen ved grunden og slår løs på den med vældige slag, som klinger langt hen i hesten af skoven.

Når så såret ved roden lader til at være dybt nok, trækker nogle mænd med et taktfast, ensartet råb i tovet, som hænger ned fra toppen, og pludselig knager den uhyre mast og falder på jorden med den dumpe lyd som af et fjernt kanonskud.

Og hver dag bliver den store skov mindre og mister sine træer som en armé, der mister sine soldater.

Renardet var til stede hele tiden; han var der fra morgen til aften, og ubevægelig med hænderne på ryggen så han på, hvorledes hans skov blev dræbt. Når et træ var fældet, satte han foden på det som på et lig. Så så han op på det næste med en slags hemmelig sej utålmodighed, som om han ventede eller håbede noget, når myrderiet var forbi. Nu nærmede han sig det træ, som de havde fundet den lille piges lig under.

Og endelig en aften, da mørket faldt på, kom de til stedet.

Da det var mørkt i vejret og himlen var overtrukken, ville brændehuggerne standse arbejdet og opsætte at fælde den umådelige bøg til den næste dag. Men mairen modsatte sig og fordrede, at de ikke måtte standse, før de havde kappet grenene og fældet uhyret, som havde skygget over forbrydelsen.

Da de så havde hugget alle grenene af, gjort dens toilette til henrettelsen, og da det næsten var hugget igennem for neden, gav fem arbejdere sig til at trække i tovet, som var bundet fast i toppen.

Men træet stod imod; dets mægtige stamme var stiv som et jern, skønt den var gennemsavet til midten. Arbejderne gav sig alle til at trække med regelmæssige tag, de trak i tovet og lagde sig næsten på jorden, udstødte så et hult ensformigt råb og trak igen alle som én.

To brændehuggere stod med ryggen mod kæmpen med øksen beredt ligesom to bødler, der er klar til at slå et slag til, og Renardet stod ubevægelig med hånden på barken og ventede på, at træet skulle falde med en urolig, ængstelig bevægelse i øjet.

En af mændene sagde til ham:

"Herren står for nær, når det falder, kunne De komme til skade."

Han svarede ikke og flyttede sig ikke; han så ud, som om han var rede til med begge arme at gribe den uhyre bøg for at brydes med den og kaste den til jorden som en modstander.

Pludselig hørtes en bragen fra roden af den høje søjle, en rysten, der ligesom gik helt til toppen som et smerteligt stød, og den bøjede sig lidt, var lige ved at falde, men endnu stod den imod. Mændene blev ivrige og spændte deres arme i et endnu stærkere tag; og idet træet, som var oversavet, pludselig faldt, gjorde Renardet et skridt fremad og standsede med skuldrene trukket op for at modtage stødet, det dødbringende stød, som ville knuse ham på stedet

Men bøgen svingede lidt til siden og strejfede kun hans hofte, så han blev slynget forover nogle meter bort.

Arbejderne fo'r hen for at hjælpe ham; men han havde allerede selv rejst sig på knæ, og strøg sig med hånden over panden, idet han så sig om, som om han vågnede op af vildelse.

Da han igen var på benene, spurgte arbejderne ham forundret ud, de forstod ikke, hvad han fejlede. Han svarede stammende, at han var blevet ør i hovedet eller måske snarere havde tænkt på sin barndom, og havde troet, han kunne komme forbi træet, inden det faldt, ligesom drengene løber forbi vognene, der kører ad gaden. Han ville løbe om kap med faren, han havde nu i otte dage følt denne lyst nage sig, og hver gang et træ knagede inden det faldt, havde han haft lyst til at prøve, om man kunne slippe over uden at blive knust. Det var naragtigt, han indrømmede det, men enhver er udsat for den

slags anfald af vanvid og for sådanne vanvittige, barnagtige fristelser.

Han talte langsomt, ledte efter ordene med dump stemme; så gik han sin vej, idet han sagde:

"Ja, så begynder vi igen i morgen, børn."

Så snart han var kommet hjem i sit værelse, satte han sig ved sit bord, som hans lampe med skærm på oplyste klart, og idet hun lagde sit ansigt i sine hænder, gav han sig til at græde.

Han græd længe, så tørrede han sine øjne og så op på uret. Klokken var endnu ikke seks.

"Jeg har endnu tid inden middag," sagde han, og gik hen og lukkede døren af. Så satte han sig igen ved bordet. Han åbnede den inderste skuffe, tog en revolver og lagde den på sine papirer i fuldt lys af lampen. Stålet på pistolen lyste og kastede klare genskin omkring.

Renardet så nogen tid på det med et forvildet blik som en fuld mand. Så rejste han sig og gav sig til at gå.

Han gik fra den ene ende uf værelset til den anden, standsede et øjeblik og gik så igen. Pludselig åbnede han døren til sit påklædningsværelse, dyppede et håndklæde i sin vandkande og vædede sin pande, som han havde gjort den morgen, forbrydelsen var blevet begået.

Så gav han sig til igen at gå. Hver gang han gik forbi bordet med pistolen, trak den hans blik til sig, ville ligesom springe ham i hånden; men han blev ved at se på uret og tænkte stadig: "Jeg har endnu tid."

Klokken slog halv syv. Så tog han revolveren, lukkede sin mund op med en forfærdelig grimasse og stak pistolen ind, som om han ville sluge den. Således stod han et par sekunder

ubevægelig med fingeren på hanen, så fo'r der en gysen af skræk gennem ham og han kastede pistolen på gulvet.

Han lod sig falde ned i sin lænestol og hulkede:

"Jeg kan ikke. Jeg tør ikke! Å, Gud, å Gud! Hvor skal jeg dog få mod til at dræbe mig!"

Der blev banket på døren. "Herrens middagsmad er på bordet." Han svarede: "Det er godt, nu kommer jeg."

Så tog han våbnet og lukkede det igen inde i skuffen, derpå så han sig i spejlet over kaminen, for at se, om hans ansigt ikke så alt for fortrukket ud.

Han var rød i hovedet som altid, måske en smule rødere. Det var det hele. Han gik ned og satte sig til bords.

Han spiste langsomt som en, der vil trække sit måltid ud for ikke at være ene med sig selv. Så røg han et par piber tobak i spisestuen, mens der blev taget af bordet. Derpå gik han op i sit værelse.

Så snart han havde lukket sig inde der, så han under sengen, åbnede så alle skabene, søgte efter i hver en krog, under alle møblerne. Så tændte han lysene på kaminen, og idet han flere gange drejede sig om, gennemgik han igen hele værelset med en ængstelig rædsel i blikket, som fortrak hans ansigt, for han vidste godt, at hun ville komme, denne nat som alle de andre, den lille Louise Roque, som han havde voldtaget og så kvalt.

Hver nat havde han det samme afskyelige syn. Det begyndte med, at han hørte en slags buldren, som af en slåmaskine eller af et jernbanetog, som går over en bro. Han begyndte så at stønne, kunne ikke få vejret, og han måtte knappe sin skjortekrave og sit bælte op. Han gik for at bringe sit blod i omløb, han forsøgte at læse, han prøvede at synge, forgæves;

hans tanke vendte, enten han ville eller ej, tilbage til mordet, og han gennemgik det i de mindste enkeltheder med enhver bevægelse fra første øjeblik af.

Da han den morgen var stået op, morgenen til den forfærdelige dag, havde han haft lidt ondt i hovedet, men han mente, det var varmen og var blevet i sit værelse til frokosttid. Efter måltidet havde han sovet til middag; så var han gået ud for at trække lidt frisk luft under træerne i sin skov.

Men da han var kommet ud, trykkede den tunge og hede luft ham endnu mere. Solen stod højt på himlen og kastede sine hede stråler på jorden, der var tør og stiv og tørstig. Intet vindpust rørte bladene. Alle dyr og fugle, ja selv græshopperne tav. Renardet gik hen under de store træer og gav sig til at spadsere på mosset, hvor Brindille stænkede lidt friskhed op under det uhyre løvtag. Men han befandt sig ilde. Det var, som om en ukendt, usynlig hånd klemte hans hals sammen, han tænkte ikke på noget, han havde i det hele taget ikke mange tanker i hovedet. Men en tanke havde nu forfulgt ham i tre dage, tanken om, at han ville gifte sig igen. Han var ked af at leve ene, han led både moralsk og fysisk ved det. Han havde været gift i ti år og havde vænnet sig til at have sin kone om sig, han trængte til at føle hende hos sig, og siden hendes død følte han sig stadig utilpas. Det var som om hun havde beroliget den voldsomme heftighed, som nu pinte ham.

Nu havde han været enkemand knap i et halvt år, og han ledte allerede rundt omkring i nabolaget efter en ung pige eller enke, som han kunne gifte sig med, når sørgeåret var ude.

Han var kysk af natur, men hans vældige stærke herkulesskikkelse gjorde, at han dag og nat kæmpede med de

fantasier, som hans sanser foregøglede ham. Han jog dem bort, og de kom igen, og han mumlede undertiden, idet han lo ad sig selv:

"Nu er jeg jo ganske som Sankt Antonius."

Han havde været særlig plaget om morgenstunden af syner, og pludselig fik han lyst til bade sig i floden for at forfriske sig og berolige sit blod.

Han vidste, at der lidt borte var et sted, som var dybt og bredt, hvor egnens folk undertiden plejede at bade sig. Han gik derhen.

Tykke piletræer skjulte pladsen, hvor floden bredte sig og lå lidt rolig, inden den løb videre. Idet Renardet nærmede sig, syntes han, han hørte en let støj, en svag plasken, som ikke alene var vandets skvulpen mod bredden. Han bøjede sagte grenene til side og så efter.

Han så en halvvoksen pige, ganske nøgen i det klare vand; hun baskede med hænderne i vandet og dansede og drejede rundt med nydelige bevægelser. Hun var næsten voksen, tidligt udviklet, trods sit barnlige udseende. Han rørte sig ikke, grebet af forbavselse og en skælvende angst, og han pustede tungt i en pinefuld forunderlig skræk. Således stod han med bankende hjerte, som om han så en af sine fristende fantasier virkeliggjort, som om en uren fe havde sendt dette barn for at friste ham, denne lille landsby-Venus, født i bækkens rislen, ligesom den store rigtige Venus var født i havets bølger.

Pludselig sprang den lille op af vandet, og uden at se ham, kom hun hen imod ham for at finde sit tøj og klæde sig på. Idet hun kom nærmere med tøvende, uregelmæssige skridt af frygt for de spidse sten på jorden, følte han sig drevet hen imod

hende af en uimodståelig magt, af en dyrisk vildskab, som gjorde, at han skælvede over hele kroppen.

Hun stod et par sekunder bag det piletræ, som dækkede ham. Men så mistede han alt herredømme over sig selv, han bøjede grenene til side og styrtede sig over hende, aldeles ude af sig selv. Hun faldt bagover, alt for forskrækket til at gøre modstand, og for overrasket til at kalde på hjælp. Da han kom til sig selv igen som efter et mareridt, var han forfærdet over sin forbrydelse.

Barnet gav sig til at græde.

Han sagde:

"Ti stille, så ti dog stille. Du skal få penge af mig."

Men hun hørte ikke på ham, men hulkede.

Han vedblev:

"Men så ti dog stille! Ti stille, ti stille siger jeg."

Hun hylede og ville vride sig løs fra ham.

Og pludselig stod det klart for ham, at han var fortabt, og hun greb hende i halsen for at standse hendes sønderrivende, ynkelige skrig. Da hun vedblev at stride imod som en, der kæmper for sit liv, klemte han sine uhyre fingre sammen om hendes lille hals, der var opsvulmet af skrig, og på et øjeblik var hun kvalt under hans voldsomme tryk, uden at han havde haft i sinde at dræbe hende, han ville blot forhindre hende i at råbe.

Så rejste han sig op, slagen af rædsel.

Der lå hun foran ham, blodig og sort i ansigtet.

Han ville flygte, da opstod der en forvirret tanke i hans sjæl, som leder ethvert væsen, der er stedt i fare.

Først ville han kaste liget i vandet; men så drev en anden indskydelse ham hen til klæderne, som han svøbte sammen i en

lille bylt. Han havde sejlgarn i sin lomme, som han knyttede den sammen med, og skjulte den i et dybt hul under en træstamme, hvis rod gik ned i floden.

Så gik han, med lange skridt, ud ad engene, gjorde et stort sving, sørgede for, at nogle bønder, som boede langt borte, fik ham at se, og gik så hjem til sædvanlig middagstid og fortalte sine tjenestefolk, hvor langt han havde været.

Den nat sov han, han sov med en tung dyrisk søvn, som undertiden de dødsdømte sover, han åbnede først øjnene, da dagen brød frem, og han ventede pint af angst, på den sædvanlige tid at stå op på.

Så måtte han være til stede ved alle ligsynene. Han gjorde det som en søvngænger i en slags hallucination, som gjorde, at han så folk og ting omvendt, i en slags drøm, i en sky af beruselse, i denne tvivl om virkeligheden, som forvirrer ens tanker i de store katastrofer i livet.

Men mo'r la Roques sønderrivende jammerskrig stak ham i hjertet. I det øjeblik var han ved at kaste sig for den gamles fødder og råbe: "Jeg har gjort det!" Men han holdt sig. Om natten gik han imidlertid hen for igen at fiske den lille dødes træøfler op for at sætte dem på moderens dørtærskel.

Så længe undersøgelserne varede, så længe han skulle vildlede og styre rettens folk, var han rolig, behersket og smilende. Han talte roligt med dommerne om alle de muligheder, som faldt dem ind, han modsagde deres formodninger, ødelagde deres ræsonnementer. Han fandt endogså en bitter glæde i at forstyrre deres undersøgelser og forvirre deres ideer og at bevise de folks uskyldighed, som de mistænkte.

Men fra den dag af, da undersøgelserne var opgivet, blev han nervøs, endnu mere irritabel end før, skønt han betvang sin hidsighed. En pludselig støj fik ham til at fare sammen; han skælvede for den mindste ting og kunne ryste fra top til tå, når en flue satte sig på hans pande. Så blev han grebet han af en voldsom lyst til at røre sig, og han tilbragte hele nætter med at gå frem og tilbage i sit værelse.

Ikke fordi han pintes af anger. Hans rå natur havde ikke rum for anger eller moralsk frygt. Han var en energisk mand, meget voldsom, skabt til at gå i krig, til at hærge de erobrede lande og slå de undertvungne ned, fuld af et råt slagsbroder-instinkt, han regnede ikke et menneskeliv for stort. Skønt han respekterede kirken og politik, troede han hverken på Gud eller på Djævelen, og ventede følgelig hverken straf eller belønning i et andet liv for sine handlinger i dette. Hele hans tro indskrænkede sig til en uklar filosofi, som han havde dannet sig af de forskellige tanker, han havde fået af encyklopædisterne fra forrige århundrede, og han anså religionen som en moralsk overenskomst med lovene, da de begge var opfundet af menneskene for at ordne deres sociale forhold.

At dræbe en i duel eller i krig, i en strid eller ved et tilfælde, af hævn eller endog for at gøre sig vigtig, ville han have syntes var morsomt eller kækt, og det ville ikke have gjort mere indtryk på ham end det skud krudt, han skød efter en hare; men han følte en dyb bevægelse ved mordet på dette barn. For det første havde han begået det i et anfald af uimodståeligt vanvid, i en art sansestorm, som berøvede ham fornuften. Og i hans hjerte, i hans sanser, på hans læber, ja lige ud i sine morderiske fingerspidser, som havde kvalt hende, havde han bevaret en art

dyrisk kærlighed til denne lille pige. på samme tid, som han havde en inderlig rædsel for det barn, som han havde overfaldet og dræbt på den mest lumpne måde. Hvert øjeblik vendte hans tanker tilbage til den forfærdelige scene, og skønt han gjorde alt for at jage det billede bort, skønt han med rædsel og med afsky vendte sig bort fra det, så følte han det leve i sin sjæl, dreje sig om ham, uafladeligt lurende på lejlighed til at vise sig.

Og han begyndte at være bange for aftenerne, bange for den hældende dag omkring sig. Han vidste ikke endnu, hvorfor mørket var ham så græsseligt; men han frygtede det instinktivt; han følte rædslen myldre i det. Den lyse dag indgyder ikke skræk. Der ser man ting og væsner, der møder man kun de virkelige ting og mennesker, som kan vise sig i fuldt lys. Men om natten, i den mørke nat, der er tykkere end murene og tom, i den uendelige nat, den sorte, uhyre nat, hvor man kan støde på forfærdelige ting, om natten, når man føler den hemmelighedsfulde skræk liste og lede rundt omkring, den skjulte en ukendt fare, en nær, truende fare! Men hvilken?

Han fik det snart at vide. Da han engang sad i sin stol, det var temmelig sent en aften og han sov ikke, syntes han, at han så gardinet for vinduet bevæge sig. Han ventede ængstelig og med bankende hjerte; tæppet rørte sig ikke mere; så, med ét, rørte det sig igen, han syntes i det mindste, det rørte sig. Han vovede ikke at rejse sig, han vovede knap at ånde; og han var dog tapper, han havde ofte duelleret, og han ville ikke have været angst for at binde an med tyve hos sig.

Var det sandt, at det rørte sig, det gardin? Han spurgte sig selv, var bange for, at hans øjne narrede ham. For resten var det så lidt, kun en let rysten af tøjet, ligesom en skælven i folderne,

knap nok så meget som der kan opstå ved et vindpust. Renardet så med stive øjne og hovedet strakt frem, og pludselig stod han op, skamfuld over sin angst, gjorde fire skridt, greb gardinet med begge hænder og trak det til side. Først så han ikke andet end de sorte ruder, sorte som lysende blækpletter. Natten, den store, uovervindelige nat, strakte sig ud i den usynlige horisont. Han stod stille og så på dette uendelige mørke, og pludselig opdagede han et lys i det, et bevægeligt lys, der så ud til at være langt borte. Han trykkede sit ansigt til ruderne, han troede, at en eller anden krebsefisker drev ulovligt fiskeri på Brindille, for klokken var over tolv, og dette lys sneg sig på kanten af vandet, i skoven. Da han ikke kunne se, hvem det var, holdt han sine hænder op for øjnene, og pludselig blev lyset til en klar plet, og han så den lille Louise Roque ligge nøgen og blodig på mosset. Han fo'r tilbage i krampagtig rædsel, stødte mod en stol og faldt om på ryggen. Nogle minutter lå han i fortvivlelse, så satte han sig op og gav sig til at tænke sig om. Han havde haft en hallucination, det var det hele; en hallucination, som var kommet simpelthen af, at en vagabond om natten gik ved vandet med et blus. Hvad mærkværdigt var der forresten ved, at erindringen om hans forbrydelse undertiden viste ham liget af den lille pige?

Han stod op, drak et glas vand og satte sig. Han tænkte: "Hvad skal jeg gøre, hvis det kommer igen?" Og det ville komme igen, han følte det, han var vis på det. Han følte allerede, hvordan vinduet ligesom trak hans blik til sig. For ikke at se det, vendte han sin stol; så tog han en bog op og gav sig til at læse; men han syntes der var nogen, som bevægede sig bag ved ham, og han drejede rask sin stol om på det ene ben, gardinet

bevægede sig igen, denne gang var det ikke indbildning, det havde rørt sig; han kunne ikke tvivle mere; han fo'r hen til det og greb så hårdt i det, så han rev det ned tillige med hele galleriet, så pressede han ivrigt ansigtet mod ruden. Han så intet. Alt var sort derude; og han åndede lettet, som en mand, hvis liv er blevet frelst.

Og han gik igen hen og satte sig; men næsten lige straks fik han igen lyst til at se ud ad vinduet. Siden gardinet var faldet ned, så det ud som et sort hul, som trak hans blik hen på det mørke landskab. For ikke at give efter for denne farlige fristelse, klædte han sig af, pustede lyset ud, lagde sig og lukkede sine øjne.

Han lå ubevægelig på ryggen, brændende hed, og svedte, mens han ventede, at søvnen skulle komme. Pludselig følte han et skarpt lys svide i sine øjenlåg. Han åbnede øjnene, da han troede, der var ildløs. Alt var mørkt, og han rejste sig på albuen for at prøve på at se sit vindue, som stadig trak hans øjne til sig, skønt det var mørkt. Ved at stirre stift derhen så han nogle stjerner, han stod op, famlede sig gennem værelset, fandt ruderne med sine udstrakte hænder og støttede sin pande mod dem. Og der henne, under træerne, lå den lille piges krop, lysende som fosfor, oplysende mørket omkring sig.

Renardet udstødte et skrig og flygtede til sin seng, hvor han blev liggende til morgenstunden med hovedet skjult under hovedpuden.

Fra dette øjeblik af blev hans liv uudholdeligt. Han tilbragte sine dage i rædsel for nætterne; og hver nat kom synet igen. I begyndelsen var det kun under træerne, han så det døde barn. Han forsøgte at kæmpe imod; hver aften lukkede han sig inde i

sit værelse og stillede sig hen og stirrede ud af vinduet ligesom for at kalde på spøgelset. Og synet, som først lå der, hvor forbrydelsen var blevet begået i samme stilling som liget var blevet fundet, rejste sig og gik med små skridt, ligesom barnet havde gjort, idet hun gik op ad floden. Hun kom, ganske sagte, lige tværs over græsset og det ene blomsterbed; så steg det til vejrs hen til Renardets vindue. Det kom hen til ham, ligesom det var kommet den dag, hun var død, hen imod morderen. Og han veg tilbage for synet, veg tilbage til sin seng og sank om på den; han vidste nu godt, at den lille var i værelset, at hun stod bag ved gardinet, som bevægede sig lidt. Og til daggry stirrede han på dette gardin med stive blikke, idet han stadig ventede at se sit offer komme frem. Men hun kom ikke; hun blev der bag gardinet, som undertiden skælvede lidt.

Og Renardet lå med fingrene krampagtigt sluttede om lagenet og klemte dem sammen som han havde klemt dem sammen om halsen på den lille pige. Han hørte hver time slå; han hørte i stilheden perpendiklen på uret svinge og sit hjertes tunge slag. Og han led kvaler, den ulykkelige, større end noget menneske nogensinde havde lidt.

Så snart den første hvide stråle lysnede og bebudede dagens komme, følte han, han var fri, så følte han endelig, at han var alene i sit værelse; og han lagde sig igen. Så sov han et par timer, en urolig, febrilsk søvn, hvor han ofte i drømme genoplevede den foregående nats overståede rædsler.

Når han senere kom ned til frokost kl. 12 følte han sig som mørbanket efter voldsomme anstrengelser; og han spiste næsten ingenting, men plagedes af frygt for at han den kommende nat skulle se den lille pige igen.

Og han vidste godt, at det var et syn, at de døde ikke går igen og at hans syge sjæl, hans sjæl, som var besat af en eneste tanke, af en uforglemmelig erindring, alene var skyld i hans elendighed, at det var ham selv, som fremkaldte den døde, som fik liv i hende, ham selv som lod hende stå foran hans øjne, hvor det uudslettelige billede af barnet altid var indgraveret. Men han vidste også, at han aldrig ville komme sig, at han aldrig ville kunne undslippe fra sin hukommelses vilde forfølgelse; og han besluttede at dø hellere end længere at udholde disse kvaler. Så tænkte han efter, hvordan han vel skulle dræbe sig. Han ville helst finde på noget simpelt og naturligt, som ikke ledte tanken hen på selvmord. For han satte pris på det gode navn, navnet, han havde arvet efter sine forfædre; og hvis man anede grunden til hans død ville man sikkert komme til at tænke på den uopklarede forbrydelse, på den uopdagede morder, og han ville måske dog få skyld for forbrydelsen.

Han havde fået den underlige idé, at lade sig knuse af det træ, i hvis skygge han havde dræbt det stakkels barn. Og derfor besluttede han at fælde skoven og at lade som om det var et tilfælde. Men bøgen nægtede at knuse ham.

Da han var kommet hjem, var han i vild fortvivlelse og havde grebet revolveren, og så havde han ikke vovet at skyde.

Middagstimen slog; han spiste og gik så igen op. Han vidste ikke, hvad han skulle gøre. Han følte sig syg nu, da han var undsluppet døden én gang. For lidt siden var han rede, stærk, besluttet, herre over sit mod og sin beslutning; nu var han svag, bange for døden lige så meget som for den døde. Han stammede: "Nej, jeg tør ikke, jeg tør ikke!" og han så med rædsel, snart på våbnet på sit bord, snart på gardinet, som

dækkede hans vindue. Og han syntes også, at der måtte hænde et eller andet frygteligt, så snart som hans liv hørte op! Noget? Hvad? De mødtes måske! Hun lurede på ham, hun ventede på ham, hun kaldte på ham, og det var for at tage fat i ham, for at drage ham ind i sin hævn og få ham til at dø, at hun således hver aften viste sig for ham.

Han gav sig til at græde som et barn, idet han gentog for sig selv: "Jeg tør ikke, jeg tør ikke." Så kastede han sig på knæ og stammede: "Å, min Gud, min Gud!" og dog troede han ikke på Gud. Han vovede ikke mere at se til vinduet, hvor han følte synet var gemt bag gardinet, og heller ikke til sit bord, hvor pistolen skinnede.

Da han igen rejste sig, sagde han ganske højt: "Det kan ikke vare længere, jeg må få en ende på det." Lyden af hans stemme i det stille værelse fik en gysen at skræk til at fare igennem hans lemmer, men da han ikke kunne bestemme sig til at tage nogen beslutning, og da han følte, at hans finger altid ville vægre sig ved at trykke på hanen af pistolen, så gik han igen hen og skjulte hovedet under sit sengetæppe og gav sig til at tænke efter.

Han måtte se at finde på noget, som kunne nøde ham til at dø, se at opfinde en list imod sig selv, som ikke mere tillod ham nogen tøven eller opsættelse, ingen mulig træden tilbage. Han misundte de dødsdømte, som føres til skafottet omgivet af soldater. Å! Gid blot han kunne bede nogen om at skyde på sig; gid han kunne få en til at dræbe sig, når han tilstod sin sjælstilstand, tilstod sin forbrydelse for en sikker ven, som aldrig ville svigte ham. Men hvem kunne han bede gøre sig den forfærdelige tjeneste? Ja hvem? Doktoren? Nej, han ville så

senere fortælle det. Og pludselig fo'r der en underlig idé gennem hans hoved. Han ville skrive til forhørsdommeren, som han kendte meget godt. Han ville fortælle ham alt, både forbrydelsen og de kvaler, han havde gennemgået og hans beslutning at dø, og hans tøven såvel som det middel han brugte for at opmande sit svigtende mod. Han ville tigge og bede ham i deres gamle venskabs navn om at tilintetgøre brevet, så snart han havde hørt, at den skyldige havde straffet sig selv. Renardet vidste, han kunne stole på denne mand, han var pålidelig, og ville aldrig sige et letsindigt ord, som kunne røbe ham. Det var et af de mennesker, hvis urokkelige samvittighed ledes af deres gode forstand.

Så snart han havde fattet denne beslutning greb en inderlig glæde ham. Han var nu rolig. Han ville skrive sit brev ganske roligt, så, ved daggry ville han lægge det i den postkasse, som var slået fast på væggen til maireriet. Så ville han stige op i sit tårn for at se postbuddet komme, og når så manden i den blå bluse gik sin vej ville han styrte sig på hovedet ned på klipperne under tårnet. Han ville sørge for, at arbejderne, som arbejdede i hans skov så ham først. Så kunne han klatre op på de fremspringende trin, som førte til flagstangen, hvor flaget ved festlige lejligheder vajede. Han ville med et stød knække den stang. Hvem ville tro andet end at det var tilfældet. Og så ville han straks slå sig ihjel, han vidste jo, hvor tung han var og hvor højt tårnet var.

Han stod straks op af sin seng, satte sig til sit bord og gav sig til at skrive; han glemte intet, ikke en eneste småting, hverken ved forbrydelsen eller ved sit senere pinefulde liv, ikke en eneste af sit hjertes kvaler, og han endte med at sige, at han havde

dømt sig selv til døden, at han ville udføre dødsdommen, og nu bad han sin ven, sin gamle ven, at våge over hans minde. Da brevet var ude, mærkede han, at dagen allerede gryede. Han lukkede det, forseglede det skrev adressen på, og steg med lette skridt ned, løb til den lille hvide postkasse på hjørnet af forpagtergården, og da han havde kastet det papir i, som gnavede hans hånd, kom han hurtigt tilbage gennem den store port og klatrede igen op i tårnet for at se, når Méderic gik forbi, når han bragte hans dødsdom afsted.

Han var rolig nu, befriet, frelst.

En kold, tør vind isnede over hans ansigt. Han indåndede den i tunge pust med åben mund og drak begærligt dens iskolde kærtegn. Himlen var rød, med det ildrøde skær, som den har om vinteren, og hele sletten var hvid af rimfrost og blinkede i solens første stråler, som om den var oversået med knust glas. Renardet stod barhovedet og så på den vide slette med engene til venstre og landsbyen til højre, hvor skorstenene begyndte at ryge til morgenmåltidet.

Ved sine fødder så han Brindille løbe imellem klipperne, hvor han om et øjeblik skulle ligge knust. Han følte sig som genfødt i dette skønne, kolde morgengry, fuld af liv og kraft. Lyset oversvømmede ham, omkredsede ham, trængte ind i ham som med nyt håb. Tusinde erindringer strømmede ind på ham, erindringer om morgener som denne og raske spadsereture på den hårde jord, der knirkede under hans skridt, lykkelige jagtpartier langs dammene, hvor vildænderne sover. Alt det, han holdt af, alle livets goder strømmede ind i hans erindring og vakte ny længsler i ham, vækkede hele hans stærke voldsomme naturs lyst til livet.

Og nu skulle han dø! Hvorfor? Han skulle nu dræbe sig selv som en tosse, fordi han var bange for et fantom, bange for ingenting! Han var rig, ung endnu! Hvilket vanvid! Han behøvede naturligvis kun at more sig, at gøre en rejse for eksempel for at glemme! Denne selvsamme nat havde han jo ikke set hende, fordi hans tanke havde været optaget af noget bestemt. Hun ville måske slet ikke mere vise sig for ham. Og selv om hun forfulgte ham i dette hus, så var der jo ingen rimelighed for, at hun ville forfølge ham et andet sted hen. Jorden var stor, hvorfor skulle han dø?

Han så ud over engene, og han så en blå plet på gangstien langs med Brindille. Det var Méderic, som kom med brevene til landsbyen og skulle tage brevene derfra med sig tilbage.

Renardet fo'r sammen, der fo'r et stik igennem ham, og han styrtede ned ad trappen for at få sit brev igen, for at forlange det af postbuddet. Hvad brød han sig nu om, at nogen så ham; han løb tværs over græsset, hvor rimfrosten lå og han kom til postkassen på hjørnet af forpagtergården præcis i samme øjeblik som postbuddet.

Méderic havde åbnet den lille træklap og tog nu de få breve, som landsbyens beboere havde lagt derned.

Renardet gik hen til ham.

"Goddag, Méderic," sagde han.

"Goddag, Deres Velbårenhed."

"Hør lidt, Méderic; jeg har kastet et brev i kassen, som jeg gerne vil have igen. Vil du være så god at give mig det."

"Naturligvis, det kan herren sagtens få."

Og postbuddet så op. Men han blev forbavset over Renardets underlige ansigt; hans kinder var violette og hans øjne

fordrejede, med sorte ringe og sunket dybt ind i hovedet, håret var uredt, skægget stridt og halstørklædet revet op. Det var tydeligt at se, at han ikke havde sovet.

Manden spurgte: "Tør jeg spørge, om herren er syg?"

Den anden, som pludselig begreb, at han så underlig ud, tabte rent fatningen og stammede: "Nej, vist ikke nej ... Men jeg fo'r afsted lige ud af fjerene for at få det brev udleveret ... Jeg er lige vågnet ... forstår du ..."

En ubestemt mistanke for den gamle soldat gennem hovedet.

Han sagde igen: "Hvilket brev?"

"Det brev, som du nu må give mig."

Nu blev Méderic mistænksom. Mairens manerer huede ham ikke. Der var måske en hemmelighed i det brev, en politisk hemmelighed. Han vidste, at Renardet ikke var republikaner, og han kendte alle de kneb og alle de bedragerier, som anvendes ved valgene.

Han spurgte: "Til hvem er det adresseret, det brev, De vil have?"

"Til forhørsdommeren, du ved nok, min ven, hr. Putain!"

Postbuddet ledte efter imellem papirerne og fandt det, han søgte. Så gav han sig til at undersøge det, vendte og drejede det i sine fingre yderligt befippet ved tanken om at begå en alvorlig fejl eller at gøre sig til uven med mairen.

Da han så hans tøven, gjorde Renardet en bevægelse for at gribe brevet og rive det fra ham. Denne pludselige bevægelse overtydede Méderic om, at det drejede sig om en vigtig hemmelighed, og han besluttede at gøre sin pligt, det koste, hvad det koste ville.

Han kastede altså brevet ned i sin pose, som han lukkede, idet han svarede:

"Nej, Deres Velbårenhed, jeg kan ikke. I det øjeblik det er et brev til retten, så kan jeg ikke."

Renardet blev grebet af en forfærdelig rædsel, som snørede hans hals sammen, og han stammede:

"Du kender mig da nok. Du kan jo også kende min skrift, når jeg nu siger dig, jeg har brug for det papir."

"Jeg kan ikke."

"Hør nu, Méderic, du ved, jeg narrer dig ikke, når jeg nu siger, jeg må have det brev."

"Nej, jeg kan ikke."

Der gik en skælven af forbitrelse gennem Renardet.

"Ih for pokker da, tag dig i vare. Du ved nok, jeg er ikke at spøge med, og jeg kan få dig afsat fra din plads, min gode mand, og det snart. Jeg er maire her i egnen, og nu befaler jeg dig at give mig brevet."

Postbuddet svarede roligt: "Nej, jeg kan ikke, jeg kan ikke."

Så blev Renardet rent ude af sig selv og greb ham i armen for at rive hans pose fra ham. Men manden rev sig løs, trådte et par skridt tilbage og løftede sin store kæp. Så sagde han med stor ro: "Rør mig ikke, herre, eller jeg slår igen, tag Dem i vare. Jeg gør min pligt!"

Renardet følte, han var fortabt, og blev ganske spag og bønfaldende, som et grædende barn.

"Å hør dog, min ven, giv mig det brev, jeg skal nok belønne dig, jeg skal give dig penge, hør, hør, jeg skal give dig hundrede francs, hører du – hundrede francs!"

Manden vendte sig og gav sig til at gå.

Renardet fulgte efter ham, forpustet og stammende:

"Méderic, Méderic, å hør, jeg skal give dig tusind francs, hører du, tusind francs."

Den anden gik videre uden at svare. Renardet begyndte igen: "Jeg skal gøre din lykke ... Hører du, hvad du vil, skal du få ... halvtreds tusinde francs ... halvtreds tusinde francs for det brev ... Hvad kan det skade dig? ... Du vil ikke? ... Hør nu, hundrede tusind ... nå ... hundrede tusind francs ... hører du, hundrede tusind ... hundrede tusind."

Postbuddet vendte sig om med et hårdt ansigt og sagde med et strengt blik: "Se så, må jeg nu være fri, eller vil De have, jeg skal melde hvert et ord, De har sagt?"

Renardet holdt inde. Det var altså forbi. Han havde ikke mere håb. Han vendte sig om og flygtede hen imod huset, idet han løb som et jaget dyr.

Så standsede Méderic og stirrede forbavset efter den flygtende. Han så ham løbe ind i sit hus, og han stod og så efter ham som om der nødvendigvis måtte ske noget mærkeligt, overraskende.

Og snart viste Renardets høje skikkelse sig på toppen af Rævetårnet. Han løb rundt som en gal på platformen, så greb han fat i flagstangen og rystede den rasende, uden at kunne knække den, og pludselig styrtede han sig ligesom en svømmer, der springer ud med armene først, over kanten af tårnet.

Méderic løb for at skaffe hjælp. Idet han gik gennem haven, mødte han brændehuggere, som gik på arbejde. Han standsede dem og fortalte dem, hvad der var passeret, og ved foden af tårnet fandt de et blodigt lig, hvis hoved var knust mod en sten.

Brindille skyllede mod denne sten, og i dens bølger, som udvidede sig og var klare og rolige her, så man en lang rød blodstribe strømme ud i floden.

Frøken Perle

I

Jeg forstår egentlig ikke, hvor det kunne falde mig ind at vælge frøken Perle til dronning den aften! – Hvert år spiser jeg nemlig til middag helligtrekongersdag hos min gamle ven Chantal – det er en fast regel.

Da jeg var en lille dreng, tog min fader, hvis fortrolige ven han var, mig altid med, og jeg vil sagtens beholde denne vane, så længe jeg lever, og så længe der er en Chantal til.

For resten fører denne familie en ganske mærkelig tilværelse – de lever i Paris, som om de beboede en hvilken som helst ravnekrog.

I nærheden af observatoriet ejer Chantal et lille hus beliggende i en lille have, ganske som om de var i en provinsby. Paris – det virkelige Paris kender de aldeles ikke – har ingen mistanke om, hvad der foregår – de er så langt, langt borte fra verdens midtpunkt! Somme tider gør de alligevel en rejse derind – og det er en meget besværlig og omstændelig tur.

Fru Chantal må nu og da "forsyne huset", som det hedder. Og dette går således til:

Frøken Perle, der har nøglerne til køkkendepartementet i forvaring (for linnedskabene bestyres af selve husfruen), frøken Perle kommer med melding om, at sukkeret er ved at slippe op, at man kan se bunden af syltekrukkerne, at kaffesækken snart er tom.

Når fru Chantal således er advaret mod den sig nærmende hungersnød, foretager hun en personlig inspektion over resterne, idet hun skriver noter på et stykke papir; derefter opsættes en liste, og en alenlang diskussion føres med frøken Perle.

Imidlertid kommer man omsider overens og bestemmer, hvor stor en mængde sukker, ris, svesker, kaffe, syltetøj, henkogte sager, bønner, ærter, der skal bestilles for at sikre husets trivsel i et fjerdingår. Derefter fastslås dagen til de store indkøb – en droske hentes – en rummelig droske – og de to damer ruller afsted til en meget stor urtekræmmer, som bor i de nye kvarterer på den anden side broerne.

Rejsen går for sig i al hemmelighed, og ved middagstid kommer fruen og frøken Perle hjem igen, frygtelig trætte, noget ophidsede af den lange køretur og med drosken propfuld af pakker og poser, sække og kasser.

Familien Chantal kalder alt, hvad der ligger på den anden Seinebred "de nye kvarterer" – som bebos af en mærkelig befolkning – støjende og sære mennesker – hvis handel og vandel ikke er ganske ulastelig, hvis dage tilbringes i uro og adspredelse, hvis nætter hengår i sus og dus, og som øser penge ud på den forkasteligste måde.

En sjælden gang får de unge piger ikke desto mindre lov til, under ledsagelse af fruen, at komme i teatret – men kun når hr. Chantals egen avis anbefaler stykket

De unge piger er nu nitten og sytten år, de er smukke, velvoksne rødkindede damer, uhyre velopdragne – alt for velopdragne, *så* velopdragne, at ingen lægger mere mærke til dem, end om de var to nydeligt pyntede dukker. Aldrig i livet

kunne jeg falde på at gøre kur til frøknerne Chantal, man tør næppe se på dem, næppe tale til dem, så uberørte er de – man er bange for at stryge støvet af sommerfuglevingerne bare ved at bukke for dem! Fader er en rigtig rar fader – kundskabsrig, venlig, forekommende og hjertelig, men som sætter lidt for megen pris på fred og ro – hans lidenskab for stilhed og hvile har ganske bestemt ikke bidraget så lidt til det noget mumieagtige stillestående liv, familien fører og har ført i alle de år, jeg har kendt den.

Han læser meget, holder af at passiare og falder let i rørelse. Mangel på afveksling og på sindsbevægelse har gjort ham yderst følsom og ømtålelig, de mindste ubetydeligheder kan bringe ham i svingning. Forresten har familien en kreds, men en meget snæver kreds, valgt med omhu og boende i nærheden; desuden udveksles en tre-fire visitter om året med slægtninge, hvis hjem befinder sig i "de nye kvarterer".

Jeg kommer der altid den 15. august, og, som allerede bemærket, helligtrekongersdag – det er for mig en slags pligt, som altergang er det for en troende katolik.

Den 15. august plejer jeg at træffe nogle få af familiens omgangsvenner, hvorimod jeg helligtrekongersdag er den eneste gæst.

II

Dette år, som alle de andre år, spiser jeg altså til middag hos Chantals, for at fejre de hellige tre konger.

Som alle de andre år kyssede jeg herren, fruen og frøken Perle på kinden og bukkede dybt for frøknerne Louise og Pauline. Jeg blev udspurgt om tusinde ting, om begivenhederne

dernede på Boulevarden, om politik, om hvad folk nu mente med hensyn til sagernes stilling i Tonkin, om Deputeretkammeret og dets debatter.

Fru Chantal er en svær dame, hvis tanker og forestillinger gør indtryk af at være firkantede, som de store sten, man bruger til grundmure. Hun plejede ufravigeligt at afslutte enhver politisk ordveksling med disse ord: "Ja, kære venner, I skal se, det tager nok en ende med en forskrækkelse."

Hvorfor mon jeg altid syntes, at fru Chantals tanker var firkantede? Jeg kan ikke forklare det – men alle hendes slægtninge antager for mig denne form. Andre menneskers tanker løber forbi mig som store runde tøndebånd – så såre de åbner munden, ruller tøndebåndene afsted, ti, tyve, halvtreds, store, små, efter hinanden i ustandselig fart. Jeg har også kendt folk med spidse eller trekantede tanker ... nå ... det hører nu ikke herhen! ...

Vi satte os til bords som sædvanlig – og som sædvanlig gled tiden hen, uden at noget mindeværdigt blev bemærket af de tilstedeværende.

Ved desserten blev helligtrekongerskagen serveret. Hvert år hændte samme mærkelighed: Hr. Chantal blev konge. om det var en familieoverenskomst eller et virkeligt puds af skæbnen, det kan jeg ikke sige, men husets herre fandt ufravigelig mandlen i sit stykke kage, hvorefter han udråbte fru Chantal til dronning. Derfor kan man let tænke sig min forbavselse ved at mærke noget hårdt i munden på mig, noget, det nær havde knækket en af mine tænder. Forsigtigt tog jeg den hårde tingest ud og så en lille bitte porcelænsdukke, ikke større end en mandel. Min overraskelse bragte mig til at sige "Åh!" Alles øjne

vendtes mod mig, og min gamle ven klappede i hænderne, idet han fornøjet råbte: "Det et gæsten! Det er gæsten! Kongen leve! Kongen leve!"

Og så råbte de alle sammen: "Kongen leve! Hurra for gæsten," men jeg rødmede op over begge øren, som jeg så ofte til min store ærgrelse gør, når jeg bliver flov. Jeg sad med nedslagne øjne, med den tossede lille dukke i hånden; rasende arrig over ikke at kunne fremtvinge et smil, da Chantal igen henvendte ordet til mig: "Så, Gaston, – nu skal du vælge din dronning!" Denne opfordring bragte mig aldeles fra koncepterne – tusinde tanker, tusinde formodninger fo'r mig med ét gennem hovedet. Var det meningen, at jeg skulle vælge en af de unge piger? Ville man således udforske, hvem jeg syntes bedst om – og var dette en lille fin hentydning til et af forældrene næret ønske? Ville Chantals have mig til svigersøn? Giftetanker lister om i hver en krog, når der er to voksne døtre i et hus! Jeg blev gyselig angst for at risikere noget og overvældedes på samme tid af den sædvanlige blyhed ved synet over de to unge damers urokkeligt korrekte holdning, også ved denne lejlighed, der så ganske ' bragte mig ud af fatning. At foretrække Louise for Pauline, eller Pauline for Louise forekom mig lige så vanskeligt som at vælge mellem to dråber vand, og jeg forfærdedes såre ved at gøre blot en antydning til et skridt, det ganske stille og lumsk kunne lede mig ind i et ægteskab ad veje, det var lige så uudgrundelige som den betydningsløse kongeværdighed. Men lige med ét fik jeg en indskydelse og jeg rakte det symbolske dukkebarn til frøken Perle. Efter et øjebliks overraskelse bifaldt man øjensynlig min behændighed og min finfølelse, for hele selskabet klappede ivrigt i hænderne og alle råbte: "Leve dronningen! Hurra for

dronningen!" Den stakkels gamle frøken sad aldeles betuttet, hun så sig om – ganske forbløffet – stammede, hakkede i det: "Nej ... å nej ... lad mig være fri ... ikke nej ... å ... nej! ..."

For første gang i mit liv så jeg rigtigt på frøken Perle og tænkte over, hvad der boede i hende.

Jeg var så vant til at se hende der i huset, hun var et stykke inventar – som en gammel lænestol, hvori man fra sin barndom har siddet uden nogensinde at se på den – og så en skønne dag – uden nogen grund – måske fordi en solstråle faldet på broderiet – siger man: "Se, se – men den stol er jo et meget smukt stykke!" og man opdager, at en kunstnerhånd har udskåret ornamenterne, at en fes fingre har komponeret sæde og ryg ... Jeg havde, som sagt – aldrig set på frk. Perle!

Hun "hørte til familien Chantal" – det var det hele. Men hvordan hørte hun dem egentlig til? I hvilken egenskab? Hun var en høj, temmelig mager person, der gjorde sig umage for at holde sig i skyggen, men som var langt fra ubetydelig. Hun blev venligt behandlet – bedre end en husbestyrerinde; men dog ikke helt som slægtning. En masse småting stod i dette øjeblik for mig med forunderlig klarhed. Fru Chantal kaldte hende f. eks. "Perle!" De unge piger sagde "Frøken Perle!" og Chantal kun: "Frøken!" men altid med en vis ærbødig betoning.

Jeg gav mig til at se på hende. Hvor gammel mon hun kunne være? 40 år? ... Ja, så omtrent. Hun var ikke gammel – men hun gjorde sig umage for at se gammel ud. Denne omstændighed slog mig også i dette øjeblik. Hendes dragt var alt for uklædelig gammeljomfruagtig, – hendes hår var sat på en ligefrem latterlig måde med tåbelige stive krøller hen for ansigtet, og under den tossede frisure sås en høj, klar pande, hulet af dybe

rynker – to dybe sorgens rynker, et par øjne, store og blide, blå og dybe, så bly, så uskyldige, så fulde af jomfruelig forbavselse, af ungdommelig følsomhed, men også af ungdomssorg, der havde givet dem et bedrøvet udtryk uden at tilsløre dem.

Hele ansigtet vat fint og beskedent, – et sælsomt udtryk, noget udslukt, men aldeles ikke udslidt – eller måske mindede det mig om en blomst, det for tidligt er visnet i livets sindsbevægelser og anstrengelser.

Hvor den mund vat yndig! Og tænderne så hvide og smukke! ... Men det så næsten ud, som turde hun ikke smile af skræk for at vise dem.

Og så – lige med ét – kom jeg til at sammenligne hende med fru Chantal! ... Frøken Perle var hundrede gange smukkere – finere, ædlere, stoltere!

Jeg blev ganske underlig til mode ved mine egne iagttagelser.

Nu skænkedes der champagne. Jeg rakte mit glas til dronningen og drak hendes skål med et par velvalgte ord. Jeg så, at hun havde lyst at skjule sit ansigt i sin serviet – men hun samlede sig og vædede læberne i den klare gyldne vin, mens de alle råbte: "Dronningen drikker! Dronningen drikker!" Så blev hun blodrød, fik vinen i den gale hals af lutter forlegenhed. Alle lo, men man mærkede godt, at frøken Perle var hele husets yndling.

III

Så såre middagen var forbi, tog Chantal mig under armen. Nu skulle vi have vor cigar.

Når der ingen fremmede var, spadserede han lidt ned på gaden og røg, men når han havde gæster, gik de med ham op i

billardstuen, hvor man fik sig et lille parti med det samme. Den aften var der i helligdagens anledning lagt ild i kaminen, og min gamle ven tog sin billardkø – en uhyre fin kø, som han omhyggeligt gned med kridt, hvorefter han sagde:

"Begynd så, min dreng!"

For han sagde Du til mig, trods mine 25 år – han havde jo kendt mig fra lille barn.

Altså tog vi fat på partiet; jeg gjorde et par stød – men jeg kunne ikke få frøken Perle ud af mit hoved. Lidt efter sagde jeg:

"Å – hr. Chantal – sig mig en gang – er frøken Perle i familie med Dem?"

Han rettede sig, så ganske forbavset på mig.

"Hvad? Ved du da ikke ... Kender du ikke historien om frøken Perle?"

"Nej, såmænd gør jeg ej."

"Har din fader aldrig fortalt dig den?"

"Nej!"

"Det var da højst mærkeligt! ... ja – det ved Vorherre! ... Å – jo – den historie er et helt eventyr!"

Han tav et øjeblik – så vedblev han:

"Og det Aller mærkeligste er, at du kommer her netop nu i dag – helligtrekongersdag – og spørger mig om den!"

"Hvorfor det?"

"Ja, hvorfor! Hør nu bare selv! Det var akkurat helligtrekongersaften – jeg – lad mig se! – ja, for enogfyrre år siden. Vi boede den gang i Roüy-le-Tors på Rampen ... men jeg må forklare dig, hvordan huset lå. Ser du – Roüy er bygget på en skrænt eller skråning eller måske snarere på en afrundet høj. Det ligger midt i vidtstrakte enge. Der havde vi et hus med en

dejlig have netop på skråningen, med smukke terrasser, støttede med tykt murværk, der skrev sig fra den gamle fæstning. Altså lå huset i byen, vendt ud til gaden, mens man fra haven så ud over engstrækningerne – fra haven var der en låge ved enden af en trappe, der gik lige ned gennem de svære mure – akkurat som i romanerne – forstår du. Forbi denne låge løb en landevej, og på stolpen var anbragt en stor klokke, som bønderne plejede at ringe på, når de ad denne vej bragte et eller andet til huset og ikke havde tid til at gå over til hovedindgangen.

Du ser nu det hele – ikke? Altså – dette år – for 41 år siden – havde det sneet hele ugen fra helligtrekongersdag. Vi var nær ved at tro, at verden skulle gå under. Når vi spadserede på volden og så ud over sletten, kunne vi blive helt gennemsneede ved al den kolde hvide sne, der lyste som fernis. Det så ud, som om Vorherre havde pakket hele jorden ind for at lægge den på loftet. Jeg forsikrer dig, at det var højst bedrøveligt! Hele familien var på den tid samlet – og vi var mange i de dage. Der var fader og moder, onkel og tante, mine to brødre og mine fire kusiner; det var nydelige piger – den yngste er min kone! Af alle disse er der nu kun tre levende: min kone, jeg selv og så min svigerinde i Marseille. Ak herregud … man kan blive ganske uhyggelig til mode, når man tænker på det! Den gang var jeg femten år, nu er jeg 55!

Vi skulle altså have en hyggelig helligtrekongersaften, og vi var alle overmåde muntre! Vi sad og ventede på, at maden skulle komme på bordet, da min ældste broder Jacques med ét sagde: 'Der står en hund og tuder ude på sletten – den har nu hylet i et kvarters tid – I kan tro, den er kommet bort fra sin

herre!' Ligesom han tav, lød haveklokken – den havde en dump, dyb kirketone, der fik en til at tænke på en gravklokke. Vi fo'r sammen, alle som én! Fader lod tjeneren gå ud og se efter, hvem det kunne være. Vi ventede i spænding; vi tænkte på sneen, der dækkede vej og sti. Manden kom tilbage med den besked, at han havde intet set. Hunden hylede uden at standse, stående på samme sted.

Man gik til bords; vi var alle en smule uhyggeligt til mode, især de yngre af os. Indtil stegen gik det nogenlunde, men så gav klokken sig igen til at ringe – tre slag, tre stærke slag, der dirrede helt ud i fingerspidserne på os, så at vi forfærdede så på hinanden, med gaflen i hånden, lyttende og grebet af en panisk skræk.

Omsider talte moder:

'Det er underligt, det har varet så længe mellem de to gange – gå ikke alene derud, Baptiste – en af herrerne skal ledsage Dem.'

Onkel Francois rejste sig. Han var en slags Herkules, meget stolt af sine kræfter og uden frygt for noget mellem himmel og jord.

Fader sagde så:

'Tag en bøsse. Man kan aldrig vide, hvad dette betyder!'

Min onkel tog kun sin stok og gik straks ud med tjeneren.

Vi andre sad i angst og spænding, turde ikke spise, knap nok veksle et ord.

Fader prøvede at berolige os:

'I skal se, det er bare en stakkels tigger eller én, der er faret vild i snefoget. Han har ringet en gang og derefter prøvet at finde vej selv, men er atter kommet tilbage til havelågen.'

Vi syntes, onkel blev frygtelig længe borte.

Han kom endelig ind, rasende, skældende og smældende:

'Ingen verdens ting! ... Vi bliver holdt for nar! ... Ingen ting, uden den forbandede hund, der står og tuder et par hundrede skridt fra muren. Havde jeg haft min bøsse, skulle jeg min tro nok have stoppet munden på den!'

Atter spiste vi videre, men vi vedblev at være i en sælsom ængstelig stemning; vi anede, at det ikke var enden endnu, at der atter ville hænde noget, at klokken igen ville lyde.

Og ganske rigtigt, just som vi skar helligtrekongerskagen for! Alle herrerne rejste sig på en gang! Onkel Francois havde drukket champagne og erklærede højt og lydeligt, at nu skulle 'han' sandt for dyden ødelægges – tante og moder kastede sig om halsen på ham og søgte at berolige ham.

Fader, der var ældre og ikke så rask til bens efter et fald med en hest, mente også, at nu ville han vide, hvad dette var for løjer.

Mine brødre – de var atten og tyve år – løb hen efter deres bøsser, og da ingen lagde mærke til mig, bemægtigede jeg mig et gammelt gevær og belavede mig til at liste med på togtet.

Fader og onkel førte an med Baptiste, der bar en lygte. Som kom mine brødre Jacques og Paul og jeg selv et lille stykke bagefter de andre, skønt moder og kusinerne tiggede os om at blive hos dem – de stod alle i døren til huset og fulgte os med øjnene. For en times tid siden var sneen atter begyndt at falde i store flokke.

Granerne bøjede sig under den tunge hvide klædning, der gav dem lighed med uhyre store sukkertoppe, og gennem det

tætte grå slør kunne man akkurat skimte skyggen af de lavere buskvækster i en halv snes skridts omkreds.

Men lygten kastede et stærkt lys foran os.

Da vi begyndte at stige ned ad trappen i muren, fik jeg en ordentlig skræk i blodet: det forekom mig, at nogen gik bag ved mig, at én eller anden ville gribe mig og slæbe afsted med mig – jeg havde mest lyst til at vende om – men ikke for alt i verden turde jeg gå alene gennem haven.

Jeg hørte dem åbne havelågen og onkel råbe:

'Så i pokkers skind og ben! Ikke spor af nogen! Hvis jeg ser så meget som hans skygge, brænder jeg løs – og jeg skal nok træffe det bæst!'

Det var uhyggeligt at se sletten – eller rettere sagt at føle den lige foran sig – for vi kunne ikke øjne andet end sne og sne og atter sne foran, til højre, til venstre – allevegne.

Onkel talte igen:

'Så – der tuder hunden igen; jeg skal min sandten lære den, hvordan jeg kan tage sigte. Det er da altid lidt!'

Men fader, der var meget god af sig, svarede hastigt:

'Å nej – lad os hellere få fat i det dyr – den tuder vel sagtens at sult, råber om hjælp i nøden. Kom med.'

Og så vandrede vi ind i sneen, gennem de stadigt faldende hvide fnug, der fyldte luften og gjorde den tæt og tyk – vi sank i til op over knæene og måtte løfte benene meget højt for at komme frem.

Efterhånden, som vi kom nærmere, hørtes hundens tuden tydeligere.

Så råbte onkel:

'Der står den.'

Vi stod alle stille, som om vi omsider havde truffet den fjende, imod hvem vi var draget ud.

Jeg kunne ingen ting se, derfor gik jeg hen til de andre. Hunden var underlig – en stor sort tingest, en hyrdehund med lange hår og ulvehoved – den stod og så på os i lygtens skin – nu tudede den ikke mere.

'Det er da mærkeligt, at den bliver stående der, som om den var vokset fast. Jeg har mest lyst til at sende den et skud hagl,' udbrød den krigerske onkel Francois.

'Nej – på ingen måde! – Vi må have fat i den med det gode,' erklærede fader.

Så kom min broder til:

'Ja men se – hunden er jo ikke alene. Der ligger noget ved siden af den!'

Og ganske rigtigt – en underlig uformelig bylt lå lige ved dyret.

Vi listede os forsigtigt nærmere – hunden satte sig ned – den så skikkelig ud – det lod til, den var glad over endelig at have kaldt mennesker hid. Fader bøjede sig ned og klappede den. Hunden slikkede hans hånd, og nu så vi, at den var bundet fast til hjulet af en lille vogn, det atter var indhyllet i flere tykke uldtæpper – dem tog vi af, stadig med største forsigtighed, og da Baptiste vendte lygten imod vognen, opdagede vi til vor store forbavselse, at et lille barn lå og sov inde under den lille opslåede kaleche. Vi var så forbløffede, at vi ikke kunne få et ord frem. Fader kom først til sig selv, og da han havde et ædelt sind og var let til begejstring, strakte han hånden ud over den lille vogn og sagde: 'Stakkels forladte lille væsen! Du skal fra nu af

høre os til!' Og så bad han min broder Jacques trække vognen frem.

Mens vi vandrede afsted, tænkte fader højt.

'Det er sagtens et stakkels barn, født i sorg og i synd, som moderen har bragt til vor dør i denne helligtrekongersnat! – Hun har vel tænkt på det barn, de vise tilbad i krybben!'

Atter standsede han og råbte fire gange, så højt han kunne ud i mørke og sne og nat: 'Vi har taget barnet!' Så lagde han hånden på onkel Francois' skulder og mumlede: 'Tænk, om du havde skudt på hunden!'

Onkel sagde ingenting, men jeg så ham slå et stort kors for sig, for han var meget gudfrygtig, trods sine krigerske lader.

Hunden havde vi løst – den traskede efter os.

Å – men du kan ikke tro, hvor det var morsomt, da vi kom hjem. Det var ikke så let en sag at komme op ad trapperne med den lille vogn – men efter en del besvær lykkedes det os og vi stod i vestibulen med vort hittebarn!

Du kan ikke tænke dig, hvor moder så glad og overrasket og befippet ud ved dette optog! Og de fire kusiner, – den yngste var seks år – de lignede fire små høns omkring en rede! Endelig blev den lille taget ud af vognen. Det var et pigebarn på henved seks uger. I hendes svøb lå 10.000 francs i guld, som fader bestemte skulle være hendes medgift. Altså var det intet fattigmandsbarn – snarere var hendes fader fornem, og moderen en eller anden dame der fra byen … vi har tænkt os mange forskellige løsninger af dette spørgsmål, men vi har aldrig – aldrig – fået de fjerneste oplysninger om noget, der vedrørte denne sag. Ingen havde nogensinde set hunden, den var fremmed der på egnen. Men den, der således tre gange

ringede på porten, har ganske bestemt kendt mine forældre og vidst til hvem, han eller hun henvendte sig.

Således holdt frøken Perle i en alder af seks uger sit indtog i det chantalske hus.

Forresten fik hun i dåben navnene: Claire Marie Simone, først senere hen blev hun kaldt Perle.

Som sagt, det var usigelig morsomt, da vi igen vandrede ind i spisestuen med barnet, som nu var vågnet, og som så sig om, betragtede lysene med sine små øjne. Vi satte os til bords, og kagen blev skåret for. Jeg blev konge og valgte frøken Perle til dronning, akkurat som du nu i aften – den dag for 41 år siden forstod hun ikke, hvilken ære hun nød!

Imidlertid blev den lille adopteret og opdraget i vor familie. Hun voksede op, og årene svandt. Hun var lydig, artig og blid. Alle holdt af hende, og hun var sikkert blevet frygtelig forkælet, hvis moder ikke havde passet på.

Moder var en fornuftig og ordentlig kone. Hun ville nok behandle den lille Claire som sine sønner, men hun holdt ikke desto mindre på, at der var en vis forskel mellem hende og os. Da barnet kom til skels år og alder meddelte hun hende, hvorledes vi havde fundet hende hin aften i sneen, at vi alle holdt af hende, men at hun dog var en fremmed lille fugl.

Claire forstod sin stilling, hun besad en ganske sjælden finfølelse og en usædvanlig god forstand – hun var så kærlig og tillige så beskeden, at min fader ofte rørtes til tårer over hende.

Moder blev også så bevæget over hendes inderlige taknemmelighed, at hun gav sig til at kalde hende 'min datter'. Tit og mange gange har jeg set moder skubbe brillerne op i panden – det var hos hende et tegn på heftig bevægelse – og

sige: 'Men det er en perle, det barn, en ren perle', og således fik Claire navnet 'frøken Perle'."

IV

Her tav min gamle ven. Han sad på billardet og svingede med fødderne, mens han legede med en kugle og på samme tid knugede et stykke tøj, som vi brugte til at tørre regnskabet ud med, og som kaldtes "kridtkluden". Han var blevet en smule hed i hovedet, hans stemme tilsløredes lidt, det var, som talte han med sig selv, som blev han revet med af minder fra svundne tider og halvvejs forglemte begivenheder, der bringer éns tanker til at vandre rundt i fortidens gamle haver, hvor hvert et træ, hver en sti, hver en plante – den blanke kristtorn, den duftende laurbærbusk – lidt efter lidt fremmaner en time, en dag af ens liv – ubetydelige, men dog uforglemmeligt yndige øjeblikke, der danner tilværelsens fint vævede bund. Jeg stod lige overfor ham, med ryggen støttet op mod væggen og hænderne foldet om min unyttige billardkø.

Efter et øjebliks forløb vedblev han – stadig som om han talte med sig selv: "Ak ja – hun var pokkers køn, da hun var atten år ... og så sød ... ja, hun var utrolig sød ... smuk, yndig ... elskelig ... og flink ... en rigtig sød pige ... de øjne, hun havde ... dem glemmer jeg aldrig ... de blå øjne ... klare ... som dybt, blåt vand ... ingen har haft sådanne øjne ... nej ingen." Han tav igen.

Jeg spurgte: "Men hvorfor blev hun da ikke gift?"

Han svarede mig ikke – hørte sagtens ikke efter, hvad jeg sagde, men gentog adspredt: "Gift?

– Hvorfor? Hvorfor ... Hun ville ikke ... nej, ville ikke ... og hun havde dog 30.000 francs i medgift ... så friere manglede hun

ikke. Hun var så underlig stille i den tid... Hun sagde, hun ville ikke giftes ... ja, nu husker jeg det – det var, da jeg giftede mig med min kusine, med den lille Charlotte, som jeg havde været forlovet med i seks år."

Jeg så på Chantal og jeg havde en følelse, som så jeg helt igennem ham, som overskuede jeg med ét hans ærlige hjerte og det stille, ydmyge sørgespil. Som kun foregår i en enkel, ren og ulastelig sjæls lønkammer; hvor ingen er trængt ind, hvor ingen forklaringer, ingen tilståelser, ingen betroelser har fundet sted; hvor ingen har anet noget, end ikke de to mennesker, der stille og resigneret har ladet deres livslykke lide et uset skibbrud.

Og en sær nysgerrighed greb mig og drev mig til at sige:

"Det var jo Dem, Chantal, der skulle have været gift med hende!"

Han fo'r sammen og svarede:

"Jeg! gift med hvem?"

"Med frøken Perle!"

"Hvorfor det?"

"Fordi De holdt mere af hende end af Deres kusine!"

Han betragtede mig med store øjne, store forvildede øjne, så stammede han:

"Har jeg holdt af hende ... Jeg? ... Hvad siger du? – Hvem har sagt dig det?"

"Å – det er da nemt at se! ... og det var jo også for hendes skyld, at De lod Deres kusine vente i hele seks år!"

Han slap kuglen, der trillede hen ad det grønne klæde, greb kridtkluden med begge hænder, dækkede øjnene med den og brød ud i en heftig hulken. Han græd på en ganske urimelig og latterlig måde, som en våd svamp, der trykkes – tårerne løb

ham ud af øjne, næse og mund på en gang. Han hostede, spyttede, snøftede, pudsede næse i kridtkluden, tørrede øjne med den, nøs – mens vandet vedblivende strømmede ned over hans ansigt, ledsaget af en gurglende halslyd.

Jeg stod der – aldeles forbløffet, uden at røre mig, skønt jeg havde allermest lyst til at løbe bort – jeg vidste hverken ud eller ind, vidste ikke, hvad jeg skulle gøre eller sige eller prøve for at dæmpe den storm, jeg selv havde vakt.

Og midt i denne elendighed lød fru Chantals stemme ude på trappen. "Nå, børn! – er I nu ikke snart færdige med jeres tobaksrygeri?"

Jeg åbnede døren og råbte ned:

"Jo, frue, vi skulle lige til at gå ned!"

Så fo'r jeg hen til min gamle ven, greb ham om armene og sagde: "Kære Chantal! Hører De, Deres kone kalder på Dem, skynd Dem at blive rolig. De må hurtigt tage Dem sammen – vi må gå ned og det lidt snart."

Han stammede:

"Ja – ja vist så … nu kommer jeg, stakkels pige … ja så kommer jeg … sig, jeg er der om et øjeblik." Så tog han fat på at tørre sig rigtig samvittighedsfuldt af, tørrede sig over hele ansigtet med kridtkluden, som i flere år havde været brugt til tavlen – og så viste han sig, forfærdelig tilsmurt, med tårer og rødt og hvidt kridt tværet ud over pande, næse, mund, kinder og hage, mens øjnene endnu var fulde af vand og opsvulmede af gråd. Et jammerens billede.

Jeg sagde ingen ting, men tog ham ved hånden, og trak ham ind i soveværelset, hvor jeg bad ham om tilgivelse, fordi jeg ved

mit ubesindige spørgsmål havde sat ham i en sådan bevægelse – han trykkede min hånd og stammede:

"Ja, ja vist, min ven ... ja ... der gives øjeblikke i livet ... som det ikke er så let at komme over."

Så puttede han hovedet ned i sit vandfad – og da han kom op, så han lidt bedre ud, men dog langt fra præsentabel. Heldigvis fik jeg en lys idé. Da han med ængstelige miner så i spejlet, hviskede jeg:

"Lad os sige, at De har fået noget i øjet – så har De lov at græde uden videre forklaringer."

Altså gik han ned, mens han gned sine øjne med lommetørklædet. Naturligvis vakte hans udseende almindelig uro; alle ville hjælpe ham, men ingen kunne finde noget i det dårlige øje, og man fordybede sig efterhånden i beretninger om tilfælde, hvor lægen måtte hentes.

Imidlertid var jeg gået hen til frøken Perle – jeg pintes igen af min ustyrlige nysgerrighed, der var så uimodståelig, at den næsten blev til lidelse.

Ja, hun måtte have været smuk, meget smuk, med de store, klare, blide øjne, Der næsten aldrig blinkede. Hendes dragt var lidt latterlig, den gjorde hende ældre, men kunne ikke skjule hendes rolige finhed og virkelige skønhed.

Også her syntes jeg, at jeg fik et indblik i hendes hjerte, jeg så hendes stille, opofrende tilværelse, der var så rørende i sin enkelhed; men så fik jeg lyst til at udspørge, at udforske, om hun havde gengældt hans kærlighed, om hun også i tavshed havde delt hans hemmelige smerte, den, ingen havde kendt og ingen havde gættet, men som i nattens mørke og stilhed lister sig ind i det ensomme kammer.

Jeg betragtede hende, jeg så hendes åndedrag løfte kjolens folder over brystet, og jeg spurgte mig selv, om disse blide, uskyldige øjne havde grædt bitre tårer, om den fine mund havde skælvet i angst og i pine, om hendes slanke skikkelse havde rystet i lidenskabelig smerte, når alle de andre var gået til ro.

Og som et barn, der må rive sit legetøj itu for at se, hvad der er inden i, hviskede jeg til hende:

"De skulle have set, hvor Chantal græd for lidt siden. De ville bestemt have ynket ham."

Hun fo'r sammen:

"Hvad? Græd han?"

"Å ja, han hulkede som et barn."

"Hvorfor det?"

Hun så ganske forskrækket på mig. Jeg svarede:

"Han græd over Dem."

"Over mig?"

"Ja, han fortalte mig, hvor højt han havde elsket Dem, og hvor svært det havde været ham at ægte sin forlovede i stedet for Dem."

Jeg syntes, hendes blege ansigt blev smallere; øjnene var vidt åbne – men pludselig lukkedes de, som om de aldrig skulle åbnes mere.

Stille og langsomt sank hun sammen og gled ned af stolen som et skærf, det falder til jorden. Jeg råbte: "Hjælp, hjælp, – frøken Perle får ondt!" Fru Chantal og de unge piger ilede til, og mens man kom med vand og eddike og håndklæde, tog jeg min hat og flygtede ud af huset

Jeg gik afsted med lange skridt, ængstelig, fuld af anger og ruelse over det, jeg her havde gjort. Men lidt efter lidt dukkede

en følelse af tilfredshed også op i min sjæl, jeg syntes, jeg havde udført noget godt, noget rosværdigt – noget nødvendigt.

Jeg var i beråd med mig selv: Har jeg haft uret? Eller var det rigtigt, hvad jeg gjorde? Denne følelse, dette minde lå jo i deres sjæls dyb som en kugle i et lukket sår. Mon de ikke bliver lykkeligere nu? Det er dog for silde, til at deres lidelser kan bryde frem på ny, og tid endnu til med rørelse at mindes, hvad de har følt!

Og til foråret, når en månestråle lister gennem løvet og lyset over græsset ved deres fod, vil de måske sagte trykke hinandens hænder i erindring om alle disse stille, dirrende lidelser og længsler – måske vil dette lette håndtryk varme deres sind med lidt af den følelse, de ikke har kendt, og give dem en anelse om den berusende lyksalighed – om det guddommelige vanvid, som i et eneste øjeblik fylder to elskendes hjerter med en glæde, så umådelig stor, at andre mennesker ikke i hele deres liv kan samle en lykke, der vejer op mod dette ene minuts skælvende fryd!

Værtshuset i Schwarenbach

Det lignede alle de andre gæstgiversteder, som er tømret op i alperne ved foden af gletsjerne og i de bare klippekløfter, der skærer sig ind mellem de snehvide bjergtoppe. Værtshuset i Schwarenbach blev besøgt af de rejsende, der tog vejen over passet ved Gemmi.

I seks måneder af året holdes det åbent af familien Hauser, men når sneen begynder at hobe sig op, fylder dalen og gør vejen til Leuk aldeles umulig, tager kvinderne, faderen og de tre sønner bort, og den gamle fører, Gaspard Hari, tilligemed den unge fører, Ulrich Kunsi, og Sam, den store bjerghund, flytter ind for at passe på huset vinteren over.

Og de to mænd tillige med hunden bor så i dette snefængsel til våren, for øjnene har de hele tiden Balmhorns uendelige, hvide, skrånende flade, omringet af blege, skinnende toppe, de er indestængte, blokerede, begravede under sneen, der vokser og vokser rundt om dem, favner dem, knuser det lille træhus, stabler sig op på taget, går helt op til vinduerne, murer døren til for dem. Nu var den dag kommet, da familien drog til Leuk, vinteren stundede til, og det blev farligt at stige ned af bjergene.

Tre mulæsler gik foran med gangklæder og bagage, dem førte de tre sønner, derefter kom moderen, Jeanne Hauser, og datteren Louise også på et mulæsel.

Bagefter gik faderen med de to førere, som fulgte familien et stykke på vej.

Først kom de til en lille sø, den lå frossen nede i det klippehul, som strakte sig lige foran kroen, så gik de langs dalen, den var hvid som et lagen og rundt omkring hævede sig høje snetoppe. En stærk solglans faldt ned over den iskolde glimrende ørken, stak ild i den og kastede et blændende koldt skær omkring, intet levende var at øjne nogetsteds på dette hav af bjerge, ingenting rørte sig i denne umådelige ensomhed, ingen støj skræmmede den dybe tavshed op.

Lidt efter lidt kom den unge fører, Ulrich Kunsi, en høj, langbenet schweizer, foran den gamle Hauser og Gaspard Hari og nærmede sig mulæslet, som moder og datter red på.

Don unge pige lagde godt mærke til, at han kom, og det var, som kaldte hun på ham med sine sørgmodige øjne, hun var en lille lyshåret bondepige, hvis farveløse kinder og blonde hår så ud, som det var bleget af at være så længe heroppe mellem is og sne.

Da han var nået hen til dyret, som bar hende, lagde han sin hånd på dets kryds og sagtnede sin gang. Madam Hauser gav sig til at tale med ham, og opregnede for ham en masse ting, der angik deres vinterophold. Det var første gang, Ulrich skulle være der, mens den gamle Hari allerede havde overvintret under sneen i Schwarenbach kro 14 gange.

Ulrich Kunsi hørte efter, men det lod ikke til, at han rigtig fulgte med. Hans øjne veg ikke fra den unge pige. Engang imellem svarede han: "Ja vist, madam Hauser." Men hans tanker var langt borte, og det rolige ansigt fortrak ikke en mine.

De havde nu nået til den langstrakte Daube-sø nede i dalen. Til højre løftede Daubenhorn sine sorte klippespidser, ved siden

af Lämmern-gletsjerens umådelige moræner, over hvilke Wildstrubel hævede sig.

Da de nærmede sig til passet, hvor nedstigningen til Loëche begyndte, opdagede de pludselig i horisonten Walliser-alperne på den anden side af den dybe og brede Rhône-dal.

Langt borte hobede sig den ene top ved siden af den anden, nogle stumpe og nogle spidse, alle sammen glimrende og lyse i solens stråler. Der var Mischabel med sine to horn, Wissehorns mægtige gruppe, det tunge Brunegyhorn, Mont Cervins høje, frygtelige pyramide, hvor så mange havde sat livet til, og den uhyre slanke, fine, kokette Dent-Blanche.

Og så langt nede under dem – i et forfærdeligt, uendeligt hul nede i en frygtelig afgrund – så de Leuk, hvis huse så ud som sandskorn, der er kastet ned i den umådelige kløft, som passet ved Gemmi lukker, og som munder ud i Rhône-dalen.

Mulæslet stod stille ved kanten af stien, der uafladeligt slynger sig frem og tilbage i en vidunderlig fantastisk snoning ned ad det stejle bjerg, lige ned til den lille, næppe synlige landsby ved dets fod. –

Kvinderne sprang ned i sneen.

De to gamle mænd kom til.

"Se så," sagde far Hauser, "lev så vel og vær ved godt mod. Vi ses til næste år ... Farvel!"

Far Hauser gentog:

"Ja, til næste år!"

De kyssede hinanden, madam Hauser rakte sin kind frem, og den unge pige ligeså.

Da Ulrich Kunsi skulle tage afsked, hviskede han Louise i øret:

"Glem nu ikke dem deroppe!"

Hun svarede nej, men så sagte, at han snarere gættede end hørte det.

"Så farvel da," gentog Hauser, "og hold jer brav!"

Derpå gik han foran kvinderne og begyndte at stige ned. De forsvandt snart alle tre ved den første omdrejning af stien.

Og de to mænd gik tilbage til Schwarenbach-kroen.

De gik ganske langsomt, uden at sige et ord. Nu var det forbi; nu skulle de være alene, ganske alene deroppe i 4-5 måneder.

Så begyndte Gaspard Hari at snakke om forrige vinter, og om hvad de havde taget sig for, han og Michel Canol, der nu var for gammel til at vove sig derop, for der kan jo godt hænde en ulykke i den lange vinterensomhed. Men de havde forresten slet ikke kedet sig, de to; det gjaldt bare at være fornuftig lige fra begyndelsen af, så endte man med at finde på mange slags tidsfordriv og adspredelser.

Med nedslagne øjne gik Ulrich og hørte på den gamle, mens hans tanker fulgte dem, der nu var i færd med at stige ned i landsbyen langs Gemmi-stiens snoede slyngninger.

Snart fik de værtshuset i sigte; det var så lille bitte, at de knap kunne se den lille sorte prik ved foden af den uhyre store snebølge.

Da de lukkede sig ind, gav den store krøllede Sam sig straks til at hoppe omkring dem.

"Så, sønnike," sagde den gamle, "nu har vi ingen kone i huset mere, nu må vi nok selv se at lave mad; tag og gør kartoflerne i stand."

Og så satte de sig begge to på træstolene og gav sig i færd med at lave suppen.

Næste dags formiddag slæbte sig langsomt hen for Ulrich Kunsi. Gamle Hari sad og spyttede i ilden, mens den unge kiggede ud af vinduet og så på den uendelige, skinnende skråning udenfor. Om eftermiddagen gik han lidt ud, tog samme vej som dagen før og søgte på jorden efter sporet af mulæslet, der havde båret de to kvinder. Da han så nåede til passet, lagde han sig på maven ved kanten af afgrunden og så ned på Leuk.

Dernede i klippebrønden lå landsbyen, endnu var den ikke druknet i sneen, der gik næsten helt hen til de første huse, den kunne ikke rigtig komme frem, for en granskov skærmede Leuk. Når man således så ned på de lave huse, lignede de brosten i en eng. Og dernede gik nu lille Louise Hauser, i en af de små grå boliger. Men i hvilken af dem? Ja, Ulrich var for langt borte til rigtig at kunne skelne det. Ak, hvor gerne ville han ikke gå ned til hende, mens han endnu kunne.

Men nu forsvandt solen bag Wildstrubels høje kam, og den unge mand gik hjem.

Far Hari sad stadig og røg. Da hans kammerat kom hjem, foreslog han et slag kort, og de satte sig ned, hver på sin side af bordet.

De spillede længe et meget let spil, der kaldes Brisque, og da de havde spist deres aftensmad, gik de i seng.

De følgende dage gik ligedan. Vejret var klart og koldt, der faldt ingen ny sne. Gamle Gaspard tilbragte sin dag med at kigge efter ørne og andre fugle, der en sjælden gang vover sig op på disse iskolde højder, mens Ulrich regelmæssigt gik til passet og så ned på landsbyen. Så spillede de kort, terninger og domino om småting, som gjorde spillet mere underholdende.

En morgen, da Hari var stået først op, kaldte han på sin kammerat.

En fin, tæt og letbevægelig sky lagde sig stille og lydløs ned over dem, omkring dem og begravede dem lidt efter lidt under et tykt mosdække. Det blev ved i fire dage og fire nætter. De måtte stadig skuffe bort ved dør og vinduer, grave gange og lave trin for at komme frem i det hvide isstøv, der i tolv timers frost blev lige så hårdt som morænens granitblokke.

Der levede de nu som to fanger og vovede sig kun sjældent ud af deres bolig. Arbejdet var fordelt imellem dem; de gjorde regelmæssigt hver sit, dag ud og dag ind. Ulrich Kunsi havde påtaget sig at gøre rent, vaske og holde huset net i orden. Han huggede også brænde, mens Gaspard gjorde ild på og lavede mad og passede kaminen. Når arbejdet var fra hånden, spillede de kort eller terninger.

Aldrig var der uenighed eller skænderi mellem dem, begge var rolige og sindige. Aldrig var de heller utålmodige eller gnavne, ikke et ondt ord hørtes der, for de havde et forråd af resignation, der nok kunne slå til i hele den tid, de skulle være i vinterkvarter oppe på højden.

Sommetider tog gamle Gaspard sin bøsse og gik ud for at skyde gemser – og når han havde skudt én, var der fest i Schwarenbach kro og fin middag med frisk kød.

En morgen gik han ud på jagt. Termometret stod på 18 graders frost. Solen var endnu ikke stået op; jægeren håbede at komme bag på dyrene i nærheden af Wildstrubel.

Ulrich blev så liggende til klokken ti. Han havde af naturen et godt sovehjerte, men han turde ikke hengive sig til sin

skødesynd, når den gamle var hjemme, for Gaspard var altid så morgenduelig og ivrig.

Han spiste langsomt frokost med Sam, der også holdt af at sove nat og dag foran kaminen.

Ulrich følte sig bedrøvet, sørgmodig og ængstelig ved at være alene; han savnede sit slag kort og var så forpint ved at måtte undvære sin kammerat, at han gik ud for at møde Gaspard, som skulle være hjemme hen ad fire.

Sneen havde jævnet den dybe dalfure, fyldt kløfterne, udslettet de to søer og polstret klipperne; mellem de umådelige toppe var der nu kun en hvid, afrundet, blændende, iskold kedeldal.

Det var tre uger siden, Ulrich havde været henne ved kanten af afgrunden – dér, hvorfra han kunne se ned over landsbyen.

Han besluttede at gå derhen, før han steg op ad skrænten ad Wildstrubel til. Nu lå også Leuk under sneen, man kunne kun dårligt skelne husene under den hvide kappe.

Han drejede så til højre og nåede Lämmern-gletsjeren. Han gik med bjergboerens lange skridt og slog hele tiden med sin jernbeslåede stok på den stenhårde sne. Hans falkeøje søgte en lille sort prik, der skulle bevæge sig hen over den uendelige hvide flade.

Ved kanten af gletsjeren stod han lidt stille, og tænkte over, om den gamle vel var gået den vej; derpå gav han sig til at gå langs med morænen med hurtige skridt; han begyndte at blive lidt urolig.

Dagen hældede, sneen blev rosenrød, en tør, kold blæst fo'r susende hen over den glatte glasflade. Ulrich udstødte et langt, vidttonende råb. Hans stemme lød ud i den dødsstilhed, hvor

bjergene lå og sov – den gled langt bort over de stille, høje, frosne skumbølger som et fugleskrig ud over havet.

Så blev alt stille – ingen svarede.

Han gik igen videre. Solen var dalet ned bag bjergkammene, der endnu var purpurrøde, mens der allerede lå et mørkegråt skær i dalstrøgene.

Pludselig blev den unge mand grebet af skræk. Det forekom ham, at bjergenes stilhed, kulde, ensomhed og vintersøvn ville trænge ind i hans inderste væsen, ville standse hans hjertes slag, stivne hans lemmer og gøre ham lige så kold og ubevægelig som de hvide snetoppe rundt om.

Og han gav sig til at løbe, flygte hjemad.

"Den gamle må vist være kommet, mens jeg har været borte," tænkte han. "Han er vel gået en anden vej og sidder nu foran ilden med en død gemse liggende ved fødderne."

Snart fik han øje på huset. Ingen røg steg op af skorstenen. Sam styrtede ham glad i møde – men Gaspard Hari var ikke kommet tilbage.

Kunsi så sig om med et forvildet blik, som om han troede, at kammeraten var skjult et eller andet sted i stuen, derpå gjorde han igen ild på, han håbede hele tiden at se den gamle træde ind.

Engang imellem gik han ud for at se, om han ikke skulle vise sig. Det var nu blevet nat der oppe i bjergene med den fine, gule nymåne, der er lige ved at falde ned bag toppene.

Så gik den unge mand igen ind og satte sig ned og varmede hænder og fødder, mens han begyndte at tænke over, hvad der mon kunne være tilstødt Gaspard.

Han kunne jo have brækket benene eller var måske faldet ned i et hul, eller havde trådt fejl og forvredet anklen. Og så lå han dér i sneen, forkommen og stiv af kulde, fortvivlet, fortabt, han råbte vel om hjælp, råbte så højt, han kunne, i nattens dødsstilhed.

Men hvor lå han? Bjerget var så umådelig stort, så stejlt og så farligt, især på denne tid af året, at tyve førere gerne kunne gå rundt i alle retninger og lede efter et menneske i otte dage, før de fandt ham i dette øde.

Men alligevel besluttede Ulrich Kunsi at tage Sam med og så at gå ud, hvis Gaspard Hari ikke var kommet hjem mellem tolv og ét den nat.

Og så gjorde han sig i stand til turen.

Han puttede levnedsmidler til to dage i sin pose, tog sin jernkroge, viklede en lang, tynd, stærk snor om livet på sig, så sin bjergstok efter, og prøvede æggen på øksen til at hugge trin i isen. Så satte han sig ned og ventede. Ilden brændte godt, den store hund lå og snorkede i flammens skær. Urets regelmæssige tiktak i trækassen lød som et hjertes slag. Han sad og ventede, han lyttede efter hver en fjern støj, og fo'r sammen, når den lette vind susede om taget og væggene.

Klokken slog tolv, det gyste i ham. Så stod han op, og da han følte sig utilpas og urolig, satte han vand over ilden for at få sig en kop varm kaffe, inden han gik sin vej.

Ea time efter vækkede han Sam, åbnede døren og tog vejen hen imod Wildstrubel. I fem timer gik det stadig opad, han kravlede over klipper ved hjælp af sine kroge, huggede løs på isen med øksen, men fremad kom han, og med linen halede han bestandig den store hund op til sig, når skråningen var for

stejl for den. Klokken seks omtrent var han nået op til et af de steder, hvor gamle Gaspard plejede at passe gemserne op.

Her ventede han, til dagen brød frem.

Himlen lysnede ovenover ham, og pludselig skinnede et underligt lys – hvorfra kom det? – over det uhyre hav af blege toppe og bjergkamme, der i over hundredede miles omkreds strakte sig rundt om ham. Det var, som strømmede dette lys ud af selve sneen og bredte sig derfra ud i rummet. Efterhånden kom der over de fjerneste spidser et fint, rosenrødt skær, ganske fint som kød, og endelig steg den røde sol, bag ved Berneralpernes tunge kæmpetoppe.

Ulrich Kunsi satte sig atter i bevægelse. Han gik bøjet som en jæger, der leder efter spor og han sagde til sin hund:

"Søg, min dreng – søg!"

Nu steg han ned ad bjerget, hans øje ransagede hver en kløft og hver on revne, og fra tid til anden udstødte han et langt råb, men hans kalden døde hen i den umådelige tavshed. Så lagde han øret til jorden, lyttede, troede, han hørte nogen tale, gav sig til at løbe, kaldte igen, hørte ikke en lyd og satte sig endelig ned, udmattet, fortvivlende. Ved middagstid spiste han frokost, Sam fik også mad, han var lige så medtaget som sin herre. Og så begyndte han igen at søge.

Da aftenen faldt på, gik han endnu og ledte, han havde gået over seks mil i bjergene. Han var for langt fra Schwarenbach til at komme hjem og for træt til at slæbe sig længere frem, så gravede han et hul i sneen og krøb sammen med sin hund under et dækken, han havde med sig. Og der lå de tæt op til hinanden, manden og dyret, de varmede hinanden så godt de kunne, men kulden trængte dem alligevel til marv og ben.

Ulrich sov kun lidt, hans sind var forpint og hans lemmer rystede af kuldegysninger.

Ved daggry stod han op. Hans ben var så stive som et par jernstænger, hans sjæl så svag, at han gerne kunne have givet sig til at skrige ganske højt af angst, og ved den mindste lyd bankede hans hjerte så stærkt, at han næppe kunne holde sig oprejst.

Pludselig faldt det ham ind, at han også måtte fryse ihjel her i denne isørken, og rædsel for denne død vakte hans livsånder.

Nu styrede han sin gang mod værtshuset. Ved hvert andet skridt snublede han, rejste sig igen, mens Sam fulgte et godt stykke bagefter, haltende på de tre ben. Først klokken fire om eftermiddagen kom de hjem. De fandt huset tomt. Ulrich gjorde ild på, spiste og faldt i søvn, så udaset, at han ikke engang kunne tænke mere.

Han sov længe, længe, en tung, ubetvingelig søvn! Men med et hørte han et skrig, et navn: "Ulrich!", der vækkede ham af hans træthed og fik ham til at fare op. Var det en drøm? Var det den mærkelige kalden, man hører i urolige drømme, når sindet er ængsteligt og uroligt? Nej, han hørte det endnu så tydeligt, det høje råb, det var trængt ind i hans øre, ind i ham, helt ud i fingerspidserne fornam han det. Det var bestemt, at en havde råbt, havde kaldt: "Ulrich!" Der måtte være nogen lige ved huset. Han lukkede døren op.

"Er du der, Gaspard?" råbte han så højt, han formåede.

Ingen svarede, ikke en lyd, ikke en hvisken, ikke en stønnen, intet. Natten var uendelig hvid og tavs. Men nu begyndte det at blæse, den iskolde vind, der intet sparer på de øde højder, dens

tørre pust er mere dødbringende end ørkenens flammevind. Igen kaldte Ulrich: "Gaspard – Gaspard – Gaspard!"

Så stod han og ventede lidt. Alt var stille og stumt på bjerget. Men da grebes han af en uimodståelig rædsel, en rædsel, der rystede hans inderste væsen. Med et spring var han inde i stuen, lukkede døren i, skød slåen for og faldt så skælvende ned på en stol med den faste overbevisning, at hans kammerat havde kaldt på ham i det øjeblik, han opgav ånden.

Ja, det var han vis på, så vis på, som at han lovede og spiste brød. Gamle Gaspard Hari havde ligget og pintes i to dage og nætter et eller andet sted i et hul, i en af de dybe revner, hvis uplettede renhed er frygteligere end en underjordisk hules dybeste mørke. Han havde ligget i to dage og tre nætter, og nu var han død for lidt siden, han havde tænkt på sin kammerat i dødsøjeblikket og hans sjæl var næppe blevet fri, før den var fløjet til det sted, hvor Ulrich lå og sov, og der havde den kaldt på ham, thi de dødes sjæle har jo den hemmelighedsfulde, rædsomme magt til at besøge de levendes boliger. Den havde råbt, denne sjæl uden stemme, den havde råbt lige ind i den sovendes dødtrætte sjæl, den havde råbt sit sidste farvel, sin sidste bebrejdelse, eller måske en forbandelse over ham, der ikke havde søgt nok.

Og Ulrich følte, vidste den var der, lige tæt ved ham bagved den dør, han havde lukket mellem den og sig. Den svævede rundt om huset som en natfugl, der strejfer forbi et oplyst vindue, og den unge mand var så forstyrret, at han nær havde givet sig til at hyle af rædsel. Han ville fly, men vovede sig ikke uden for en dør, han turde aldrig mere gå ud af huset, for

genfærdet blev jo der udenfor dag og nat, lige til den gamle førers lig var kommet til ro i kristenjord.

Dagslyset og solskinnet bragte lidt ro i Kunsis sind, han lavede sin mad, kogte suppe til sig og hunden, så blev han siddende ganske stille på en stol, og hans tanker drejede sig uophørligt om den gamle, der lå ude i sneen.

Men aldrig så snart lagde mørket sit slør over bjerget, før uro og ængstelse atter kom over ham. Han gik ud i det mørke køkken, som et eneste tællelys oplyste. Han gik frem og tilbage med lange skridt og lyttede; om det forfærdelige skrig atter skulle gennemtrænge den dybe tavshed udenfor. Og han følte sig så ene, det elendige menneske, så ene og forladt som ingen anden i den vide verden. Han var alene i denne endeløse sneørken, alene her seks tusind fod over menneskenes boliger, over den beboede jord, over alt det der lever og rører sig, alene helt heroppe i den isnende kolde himmel.

Han havde en afsindig lyst til at flygte, ligegyldigt hvorhen, ligegyldigt hvordan, til at komme ned til Leuk, styrte sig derned i afgrunden, men han turde jo ikke så meget som røre ved låsen. Så vis var han på, at den anden, den døde, ville spærre ham vejen, han ville heller ikke blive heroppe ganske alene.

Hen imod midnat var han så træt og medtaget af at gå ustandselig frem og tilbage, at han endelig faldt i søvn på en stol, i seng turde han slet ikke vove sig for spøgelset.

Og der kom pludselig det sønderrivende skrig fra i går, det fo'r ham gennem marv og ben så skærende og højt, at han strakte hænderne frem for at værge sig mod genfærdet, og faldt bagover med stolen.

Sam blev vækket ved støjen og gav sig til at hyle, som hunde plejer, når de bliver bange, derpå gav den sig til at lede rundt i stuen for at se, hvor faren kom fra. Henne ved døren snusede og snøftede den, stak snuden ned til tærsklen, og knurrede, mens hårene rejste sig ned ad ryggen på den.

Kunsi var kommet op, havde taget stolen ved det ene ben og råbte:

"Kom ikke ind – ikke herind, eller jeg dræber dig!"

Og hunden gøede rasende, for denne trussel ophidsede den mod den usynlige fjende, som dens herre ville forsvare sig imod. Efterhånden blev imidlertid Sam rolig og lagde sig igen hen ved ilden, men dens øjne skinnede i mørket, den knurrede og viste tænder.

Nu kom også Ulrich til sig selv, men da han mærkede, at han var nær ved at få ondt af skræk, hentede han en flaske brændevin henne fra skænken og drak sig flere glas, hans tanker blev lidt forvirrede, men han syntes, han blev modigere, blodet løb feberhedt gennem hans årer.

Næste dag spiste han ikke synderlig, han indskrænkede sig til at drikke brændevin, og i flere dage levede han i en fuldstændig rus fra morgen til aften. Så snart han kom til at tænke på Gaspard Hari, tog han flasken og drak, drak indtil han faldt døddrukken om på gulvet, og der blev han liggende med ansigtet mod jorden, snorkende som et dyr.

Men næppe havde han sovet rusen ud, før det samme frygtelige råb: "Ulrich!" fo'r som en kugle gennem hans hjerne – og vakte ham til bevidsthed. –

Og så rejste han sig ravende og kaldte på Sam, for at den skulle hjælpe ham. Og det så ud, som om hunden var ved at

blive lige så afsindig som herren, den styrtede hen til døren, kradsede med kløerne, sled i plankerne med de spidse, hvide tænder, mens den unge mand satte flasken for munden og lagde hovedet bagover og drak i lange drag, som var det vand, han drak af tørst; han vidste jo, at brændevinen snart ville omtåge hans tanke, døve hans hukommelse og frelse ham fra hans vanvittige rædsel.

På tre uger tømte han hele vinterforrådet. Men denne stadige rus bragte ham kun kortvarig glemsel, og da han ikke mere havde noget at drikke, vågnede hans forfærdelse med fornyet kraft. Hans fikse idé var i denne måneds fuldskab steget til raseri, og den voksede og voksede i den fuldkomne ensomhed, borede sig dybere og dybere ind i hans hjerne.

Han gik nu frem og tilbage i sin stue som et vildt dyr i buret, trykkede øret op mod døren for at lytte om den anden stod der udenfor, og råbte og truede ham gennem dørsprækken.

Så såre han blundede, overvundet af udmattelse, hørte han den stemme, der bragte alle hans nerver til at dirre.

Endelig en nat kunne han ikke holde det ud længere, og som den feje, der bliver drevet til det yderste, fo'r han hen og slog døren op for at stå ansigt til ansigt med ham, der kaldte, og endelig engang bringe ham til tavshed.

Et koldt vindpust slog ham i møde, et vindpust, der isnede ham gennem marv og ben, og han smækkede døren i og skød slåen for, uden at lægge mærke til, at Sam var løbet ud.

Derpå kastede han gysende brænde i kaminen og satte sig ned for at varme sig lidt, da han med ét fo'r sammen ved at én skrabede på væggen og jamrede.

Ude af sig selv skreg han: "Gå – gå din vej!" En lang og klagende lyd svarede ham.

Nu var det forbi med den sidste rest af hans forstand.

Han blev ved at sige: "Gå – gå væk!" og løb rundt for at finde et sted at skjule sig. Den anden blev at jamre og hyle og gå rundt om huset, skubbende sig op ad muren.

Ulrich styrtede hen til den svære egetræsskænk, der var fuld af fødevarer og porcelæn, løftede den med ubegribelig kraft og slæbte den hen foran døren, for at ingen skulle komme ind til ham. Derpå stablede han alle de møbler, der var i stuen, op på hinanden, stoppede puder, madrasser og måtter op for vinduerne, som om fjenden belejrede huset.

Men den, der var udenfor, begyndte nu at udstøde langtrukne, uhyggelige klageskrig, som Ulrich besvarede ved at efterligne den klagende lyd.

Og der gik dage og nætter; de hylede begge to uden at standse. Den ene krøb rundt om huset og gravede i muren med sine klør, som om den ville rive stenene ud, mens den anden fulgte enhver at dens bevægelser – sammenbøjet, med øret mod væggen, og svarende hvert et klagende hyl med de sædvanlige jammerskrig.

Til sidst blev det stille – Ulrich hørte intet mere. Og han satte sig ned, faldt sammen af anstrengelse – så udmattet, at han straks sov ind.

Han vågnede uden en erindring, uden en tanke, som om hans hoved var tomt efter den tunge søvn. Han var sulten, og gav sig til at spise.

Vinteren var forbi. Passet ved Gemmi blev vejbart, og familien Hauser satte sig i bevægelse for at komme hjem til Schwarenbach kro.

Da moder og datter var kommet over det stejleste stykke vej, steg de op på deres mulæsel og begyndte at tale om de to mand, som de nu snart skulle gense.

De undrede sig lidt over, at ingen af dem var gået ned for et par dage siden, da det var muligt at komme fra værtshuset til Leuk for at fortælle om, hvorledes de havde haft det i de lange vintermåneder. Nu fik de øje på huset, der endnu var dækket med sne. Dør og vinduer var lukkede, men lidt røg steg op af skorstenen, det beroligede dog far Hauser. Men da de var nær ved huset, så de et skelet ligge ved døren, et dyreskelet, som ørnene havde pillet rent.

De undersøgte det alle sammen.

"Det må være Sam," sagde moderen, og så kaldte hun: "Er du der, Gaspard?"

Et skrig svarede indenfor, et hvinende skrig, man skulle tro, det var et dyr, som havde udstødt det

Far Hauser kaldte igen: "Gaspard, halløj, Gaspard," og atter var svaret det samme skrig.

Så prøvede de tre mænd, faderen og de to sønner, at åbne døren. De kunne ikke. I den tomme stald fandt de en lang bjælke, den brugte de som rambuk, og styrede den af alle kræfter mod den svære dør. Det knagede i træet, fyldingen gav efter og plankerne fløj i mange stykker, så rystede huset af et voldsomt brag og derinde i stuen, bagved den væltede skænk stod en mand med håret hængende ned til skuldrene, brystet dækket af uredt skæg, vilde, skinnende øjne og nogle pjalter på

kroppen. Først kendte de ham slet ikke igen, men så udbrød Louise Hauser:

"Det er jo Ulrich, moder!"

Og moderen så også, at det virkelig var Ulrich, skønt mandens hår var hvidt.

Han lod dem komme hen til sig, lod dem røre ved sig, men han svarede ikke på de spørgsmål, de gjorde, og de måtte bringe ham til Leuk, hvor lægerne erklærede, at han var gal.

Og ingen fik nogensinde at vide, hvad der var blevet af hans kammerat.

Den lille Louise Hauser var den sommer nær ved at dø af en snigende sygdom, som vist var forårsaget af den kolde bjergluft.

Den forliste

I

I Fécamp kendte de alle sammen mo'r Patins historie. Gudbevares, lykkelig havde hun ikke været med sin mand; for mens han levede, fik hun sine tørre hug både til morgen og til aften.

Han ejede en fiskerbåd og giftede sig i sin tid med hende – skønt hun ingen penge havde – fordi hun var en net pige.

Patin var en flink sømand, men grov og rå; han havde sin gang i gamle Aubans beværtning, hvor han plejede at drikke fire snapse, den ene efter den anden – otte eller ti, når fangsten havde været god, undertiden endogså et par oven i købet, alt eftersom hovedet stod på ham.

Det var fa'r Aubans datter, som skænkede for gæsterne, hun var en køn, mørkhåret pige, der trak folk til huse alene ved sit milde ansigt og nette væsen, for der var intet at sige på hende i nogen måde.

Når Patin kom, holdt han af at snakke lidt med hende, se på hende i al venskabelighed og anstændighed. Efter det først glas fandt han hende straks endnu mere tiltalende, ved det andet blinkede han polisk med det ene øje, ved det tredje sagde han: "Jomfru Desirée, hvis det ellers passede dem ..." men videre kom han aldrig, ved det fjerde glas prøvede han på at nappe lidt i hendes kjoleskørt og at få sig et kys; men de dage, hovedet stod til ti glas, da var det altid fa'r Auban, der skænkede for de andre,

så Desirée kunne passe Patin og varte ham op. Den gamle kromand kendte alle kneb; han vidste nok, hvad han gjorde, når han lod Desirée svinke om mellem gæsterne med et venligt smil og en spøg så til den ene, så til den anden.

Patin blev efterhånden så vant til hendes ansigt, at han tænkte på hende evig og altid, selv når han var på havet, når han kastede sine net ud, når vinden susede om ham i mørket, eller når månen skinnede på den rolige sø. Han tænkte på hende, når han sad ved roret i agterenden af sin båd, mens hans fire kammerater småsov med hovedet liggende på armen. Han så, hvordan hun smilede, når hun skænkede ham hans cognac, han så hendes håndbevægelse, når hun gik bort fra bordet og sagde: "Så – er det nu godt?"

Og ved således stadig at have hende med sig i tankerne, blev han grebet af en sådan lyst til at gifte sig med hende, at han en skønne dag friede til hende.

Han var en holden mand, ejede båden, han førte, og havde desuden et pænt hus, mens fa'r Auban intet havde på kistebunden; derfor fik han straks ja, og kort efter stod brylluppet – begge parter havde hastværk af ganske forskellige grunde.

Men allerede tre dage efter kunne Patin ikke fatte eller forstå, hvad han egentlig havde bildt sig ind med hensyn til Desirée; han havde min sandten været en idiot, der havde giftet sig med en pige uden medgift, en pige, der havde gjort ham forstyrret i hovedet med sin skidt cognac, som hun velsagtens havde kommet en eller anden mikstur i.

Han bandede og lynede, når han var ude med båden, gav mandskabet den ene overhaling værre end den anden, og når

han havde lettet sit hjerte, når han havde væltet alle de skældsord, han kendte, ud over de fire fiskere, faldt han over fiskene og hummerne, alt som han tog dem op af nettene, og ikke en kom ned i bunden af båden, uden at han gav dem de ubeskriveligste benævnelser.

Og aldrig så snart var hans sølle kone, kromandens datter, inden for skudvidde, før det gik ud over hende, og grovhederne regnede ned over hende. Hun var vant til faderens livlighed, så hun lod stormen trække over; men en dag, da hendes vrede husbond var mere end almindelig veloplagt, fik hun en kraftig lussing til løn for sin tålmodige tavshed.

I hele ti år var det et stående konversationsemne blandt naboer og genboer, disse overhalinger og omgange, som Patin og hans kone tog sig – vidt og bredt var fiskerens grove mund og hårde hånd kendte, for han havde en egen måde, et eget, uudtømmeligt ordforråd i forening; med en stemme, der rullede som torden og overdøvede alt andet. Så såre Patins båd stod ind i den lille havn, spidsede de ventende øren og lyttede til den første salve, der blev afleveret fra dækket, når han fik øje på sin fredsommelige ægtemages hvide kappe.

Stående agterude, med blikket hæftet på forstavnen og sejlet, manøvrerede han for at klare den vanskelige indsejling, men om kulingen var aldrig så stiv og søen aldrig så svær – altid var han på udkig gennem den sprøjtende brænding om brohovedet, og aldrig så snart genkendte han mo'r Patin – kromandens datter – før det gik løs!

Højere end søens brølen og vindens susen tordnede fiskerens stemme, skældsordene væltede ud, så alle de omstående vred sig af latter, skønt de beklagede stakkels Desirée. Og når så

båden lagde til ved molen, havde han en måde at "losse høfligheder", som han sagde, der bragte alle gadedrenge og dagdrivere til at stimle sammen om ham.

Undertiden kom det som i afbrudte sætninger, som en skrap kanonade, undertiden som lange, rullende tordenskrald, det kunne blive ved i flere minutter – et sådant uvejr af grove, nys opfundne udtryk, at man skulle tro, Patin havde lånt fader Boreas' lunger.

På hjemvejen gik det ligedan.

Hun gik først med sildenæringen, han fulgte efter skældende og smældende lige til de forsvandt bag døren til hans hus, der næppe var lukket, før der med eller uden påskud vankede prygl.

Ved hvert slag brød hans harme ud, han lagde ikke skjul på grunden til sin vrede. Hele tiden gik det løs: "Å, din elendige tiggertøs, jeg har rigtignok båret mig klogt ad; jeg må vel have været gal, siden jeg har giftet med én, der hverken har det ene eller det andet – det har vel været det usle sprøjt, du tyllede i mig hjemme i din faders knaldhytte!"

Den stakkels kvinde levede i en evig skræk; hun rystede og bævede, hun vidste, der ventede hende prygl og hårde ord, hvorhen hun så vendte sig.

Og dette liv varede i ti år. Hun var så forskræmt, at hun skiftede farve, når hun stod og talte med fremmede mennesker og kun tænkte på de slag, der truede hende, så såre den strenge mand kom hjem; hendes fordums kønne ansigt var ikke til at kende – hun var tør, gul og mager som en røget sild.

II

En nat – manden var ude – blev hun med ét vækket af den underlige brølen, der høres ved havet, når stormen som et vildt dyr bryder løs. Hun satte sig overende i sin seng og lyttede, men da hun ikke hørte noget usædvanligt, lagde hun sig igen ned. Et øjeblik efter fo'r hun atter op; nu rystede skorstenen under vindens voldsomme tag, huset rystede, det susede og brusede der udenfor, som om en hær af vilde dyr galoperede brølende over himmelhvælvingen.

Så stod hun op og løb ned til havnen, hvor hun traf mange fiskerkoner med lygter. Mændene, der var hjemme, kom også til, og alle sammen så de ud over den oprørte sø med de lyse, hoppende, hvide skumtoppe.

Stormen rasede uafbrudt i femten timer. Elleve sømænd blev bort, blandt andre Patin.

I nærheden af Dieppe fandtes vraget af hans båd *Den unge Amelie*; ved St. Valery fiskede de hans fire kammeraters lig op – ham selv fandt de aldrig. Da det så ud, som om bådens skrog var blevet skåret midt over, ventede hans kone i lange tider på, at han skulle komme anstigende, for hvis en påsejling havde fundet sted, kunne han alene jo været taget op på det skib, der havde ødelagt båden, og være sejlet med det.

Lidt efter vænnede hun sig til den tanke, at hun var enke, men det fo'r igennem hende, hver gang nogen, det være sig hendes naboersker, en landstryger eller en bissekræmmer tog lidt hårdt i døren.

En eftermiddag – omtrent fire år efter mandens død – gik hun ned ad havnegaden og standsede foran døren til et hus,

hvor der havde boet en gammel, nylig afdød koffardikaptajn, hvis efterladenskaber man var i færd med at holde auktion over.

Netop i dette øjeblik blev der budt på en gammel grøn papegøje med blåt hoved, der sad og kiggede på folk med en ondskabsfuld, forslagen mine.

"Tre francs!" råbte auktionsholderen. "En fugl, der taler som en prokurator! Tre francs!"

En veninde til mo'r Patin stødte hende på albuen og hviskede:

"Den skulle De købe, De, som er en holden kone. Han kunne holde Dem lidt med selskab, han er min sandten meget mere end tre francs værd, det kræ! De kan sælge ham igen, hvad øjeblik De vil, og få tyve, ja fem og tyve francs for ham!"

"Fire francs, mine damer – fire francs er budt!" gentog manden. "Han kan sige messe som pastoren. Det er et naturens vidunder – et sandt mirakeldyr!"

Mo'r Patin vovede en halv franc, og så fik hun dyret med det krogede næb i et lille bur, som hun bar hjem med sig.

Derpå fandt hun en plads i stuen til den nye husfælle, og åbnede den lille dør for at sætte en skål med vand ind til fuglen, der arrigt huggede hendes fingre til blods.

"Uha, sikken et ondskabsfuldt kræ!"

Alligevel gav hun ham både fuglefrø og majs; så lod hun ham i fred sidde og pudse sig og glatte sine fjer, alt mens det runde, arrige øje vandrede rundt i det ukendte værelse og af og til lumsk fæstede sig på mo'r Patin.

Det begyndte at dages næste morgen, da konen aldeles tydeligt hørte en stemme – en stemme, hun kun alt for godt kendte, en stemme, der drønede gennem hele huset:

"Kan du komme ud af fjerene, dit dovne bæst!"

Hun blev aldeles lamslået af rædsel, puttede hovedet ned under dynen, for hver evige morgen, ligesom hendes afdøde mand fik øjnene op, skrålede han netop disse ord ind i øret på hende.

Rystende, sammenkrøben, med ryggen kroget, som ventede hun sin overhaling, med lagnet over hovedet, hviskede hun:

"Gud forbarme sig, der har vi ham! Du milde Gud, nu er han kommet hjem igen! I guds velsignede navn da, nu har vi igen spillet gående!"

Men minutterne gik, ingen støj genlød i det stille hus, så stak hun forsigtigt hovedet frem, så sig frygtsomt om – hun var så vis på, at han stod på lur i en krog, rede til at fare løs på hende.

Imidlertid så hun intet, uden en solstråle, der listede sig gennem en sprække i gardinerne.

"Han har forputtet sig – det er vist nok!"

Længe ventede hun, så blev hun lidt roligere.

"Jeg må vel have drømt – Gud ske lov for det!"

Hun lukkede øjnene, skulle til at falde i søvn, da stemmen atter tordnede løs – lige ved siden af hende, forfærdelig, truende, rullende, som når salig Patin var snydevred og sulten.

"Så skulle da også Satan og alle hans engle flytte din fordømte rallike – vil du se, du kommer ud at kareten, dit bæst – "

Denne gang fo'r hun op, som skudt ud af en kanon; hun mindede endnu alt for vel, hvad der ventede hende, når hun ikke hurtigt nok lystrede ordre, og så svarede hun:

"Nå, nå, Patin – nå, nu kommer jeg lige på øjeblikket. Hvad er det, du vil, lille Patin?"

Patin gav nu ikke en lyd fra sig.

Aldeles fortumlet stod hun og så sig om, så gav hun sig til at lede og søge højt og lavt i skabe, i kaminen, ragede med en stok under sengen, under kommoden, under komfuret – fandt ingen og segnede endelig om på en stol, rent ude af sig selv, for det var jo tydeligt nok, at den forliste Patins sjæl var kommet hjem for at pine livet af hende.

Med ét kom hun i tanker om loftskammeret, hvor man kunne komme ind udefra med en stige. Der lå han bestemt skjult for ret at gøre hende bange. Sagtens havde han været i fangenskab hos de vilde et eller andet sted, og var nu sluppet hjem, mere arrig og ondskabsfuld end nogensinde.

Her var ingen tvivl; hun havde kendt hans stemme – ingen i verden kunne tordne og gale på den måde.

Igen kaldte hun:

"Sidder du på loftskammeret, lille Patin?"

Patin ville ikke svare.

Rystende og bævende kravlede hun op ad stigen, åbnede lugen, kiggede ind – her var ikke spor af Patin!

Hun satte sig på et knippe halm og græd bitterligt, men allerbedst som hun sad med tårerne strømmende ned over ansigtet, hørte hun den forliste snakke i værelset nedenunder. Nu var han ikke slet ikke så vred som før; han sagde:

"Satans vejr, stiv kuling, Satans vejr! – Jeg trænger til frokost for Helvede!"

Hun råbte ned gennem loftet:

"Her er jeg, nu kommer jeg straks – vent bare et øjeblik, så skal maden være der. Bliv endelig ikke vred, lille Patin – jeg er her straks!"

Hun tumlede ned – men stuen var tom!

Nu mærkede hun, hvordan det løb rundt for hende, som om dødens finger rørte ved hende, og hun skulle lige til at tage benene på nakken og komme ind til naboens, da den ubegribelige stemme skreg hende lige ind i øret:

"Jeg trænger til frokost, for Helvede!"

Og der sad papegøjen i sit bur og så på hende med sine runde, lumske, ondskabsfulde øjne.

Rent forstyrret i hovedet hviskede hun:

"Nå, så der sidder du?"

Han vedblev, mens han vrikkede med hovedet:

"Vent, vent – vent du bare, jeg skal Fanden ta'e mig lære dig at drive den af!"

Hvad var det for tanker, der fo'r hende gennem hovedet? Hun vidste, hun følte, at det *var* ham, var den forliste, der kom igen i denne fugls skikkelse, hun vidste, han ville pine og plage hende, bande og lyne som før, dag ud og dag ind, bide og hakke, skrige og skråle og samle naboer og genboer ved sine eder og skældsord.

Så styrtede hun hen til buret, åbnede det, greb fuglen, der værgede sig med næb og kløer, og flåede hende op ad armene. Men hun holdt fast med begge hænder, smed sig på gulvet, rullede sig rundt, trykkede den med hele sin vægt, knuste den, så den ikke var andet end en lille forpjusket klump grønne fjer, der ikke rørte sig, ikke snakkede og skældte mere, men hang blød og død i hendes hånd.

Hun lagde så en ren serviet om den som et ligklæde, listede sig i det blotte linned med bare fødder hen, hvor bølgerne brød sig mod molen, her rystede hun servietten, så den lille døde tingest, der lignede en håndfuld græs, faldt ud i havet, og

derefter gik vejen hjemad, så hastigt hendes ben kunne bære hende, hun faldt på knæ ved det tomme bur, og forfærdet over sin gerning bad hun med foldede hænder Vorherre om tilgivelse, mens hun hulkede og græd, som havde hun begået en rædsom forbrydelse.

Invaliden

Det var i året 1882.

Jeg havde lige sat mig tilrette i hjørnet af en tom jernbanekupé, havde fået døren lukket og hengivet mig til håbet om at være alene og i fred, da den hastigt blev revet op, og jeg hørte en stemme sige:

"Herren må tage sig i agt! Vogntrinnet er meget højt!"

En anden stemme svarede:

"Vær ikke bange, Laurent, jeg skal nok se mig for og støtte mig til håndtagene."

Så viste der sig et hoved med en sort filthat og to hænder, der tog fat i de remme af læder og klæde, som hang ned ved siden af døren, og langsomt hejsede et svært legeme sig op, et legeme, hvis fødder frembragte en sær klaprende støj mod trinnets jernplade.

Og da den fremmede var kommet helt op i kupéen, så jeg indenfor hans benklæder to sortmalede træben stikke frem.

Derefter kom et andet hoved frem i døråbningen og spurgte:

"Sidder herren nu godt?"

"Ja, tak, min ven."

"Her er så herrens pakker og krykkerne."

Og en gammel tjener, der så ud som en forhenværende militær, steg også op med en favnfuld forskellige sager, nogle indpakkede i hvidt papir og nogle i karduspapir, som han lagde fra sig i nettet oven over sin herres hoved. Derpå sagde han:

"Så, nu er det der alt sammen. Der er fem dele: godterne, dukken, trommen, geværet og leverpostejen."

"Godt, min ven!"

"Lykkelig rejse!"

"Tak, Laurent, hav det godt, mens jeg er borte!"

Tjeneren gik sin vej, efter at have lukket døren i, og jeg gav mig til at betragte min rejsekammerat.

Han kunne vel være omkring 35 år gammel, skønt han var næsten hvidhåret. Han havde et ordensbånd i knaphullet, et tæt overskæg, var meget svær, svær og stakåndet som en kraftig mand bliver, når en eller anden legemsfejl hindrer ham i at få den for hans helbred nødvendige motion.

Han tørrede sveden af sin pande og så vist på mig.

"Generer tobaksrøg Dem?"

"Nej, slet ikke."

Blikket, stemmen, ansigtet, alt var mig så bekendt. Men hvor og når havde jeg set denne herre?

At jeg havde truffet ham før, var hævet over al tvivl; jeg havde talt med ham, vi var blevet forestillet for hinanden, det var også vist. Men det var længe siden, meget længe siden, og tabte sig i den tåge, hvor ens hukommelse famler efter minderne, der flygter som skiftende skyggebilleder under ens anstrengelse for at gribe dem.

Nu begyndte han også at se på mig, som om jeg gjorde samme virkning på ham.

Endelig så vi begge to, som efter stiltiende overenskomst til siden; men lidt efter mødtes vore øjne, med den underlige hårdnakkede stirren, der plejer at ledsage den slags tankearbejde. Jeg sagde så:

"Undskyld, min herre, skal vi ikke prøve, om vi i forening kunne finde ud af, når vi sidst har set hinanden?"

Højst forekommende lød min nabos svar:

"Med største fornøjelse!"

Jeg sagde mit navn.

"Jeg er Henri Bonclair, assessor i overretten."

I nogle sekunder tænkte han sig om, søgte tråden.

"Ganske rigtigt!" udbrød han så. "Vi har været sammen hos Poincels, – for lang tid siden, – før krigen, – nu må det være over tolv år siden."

"Ja, – – nu husker jeg det, – – De, – De er løjtnant Revalière?"

"Ja, jeg blev oven i købet kaptajn Revalière, før jeg mistede begge fødderne, – – begge to på én gang blev revet bort af en kanonkugle."

Og atter så vi på hinanden, nu da vi vidste, hvem vi var.

Jeg huskede udmærket godt den slanke, smukke, unge løjtnant, der førte kotillonen op med en sælsom ynde og en livfuldhed, der havde skaffet ham tilnavnet "Hvirvelvinden", således forstod han at rive alle, unge og gamle med sig. Men bag dette billede, der nu stod for min erindring i fuld ungdommelig klarhed svævede en vag historie, som jeg havde hørt og halvvejs glemt igen, en af disse historier nu lytter til, og som efterlader et hastigt indtryk af noget ubeskrivelig rørende.

Det var en kærlighedshistorie. Så meget kunne jeg mindes, men ikke mere, noget, der havde en fin, pirrende duft, som sporet af et stykke vildt må have for en jagthunds næse.

Lidt efter lidt spredtes imidlertid tågen. Skyggerne fik et fastere omrids, og en ung pigeskikkelse stod tydeligt for min tankes øje. Med ét huskede jeg hendes navn, det steg som en raket op i min erindring: frøken Mandal! Nu husker jeg pludselig det hele. Ja, det var en lille roman, en

hverdagshistorie, ikke andet. Den unge pige elskede denne unge mand, da jeg traf dem; der var endog tale om en forlovelse. Han lod meget forelsket, meget lykkelig.

Jeg så op til nettet, hvor alle min rejsekammerats små pakkenelliker lå og rystede i togets bevægelse, og jeg hørte den gamle soldat, som om hans stemme endnu genlød i mine øren:

"Der er fem dele: godterne, dukken, trommen, geværet, og så leverpostejen." Jeg lavede i en håndevending en slutning på romanen: den unge dame havde ægtet sin forlovede efter en eller anden katastrofe, ulykkestilfælde, pengesorg, – altså havde den unge officer efter krigen, hvor han havde mistet sin førlighed, genfundet sin elskede. Hun havde holdt sit ord, været ham tro, nu var de et lykkeligt par. Det var ganske letfatteligt. Jeg fandt den naturligvis smuk i al sin simpelhed; man er jo tilbøjelig til at finde opofrelser og hengivenhed ganske rimelige i bøger og komedier. Når man læser, når man hører sådanne ædle træk, har man en fornemmelse af, at man selv under lignende omstændigheder villa have handlet ligedan, med begejstring, uden spor af betænkning. Men man er rasende, når en elendig stymper af en ven næste morgen beder en om et lille lån.

Snart efter steg imidlertid en anden løsning, en anden formodning frem, mindre poetisk, mere virkelig, mere sandsynlig end den første: Måske var han blevet gift med sin udkårne *før* krigen, før den rædsomme ulykke, der havde gjort ham til krøbling for livstid, og nu var hun nødsaget til at være resigneret sygeplejerske for denne ægtemand, der var draget bort, ung, smuk, kraftig, og kommet tilbage som et usselt,

ubevægeligt vrag, belemret med en ødelæggende fedme og et ufordrageligt humør.

Mon han var fornøjet eller elendig? Efterhånden betoges jeg af en stedse voksende lyst til at få sandbeden at vide, til at kende i det mindste hovedpunkterne i historien, så at jeg nogenlunde kunne gætte mig til det, der blev usagt.

Alt mens jeg tænkte på dette, begyndte vi at samtale.

Vi havde udvekslet de almindelige indledende sætninger; jeg løftede blikket op til nettet: der var altså tre børn.

Godterne var til fruen, dukken til en lille pige og tromme og gevær til de to drenge, gåseleverpostejen var købt for hans egen mund.

Med ét spurgte jeg:

"De har altså småfolk?"

"Nej, jeg har såmænd ikke."

Jeg følte mig så flov, som om jeg havde sagt noget højst upassende, og vedblev:

"Jeg beder om forladelse. Jeg syntes, Deres oppasser talte om legetøj. Man hører jo uvilkårligt efter og drager dumme slutninger af, hvad man hører."

Han smilede og sagde hen for sig:

"Nej, jeg er slet ikke gift. Jeg blev stående ved de indledende skridt!"

Jeg lod, som om der med ét gik et lys op for mig:

"Å ja, det er sandt! De var jo forlovet, ikke sandt? Da jeg sidst traf Dem, var De forlovet med frøken Mandal?"

"Ja, De har en udmærket hukommelse."

Nu blev jeg dristig og tilføjede henkastet:

"Jeg synes, jeg hørte, at frøken Mandal senere ægtede ... hr. ... hr. ..."

Roligt kom navnet over min sidemands læber:

"Hr. Fleurel."

"Ganske rigtigt! Ja, ja vist, jeg husker, der i den anledning var tale om den ulykke, der var tilstødt Dem, kaptajn Revalière!"

Nu så jeg, at han rødmede.

Hans svære, fede, lidt apoplektiske ansigt blev en skygge stærkere i farvetonen.

Han talte hastigt, i en tone, som én, der vil forklare en sag, der er tabt på forhånd, som han selv anser for tabt, men alligevel vil redde i andres omdømme.

"Det er ikke rigtigt, assessor Bonclair, at knytte mit navn til fru Fleurel. Da jeg kom hjem fra krigen i en sørgelig tilstand – god bedre det! – kunne det aldrig falde mig ind at fordre opfyldelsen af det løfte, frøken Mandal havde givet mig. Det var jo så rent ud urimeligt, ikke sandt? Man kan da ikke gifte sig af den pure ædelmodighed! Man skal jo leve sammen dag ud og dag ind, hver time, hvert minut med en mand – – og når denne mand er en elendig, vanfør person som jeg, fordømmer man sin livsledsagerinde til en lidelse og en pine, der varer lige så længe, hun eller han lever! Å ja, ja vist så, jeg kender alt, hvad der siges om offervillighed og hengivenhed; men alt må have en vis begrænsning; jeg finder det utilladeligt at forlange et helt livs, en hel tilværelses stadige opofrelse, jeg kunne ikke bede en kvinde om at give afkald på alle sine drømme, al livets glæde, blot for publikums skyld. Når jeg hører mine træklodser trampe hen over gulvet, når jeg hører mig selv klapre afsted som en gammel vejrmølle, bliver jeg så rasende, at jeg sommetider har

lyst til at fare løs på min oppasser og kvæle ham. Hvor kan man være egoistisk nok til at bebyrde en kvinde med en pine, man næppe nok selv kan udholde? Og så, – så – – det er et nydeligt syn, kan De tro, disse forbistrede benstumper – – – "

Her tav han.

Hvad skulle jeg svare? Jeg syntes, han havde ret. Kunne jeg bebrejde hende noget, foragte hende? Nej! Og alligevel! Denne løsning, der var så rimelig, så naturlig, så middelmådig, så sand, – – den smagte mig ikke, – sårede min sans for livets poesi. Disse heltens benstumper burde have begejstret hans forlovede, burde have bragt hende til at bringe et hvilket som helst offer. – Jeg var i høj grad skuffet.

Så spurgte jeg med ét:

"Har Fleurels børn?"

"Ja, en pige og to smådrenge. Det er dem, der skal have det legetøj deroppe i nettet. Hun og hendes mand er så gode imod mig."

Nu nærmede toget sig St. Germain.

Vi fo'r gennem en tunnel, kørte op for perronen, stoppede.

Jeg ville til at hjælpe invaliden ved udstigningen, da to arme raktes op, og der ind ad døren lød et fornøjet:

"Ih, goddag, kære Revalière."

"Goddag, bedste Fleurel."

Bag ved manden stod hustruen og smilede; hun var endnu smuk og vinkede med sin behandskede hånd til vennen. En lille pige hoppede glad ved siden af hende, og to raske småfyre betragtede med begærlige øjne trommen og geværet, der stak ud af papiret.

Da invaliden var kommet ud på perronen, fløj alle børnene om halsen på ham; så satte flokken sig i bevægelse, og den lille piges fine barnehånd greb om den polerede tværstang af krykken, som om det var vennens tommelfinger, og travede afsted med øjnene fæstet på den velkomne gæsts ansigt.

Oliebjerget

I

Når folkene i havnen, i den lille provencalske havn Garandoa, helt inde i Piscabugten mellem Marseille og Toulon, så pastor Vilbois komme hjem i sin båd, gik de altid ned på stranden for at hjælpe ham at få den halet på land.

Præsten gik alene ud at fiske, han roede som en ægte sømand, sjældent kraftigt for sine otte og halvtreds år. Med ærmerne smøget op over de muskuløse arme, præstekjolen løftet op og svøbt om benene, et par knapper løsnet over det brede bryst, den trekantede hat liggende på toften ved siden af sig og en Stanley-hat på hovedet, mindede han om disse energiske og sælsomme Herrens tjenere, der drager ud i de varme lande og er mere skabt til at døje strabadser og gennemgå mærkelige eventyr, en til at prædike eller messe.

Engang imellem drejede han hovedet for at se, hvor han skulle lægge til; så trak han igen på årerne, taktfast og kraftigt, for, som han plejede, at vise disse elendige sydfranske sømænd, hvordan en flink mand nordfra forstår at hale ud.

Båden stødte og gled helt ind over sandet, som om den ville fare helt ind over strandbredden, kølen skar en dyb fure, så stod den pludselig stille, og de fem mænd, der stod og ventede, gik hastigt hen til deres præst med milde og fornøjede ansigter.

"Nå, fa'r," sagde den ene med sin stærke accent, "god fangst?"

Pastor Vilbois lagde årerne ind, skiftede hoveddækning, smøgede ærmerne ned, knappede sin kjole, og da han således havde påtaget sig sjælesørgerens rette skikkelse, svarede han ikke uden en vis stolthed:

"Ja, ikke så dårlig! Tre stenbidere, to havål og et par småfisk."

De fem fiskere nærmede sig båden, bøjede sig over rælingen og undersøgte med kendermine de døde dyr – de fede stenbidere, de hæslige havslanger med det flade hoved.

En af dem sagde:

"Nu skal jeg tage og bære pastorens fisk hjem!"

"Tak, søn!"

Så trykkede præsten deres hænder, og begav sig hjemad fulgt af en fisker med kurven, mens de andre tog sig af båden. Han vandrede afsted med lange, regelmæssige skridt, der var udbredt et mægtigt præg af alvor og værdighed over den store skikkelse. Da han endnu var varm af at have roet så kraftigt, tog han nu og da hatten af. Når han kom hen under skyggen af et oliventræ, og lod aftenvinden, der begyndte at kølnes af havbrisen, vifte om sin brede pande med det tætklippede hvide hår – en pande, der ville have passet bedre for en officer end for en præst.

Landsbyen kom nu frem på en højde midt i en bred dal, som skrånede jævnt ned mod havet.

Det var en aften i juli måned. Solen var nær ved at synke bag de fjerne takkede højder, og hen over vejen, der var dækket af støvets hvide ligklæde, forlængedes præstens skygge i det uendelige; hans trekantede hat så ud som en mørk plet, der hvert øjeblik ville klatre op i oliventræerne på marken ved

vejkanten, så faldt den atter ned og krøb rundt mellem stammerne.

Under præstens fod hævede sig en sky af det fine kridhvide støv, der dækker vejene i Sydfrankrig hele sommeren. Det røg op om ham, og alt som han gik, lagde det sig som et stedse lysere gærde rundt om kanten af hans sorte kjole. Han vandrede afsted – nu var han kølet af, havde puttet hænderne i lommerne – , han gik langsomt og omhyggeligt som en bjergboer, der stiger til fjelds. Hans rolige blik gled hen over landsbyen, hans egen landsby, den, han selv havde valgt, den, han havde fået som en stor gunstbevisning, og hvor han håbede at lægge sine ben. Kirken, hans kirke, lå på toppen af dens kegleformede høj, ragede op over husbunken, og dens to brune, uregelmæssige firkantede tårne, der hævede sig mod himlen midt i den skønne frugtbare dal, lignede mere en ældgammel borg, end det sted, hvorfra klokkerne skulle kalde menigheden sammen i Herrens navn.

Præsten var fornøjet, han havde fanget tre stenbidere, to havål og nogle småfisk.

Det var igen en lille triumf for ham, ham, som hans sognebørn måske især respekterede, fordi han, trods sin alder var den kraftigste og stærkeste mand dér omkring. Og det var en ting, han selv fandt en uskyldig glæde i. Han skød med lethed blomsterne af stilken, fægtede ofte med landsbyens kromand, hans nabo, forhenværende fægtemester ved regimentet – og ingen på hele kysten svømmede som han.

Han var forresten ikke opdraget til den gejstlige stand; den meget bekendte, fejrede, elegante baron Vilbois var i en alder af 32 år blevet præst af kærlighedssorg.

Han var af gammel familie fra Picardiet, en gammel kongeligsindet, religiøs slægt, hvis sønner gennem flere århundreder havde været officerer, øvrighedspersoner og præster; han selv have som ganske ung troet at føle kald til den gejstlige stand; men hans fader havde bedt ham hellige sig retsvidenskaben, og så bestemte han sig for at tage til Paris og studere jura, for derefter at søge embede.

Men inden han havde endt sine studier, døde faderen af lungebetændelse, som han havde fået ved uforsigtighed på en andejagt, og moderen fulgte ham kort efter. Da den unge mand således med ét kom i besiddelse af stor formue, opgav han at slå ind på embedsvejen og nøjedes med at føre en rigmands behagelige liv.

Han var smuk, forstandig, skønt en kende bornert, ved sin slægts overleveringer og grundsætninger, som han havde arvet tilligemed sine prægtige kræfter; han gjorde lykke i det satte, gode selskab, og nød livet som en rig, fornuftig, agtet ung mand.

Men da skete det, at han flere gange hos en ven traf sammen med en ung skuespillerinde, der lige var sluppet ud af elevskolen, og hvis debut på Odéon-teatret vakte stor opsigt.

Han forelskede sig i hende med al den heftighed, al den lidenskab, som almindeligt træffes hos mænd med helstøbte forestillinger. Han forelskede sig i hende, da han så hende spille den romantiske rolle, der var blevet hende tildelt netop første gang, hun viste sig for publikum, der modtog hende med stort bifald.

Hun var smuk, men havde medfødte slette tilbøjeligheder, der skjultes under et barnligt rent ydre, som han plejede at

kalde "hendes englemine". Hun forstod helt at vinde ham, gjorde ham aldeles vanvittig af kærlighed, kunne med et eneste blik, en eneste bevægelse bringe ham i den henrykkelsestilstand, lidenskab rummer hos mægtige naturer. Hun blev hans elskerinde, han fik hende til at forlade scenen, og elskede hende i fire år med stadig voksende kærlighed; trods hans navn og slægt ville dette forhold sikkert være endt med et ægteskab, hvis han ikke en dag havde opdaget, at hun bedrog ham, – var ham utro, – i lang tid have stået i forhold til den ven, i hvis hus de havde truffet hinanden.

Det kom til et forfærdeligt optrin mellem de to mennesker. Så meget forfærdeligere, som den unge kvinde var frugtsommelig, og han kun afventede barnets fødsel for at gøre hende til sin hustru.

Da han havde fået uomstødelige beviser i hænde, breve, som han havde fundet i en skuffe, bebrejdede han hende hendes troløshed, hendes slethed, hendes usselhed med al den voldsomhed, man kunne vente af hans halvvilde og kraftige natur.

Men hun, – gadetøsen fra Paris, – fræk og uden blusel, som hun var, – sikker på den anden elsker, som på ham her, og forresten modig som simple folks døtre, der farer op på barrikader blot for at vise, de hverken er bange for Gud eller Djævelen, – hun trodsede ham og hånede ham, – og da han løftede hånden imod hende, mindede hun ham om den tilstand, hun befandt sig i.

Han holdt inde, blev ligbleg ved tanken om, at dette væsen, *hans* barn, skulle sættes i verden af en sådan falden nederdrægtig skabning! Og så fo'r han løs på hende, ville knuse

dem begge, – moder og barn, – tilintetgøre, udslette den dobbelte skamplet. Hun blev bange, mærkede at hun var fortabt, og da hun var faldet om under hans slag, da hun så ham løfte foden for at knuse hende og det barn, hun skulle føde, da råbte hun, mens hun værgede sig og strakte hænderne ud for sig:

"Slå mig ikke ihjel! Det er ikke dit barn, – det er den andens."

Nu fo'r han tilbage, så bestyrtet, så overvældet, at hans harme lammedes som hans fod; han stammede:

"Hvad, – hvad mener du?"

Og den elendige, der var halvt afsindig af skræk over døden, som hun nylig havde stået ansigt til ansigt med, – døden som hun havde skimtet i hans vredelynende blikke, den elendig skabning gentog:

"Det er ikke dig, – det er ham, ham, ham!"

Med sammenbidte tænder mumlede han:

"Du lyver!"

Og igen løftede han foden, som ville han knuse en snog, der vrider sig på jorden, men hun var kommet op på knæ og søgte at undgå ham.

"Men når jeg nu siger dig, at det ikke er dit! Hvis så var, havde vi vel haft det for længe siden."

Dette bevis slog ham, som var det selve sandheden. Som et tankens lyn, uomstødeligt, uomgåeligt, uimodståeligt slog det ned i hans sjæl, – han var overbevist, sikker i sin sag: han var ikke fader til det elendige væsen, som denne usle skabning bar under hjertet, og lettet, befriet, lindret, næsten rolig afstod han fra at ødelægge og knuse denne nederdrægtige kvinde.

Så sagde han med fast stemme:

"Rejs dig, gå din vej, kom aldrig mere for mine øjne!"

Hun adlød, slagen, – og gik bort.

Han så hende aldrig mere.

Han rejste også bort, rejste mod syd, til solens land, standsede i en landsby midt i en dal, ved bredden af Middelhavet.

Kroen vendte ud til det blå vand, den synes han om, han lejede et værelse og blev. Blev der i halvandet år i sorg og kulde, i fuldstændig ensomhed. Han levede med det fortærende mind om den utro kvinde, om hendes skønhed, hendes elskov, han levede med det svidende savn af hendes nærhed og hendes kærtegn.

Han vankede om i dalene, gik rundt i skyggen af oliventræernes grågrønne blade, der kun dårligt skærmede hans stakkels forpinte hoved mod solens stråler, som dog ikke kunne brænde stærkere end den ene martrende fortvivlelsens tanke.

Men nu kom de fromme tanker fra hans tidligste ungdom tilbage, hans gamle, halvvejs forglemte trosiver luede atter op i hans sjæl, midt i denne smertefulde stilhed. Kirken, religionen, der i gamle dage havde stået for ham som et tilflugtssted mod den ukendte verden, dukkede nu op som et tilflugtssted mod livets skuffelser og sorger. Han havde stadig bevaret den skik at bede. Nu i sin elendighed hengav han sig Gud i vold, og ofte, når natten faldt på, gik han hen i den gamle kirke og knælede ned i mørket for at kaste al sin smerte for Herrens fod, betro ham sin kval og kvide, sige ham alt, hvad der pinte og trykkede den ængstede sjæl. Hos Ham bad han om råd, om trøst, om

hjælp og beskyttelse, og for hver dag blev hans bøn inderligere, for hver dag blev hans andagt større.

Hans sårede hjerte, – det, en kvinde havde forrådt, – lægedes ikke, trængte stadig til ømhed, og lidt efter lidt med daglig bøn og andagtsøvelse, ved at hengive sig helt til ensomhed, og ved at leve i en troende sjæls omgang med Frelseren, med ham, der havde sagt: "Kommer til mig, alle I, som syge og sorgfulde ere" – trængte den mystiske kærlighed til Gud ind i hans hjerte og trøstede ham for, hvad han havde lidt.

Så fattede han den beslutning at byde kirken sine kræfter, at hellige den sit liv, som han en gang havde villet give den, inden verden havde besmittet det og knust ham.

Altså blev han præst. Hans navn, hans forbindelser gjorde det ikke svært for ham at få kald netop i den sydfranske by, hvortil skæbnen havde ført han, og da han havde givet den største del af sin formue til milde stiftelser og kun beholdt så meget, at han indtil sin død kunne vedblive at være god mod sine fattige, søgte og fandt han fred i en rolig tilværelse mellem sine sognebørn og sine embedspligter. Han var en præst med snæver synskreds, men han var god, han var en slags åndelig hyrde med soldaternatur, en kirkens tjener, der med kraftig hånd førte sin hjord langs den snævre sti, førte sine blinde, døve, vildfarne får gennem livets skov, hvor deres drifter og tilbøjeligheder og lyster ville forvilde dem.

Men den gamle Adam var ikke helt tilintetgjort. Han vedblev at elske stærk bevægelse, alle legemsøvelser, og han hadede alle kvinder, alle til hobe, som et barn, der er bange for en hemmelighedsfuld, ubegribelig fare.

II

Den fisker, der fulgte præsten hjem, følte en uimodståelig trang til at lade munden løbe, dog turde han ikke rigtig, for menigheden nærede en stor respekt for sin sjælesørger. Men til sidst begyndte han alligevel:

"Så er hr. pastoren fornøjet deroppe i det lille hus?"

Dette lille hus var en af disse små bitte cottager, hvor folk i Sydfrankrig flygter hen for at få frisk luft i den hedeste sommertid. Præsten havde lejet den lille hytte midt på en mark, fem minutters gang fra præstegården, der var meget lille og lå indeklemt mellem kirken og de omliggende huse.

Han boede ikke altid om sommeren i sin hytte, kun en gang imellem tilbragte han flere dage for at være helt i fred og skyde med pistol i det grønne.

"Ja, gode ven, jeg har det rigtig godt deroppe."

Det lave hus lå inde mellem træerne; malet med rosenrød farve, stribet på alle leder og kanter af træernes skygge, – huset stod, som var det en paddehat, der pludselig var skudt op midt i den med oliventræer beplantede mark.

Uden for huset sås en høj kvindeskikkelse, som var ved at dække et lille bord, hvor hun langsomt og nøjagtigt satte et glas og en tallerken, lagde en serviet og et stykke brød. Hun havde en rund bondehue på hovedet af den slags, der bruges i Arles, spidstilløbende af fløjl eller silke med en hvid paddehatteformet bund.

Da præsten kom i hørevidde, råbte han:

"Hej, Marguerite!"

Hun standsede, så sig om, kendte sin herre:

"Nå, så det er Dem, hr. pastor."

"Ja, og jeg kommer med god fangst; du må straks stege mig en stenbider, – med smør, forstår du – bare med smør, – hører du?"

Pigen kom hen til de to mænd, undersøgte fiskene og sagde:

"Jamen, jeg har en høne med ris til pastoren."

"Det var slemt, men det får være, – fisk kan dårligt gemmes, og jeg har lyst til at få en god middag, det hændes ikke så ofte, – og den synd kan jeg vel bære."

Pigen tog en stenbider og lige som hun skulle til at gå, vendte hun sig om og sagde:

"Det er sandt, her har været en mand og spurgt efter pastoren tre gange, mens De var borte."

Han spurgte temmelig ligegyldigt:

"En mand? Hvad slags mand?"

"Å, én, der just ikke så videre pæn ud."

"Hvad, – en tigger?"

"Det er nok muligt, – jeg tror nu snarere, han var, hvad man kan kalde en *bølle*."

Pastor Vilbois måtte le over denne benævnelse, han kendte Marguerites frygtsomhed og vidste, at hun aldrig lå nogen nat i det lille hus uden at drømme om røvere eller se mordere allevegne.

Han gav fiskeren et par skilling, og da han havde bevaret alle en verdensmands manerer, sagde han:

"Så Marguerite, nu går jeg ind, klæder mig om og får lidt vand på ansigtet og hænderne," men netop nu råbte pigen ude fra køkkenet, hvor hun stod og skrabede sin stenbider, så skællene faldt af på bordet som bitte små sølvmønter:

"Hr. pastor, der har vi ham igen!"

Præsten drejede sig om mod vejen og fik virkelig øje på en mand, der trods afstanden forekom ham mere end tarvelig i klæderne, og som med små skridt styrede op mod huset. Han ventede, smilede endnu en gang ved tanken om pigens angst, men tænkte, da fyren kom nærmere: "Jeg tror sandelig, Marguerite har ret. Han ser mig ud til allehånde!"

Den fremmede nærmede sig med hænderne i lommerne øjnene fæstede på præsten, uden at forhaste sig. Han var ung, havde lyst, kruset skæg, og blond krøllet hår stak frem under skyggen af den bredskyggede filthat, der var så plettet og så bulet, at man ikke kunne gætte sig til dens oprindelige farve eller form. Han bar en lang, brun overfrakke, benklæderne var frynsede om anklerne, på fødderne havde han lærredssko uden hæle, hvilket gav hans gang noget blødt, listende foruroligende, en rigtig vagabond at se til. Da han var i et par skridts afstand fra præsten, tog han den klud, der agerede hat, af, og viste et blegt, smukt, men lastefuldt ansigt; håret var allerede begyndt at blive tyndt på issen, et sikkert tegn på udsvævelse og tidligt begyndte udskejelser, for fyren kunne ikke være mere end fem og tyve år.

Præsten hilste også, han fik straks en følelse af, at dette ikke var nogen almindelig omstrejfer, det var ikke en arbejdsløs håndværkssvend eller en løssluppen forbryder, der vandrede fra den ene straffeanstalt til den anden, og kun kan tale dennes hemmelighedsfulde sprog.

"God dag, hr. pastor!" sagde manden. Præsten bøjede hovedet, han vidste ikke ret, hvorledes han skulle tiltale dette menneske. De så stift på hinanden, og mandens blik ængstede præsten, han fik en fornemmelse af, at han stod over for en

ukendt fjende, overvældedes af en uforklarlig ængstelse; en kuldegysen løb ham gennem marv og ben.

Endelig fortsatte vagabonden:

"Nå, så De kender mig ikke?"

Præsten svarede yderst forbavset:

"Nej, jeg har aldrig set Dem før, kender Dem slet ikke."

"Nå, så det gør De ikke! Å, se nok en gang på mig."

"Ja, jeg ser, men jeg er vis på, at jeg ikke kender Dem!"

"For den sags skyld har De ret," svarede den anden spottende, "set mig før, det har De ikke. Men nu skal jeg vise Dem en, som De måske ikke vil have så svært ved at genkende."

Han satte sin hat på, knappede overfrakken op. Hans nøgne bryst kom til syne. Et rødt skærf var rullet flere gange om livet og holdt benklæderne fast om hofterne på ham.

Op af brystlommen trak han en ubeskrivelig konvolut, en konvolut med alle mulige og umulige pletter, en af den slags konvolutter, i hvilke omvandrende tiggere bærer de papirer, der skal beskytte dem og deres frihed mod politiets jernklo. Frem af konvolutten kom et fotografi, i visitkortformat, gammelt, gult, forjasket, varmt af at ligge op mod mandens bryst; halvvejs udslettet af varmen.

Dette billede holdt han i højde med sit eget ansigt, og så sagde han:

"Og hvad siger De så til ham der? Ham kender De måske?"

Præsten gjorde to skridt frem for bedre at se, og så stod han stille, lamslået bestyrtet, for det var han eget portræt, fotograferet til *hende*, for mange år siden, da han elskede hende.

Han fandt intet ord til svar.

Fyren gentog:

"Nå, *ham* kender De måske?"

Præsten fremstammede:

"Ja vist."

"Hvem er det?"

"Det er mig."

"Er det vist?"

"Ja, det er vist."

"Nå, så se lidt på os begge to, på Deres portræt og på mig."

Ak, den stakkel, han havde allerede set det! Set, at disse to, den unge mand på fotografiet og det smilende ansigt ved siden af, lignede hinanden som to brødre, men endnu forstod han ikke, hvorledes dette gik til. Han stammede:

"Men hvad vil De mig da egentlig?"

Nu svarede mennesket ondskabsfuldt:

"Først vil jeg have, De skal kende mig."

"Hvem er De?"

"Hvem jeg er? Spørg hvem som helst! Spørg Deres pige, spørg sognefogeden i landsbyen, spørg om det, og vis dem så dette billede, så vil hver og en le os lige op i synet, det kan De stole på. Nå, så De vil ikke kendes ved Deres egen søn, fa'r præst!"

Den gamle mand løftede armen højtideligt; fortumlet og jamrende brød det frem:

"Dette er ikke sandt!"

Den unge gik helt hen til ham, så ham lige ind i ansigtet:

"Nå, så det er ikke sandt, hvad? Hør, præst, lyv nu ikke!"

Han så truende ud, knyttede næverne, talte med en så fast overbevisning, at præsten ikke vidste, om det var ham, eller den anden, der havde ret.

Atter forsikrede den gamle mand:

"Jeg har ingen børn haft!"

Den anden svarede:

"Og heller ingen elskerinde, hvad?"

Langsomt lød præstens tilståelse, langtomt og fast:

"Jo."

"Og hun var måske ikke frugtsommelig, da De jog hende bort?"

Harmen havde ligget gemt, men ikke glemt de 25 år i Vilbois bryst; nu pludselig brød den frem, sprængte troens faste hvælvinger, resignationenens mur, som møjsommeligt var bygget op omkring den – og aldeles ude af sig selv råbte han:

"Jeg jog hende bort, fordi hun havde været mig utro, fordi det barn, hun skulle føde, var en andens – og havde det ikke været så, havde jeg dræbt hende – og Dem med; nu ved De det!"

Den unge mand tøvede, inden han svarede. Nu var han overrasket ved at se præstens vrede. Så sagde han sagte:

"Hvem sagde, det ikke var Deres barn?"

"Det gjorde hun – hun selv; hun trodsede og hånede mig!"

Uden at modsige disse ord, sagde nu fyren ganske ligegyldigt og roligt, som angik denne sag ikke ham:

"Nå, så har moder taget fejl, da hun ville drille Dem – det er det hele!"

Præsten var atter blevet herre over sin bevægelse; nu var det ham, der spurgte:

"Og hvem har sagt Dem, at De var min søn?"

"Det sagde hun; hun sagde det, da hun døde, hr. pastor. Og så er der det fotografi!"

Den gamle mand tog portrættet, og langsomt, omhyggeligt, mens hans hjerte fyldtes med angst, sammenlignede han det

med den fremmedes træk. Her var ingen tvivl mulig – det var hans barn, der stod for ham.

Hans sjæl blev grebet af fortvivlelse, en usigelig, en sælsomt pinefuld bevægelse bragte hans hjerte til at svulme, som angrede han en gammel forbrydelse. Lidt forstod han, resten gættede han – han så i ånden det rå, voldsomme optrin mellem ham og hende, da de skiltes. Det var for at redde livet, der var truet af den fornærmede elsker, at den fordærvede kvinde havde kastet ham løgnen i ansigtet. Og løgnen havde han troet; og hans søn var kommet til verden, var vokset op, blevet til en smudsig, ussel landstryger, der lugtede af laster og udsvævelse.

Han mumlede:

"Vil De gå lidt hen ad vejen med mig, så kan De nærmere forklare mig sagen."

Den anden lo hånligt:

"Ja, det ved Gud, jeg vil. Det er bare derfor, jeg har søgt Dem op."

De gik sammen ved hinandens side, gennem marker, der var beplantet med oliventræer. Solen var nu gået ned. Sydens aftensvalhed lagde sig som en usynlig kold kappe over landet. Præsten gøs, han løftede efter gammel vane øjnene mod himlen og så til alle sider de grågrønne småblade dirre mod aftenhimlen, og det faldt ham ind, at netop dette hellige træ engang havde overskygget frelserens bitreste smerte, det eneste øjeblik, hvor hans styrke svigtede.

Og en kort, fortvivlet bøn, en bøn, der ikke nåede hans læber, steg fra hans sjæl; han bad som Kristus: "Tag denne kalk fra mig!"

Så vendte han sig mod sønnen:

"Deres moder er død?"

Atter vaktes hans sorg til live ved disse ord: Deres moder er død; hans hjerte sammensnørede sig, en underlig smerte greb manden, der aldrig helt havde kunnet glemme; han bævede endnu ved mindet om den kval, han havde lidt, eller var det tanken om hendes død, der et kort øjeblik levendegjorde erindringen om denne kortvarige, afsindige ungdomslyksalighed, af hvilken intet, intet var tilbage uden det blødende sår i hans hjerte.

Den unge mand svarede:

"Ja, hun er død, hr. pastor."

"Er det længe siden?"

"Snart tre år."

Præsten håbede et øjeblik, at kalken kunne tages fra ham:

"Men hvorfor kommer De da først nu?"

Den anden tøvede:

"Jeg har ikke kunnet – har haft forhindringer ... men, hr. pastor – undskyld at jeg afbryder disse forklaringer, som jeg med fornøjelse i morgen skal give Dem, jeg vil blot sige Dem, at jeg ikke har smagt mad siden i går morges!"

Den gamle mand blev ganske overvældet af medlidenhed, han rakte den unge begge hænderne og udbrød:

"Å – mit stakkels barn!"

Landstrygerens smalle feberhede hænder blev helt borte i præstens kraftige håndtryk. Så tog den unge atter fat med dette flotte, spottende udtryk, der sjældent forlod hans ansigt:

"Nå, det var endda godt; jeg begynder at tro, at vi to til syvende og sidst dog vil komme godt ud af det sammen!"

Præsten gik hen imod huset.

"Kom, vi skal straks få middagsmad."

Han tænkte med en undselig glæde på den fisk, han lige havde fanget, og som tillige med hønen ville være et godt måltid til det stakkels barn.

Pigen var imidlertid blevet urolig og en smule gnaven – hun stod uden for døren.

"Marguerite," råbte Vilbois, "tag af bordet og bær det ind i stuen, men skynd dig, og dæk så til to – i en fart, ikke sandt!"

Marguerite stod aldeles bestyrtet ved tanken om at se sin herre sidde til bords med "bøllen".

Men præsten kom med lange skridt til, hjalp selv med at få bordet flyttet ned i stueetagens eneste værelse.

Fem minutter efter sad han over for landstrygeren foran en dampende terrin med hvidkålssuppe.

III

Da tallerkenerne var fyldt, gav den unge fyr sig til at spise hastigt og forslugent. Præsten var ikke mere sulten, han tog et par skefulde og så derefter på sin gæst.

Med et sagde han:

"Hvad hedder De?"

Fyren gav sig til at le, han var i godt humør over den gode mad.

"Jeg har intet andet familienavn end min moders, som De sagtens ikke har glemt, men så har jeg et par fornavne, der kun passer dårligt: Philippe-Auguste."

Præsten blegnede, han kunne næppe tale:

"Hvorfor fik De de to navne?"

Landstrygeren trak på skuldrene:

"Det kan De da nok gætte! Da De var borte, ville moder naturligvis have den anden til at tro, jeg var hans barn; det troede han forresten også, til jeg var henved fjorten år. Men så gav jeg mig til at ligne Dem på den mest uforskammede måde – og så ville han ikke vide mere af mig at sige, det asen! Nå, hans to fornavne, dem havde jeg fået, og havde jeg bare haft det held ikke at ligne nogen eller at være søn af hvemsomhelst – så havde jeg nu været grev Philippe-Auguste Pravallon – – men jeg skulle hellere hedde *Pechvogel*!"

"Hvorfra ved De alt dette?"

"Fordi de snakkede om det i mit påhør, og det skal Himlen vide, de snakkede rent ud af posen, de to. Nåda, ja man lærer verden at kende, sådan en opdragelse berøver én snart ens illusioner!"

I den sidste halve time havde præsten lidt helvedeskvaler. Han følte, hvorledes smerten for hvert øjeblik øgedes, han følte, at han måtte dø, hvis dette blev ved. Han var ikke så ilde berørt af de ting, han hørte, som af den måde, de blev sagt på, og af denne vagabond, der var ham så nær. Mellem dette menneske og sig selv, mellem sig og sin søn, begyndte han at mærke, at føle dette svælg af smuds, der for visse sjæle er en dræbende gift. Dette var hans søn! Han *kunne* ikke tro det! Han ville han alle mulige beviser, høre alt, kende alt, erfare alt, lytte til alt, lide alt! Atter tænkte han på oliventræerne på Oliebjerget, på Gethsemane Have og igen hviskede han: "Tag denne kalk fra mig!"

Nu var Philippe-Auguste færdig med forretten. Han spurgte:

"Vi er nok gået fra fo'ret, hr. pastor?"

Da køkkenet ikke var i selve huset og Marguerite ikke kunne høre præstens stemme, plejede han at kalde på hende ved at slå på en kinesisk gongong, der hang på muren bag ved ham.

Altså tog han læderkøllen og berørte messingpladen med let hånd.

Pigen kom straks. Hun så aldeles forvirret ud, og tilkastede "bøllen" rasende blikke, som om hun kunne fornemme eller ane, hvilken ulykke hans komme havde bragt over hendes herre, som hun omfattede med en tro hunds hengivenhed. I hånden holdt hun fadet med den stegte fisk, fra hvilken der slog en liflig duft af smeltet smør.

"Den har jeg fanget for lidt siden," sagde præsten med en røst af fiskerstolthed, der endnu midt i fortvivlelsen dukkede op.

Marguerite blev stående.

Præsten vedblev:

"Bring en flaske vin, god vin – en flaske hvid vin, Cap Corse, du ved, hvor den ligger, Marguerite?"

Hun slog ud med hånden, som havde hun mest lyst til rent ud at være opsætsig, og hendes herre måtte gentage med streng mine:

"Nå, gå nu og hent to flasker!"

For når Vilbois bød en gæst en flaske vin, lod han altid med det samme hente en til sig selv.

Philippe-Augustes øjne strålede:

"Storartet! En brillant idé! Det er længe siden, jeg har været med til *en bedre middag*."

To minutter efter kom pigen igen. Præsten syntes det varede en evighed, for nu brændte han af utålmodighed efter at vide alt, få hele denne jammerlige persons historie fortalt.

Flaskerne blev trukket op, men pigen blev stående plantet henne ved døren med øjnene stift hæftet på den fremmede.

"Du behøver ikke at blive her," sagde præsten.

Hun lod, som om han ikke hørte disse ord.

"Jeg sagde, De kunne gå! Jeg vil være alene med denne herre!" gentog Vilbois næsten hårdt.

Så gik hun.

Philippe-Auguste gik løs på fisken med samme forslagenhed, og imens sad præsten hensunken i fortvivlelse over at se alle mulige lave tilbøjeligheder vise sig i de træk, der lignede hans egne i så høj grad. De små stykker, Vilbois prøvede at spise, voksede i munden på ham, hans strube sammensnøredes, og han ledte efter det spørgsmål, der hurtigst kunne bringe ham fuld klarhed.

Endelig sagde han halvhøjt:

"Hvad døde hun af?"

"Af brystsyge."

"Var hun længe syg?"

"Halvandet år eller så omtrent."

"Hvordan blev hun syg?"

"Det ved vi ikke."

Atter tav de. Præsten betænkte sig. Så mange, mange ting pinte og plagede ham, så meget måtte han spørge om, for fra den dag, de havde brudt med hinanden, og han havde været så nær ved at dræbe hende, havde han intet hørt om hende. Ganske vist havde han aldrig ønsket at vide noget, aldrig forsket efter, hvad der kunne være hændt hende, for han havde helt og fuldtud besluttet at kaste glemslens slør over sin fortid, over hende, og hvad der knyttede sig til hende; men nu – nu da hun

var død, nu blev han grebet af en uimodståelig trang til at kende hendes liv.

"Hun var jo ikke alene – vel?"

"Nej, hun var altid hos ham."

Den gamle fo'r sammen:

"Hos ham? Hos Pravallon?"

"Ja naturligvis."

Og den mand, hun havde forrådt, regnede ud, at hun således i mere end tredive år havde været hans rivals elskerinde. Han vidste knap, hvad han selv sagde, da han stammede:

"Var de lykkelige?"

Den unge lo igen på sin hånske, frække måde:

"Å jo, men der var jo spektakler nu og da. Forresten tror jeg, alting ville have været rigtig godt, hvis jeg ikke var kommet imellem. Der er nu engang uheld ved mig!"

"Hvordan det?"

"Det har jeg jo allerede sagt Dem. Fordi han troede, jeg var hans søn, indtil jeg var ved de fjorten år. Men han var ikke noget fæ, den gamle halunk, han så, hvem jeg lignede uden at nogen behøvede at fortælle ham det, og så tog de sig nogle ordentlige omgange. Jeg lurede ved døren. Han beskyldte moder for at have gjort nar ad ham. Moder svarede: Det er da ikke min skyld. Du vidste jo, da du tog mig, at jeg stod i forhold til den anden! – Den anden – det var Dem."

"De talte altså undertiden om mig?"

"Ja, men de nævnede aldrig Deres navn i mit påhør, undtagen en gang, lige mod slutningen, i de allersidste dage, da moder mærkede, hun snart skulle afsted. De var nu alligevel bange – tog sig i agt for mig."

"Og De – De forstod allerede som ganske ung, at Deres moder befandt sig i en uregelmæssig, en falsk stilling?"

"Gud bevares! Jeg er ikke så uskyldig af mig, har aldrig været det! Desuden snuser man altid efter den slags ting, så såre man kan begynde at stave og lægge sammen!"

Philippe-Auguste skænkede sig det ene glas vin efter det andet. Hans øjne skinnede, han havde fastet og sultet så længe, at vinen meget hurtigt steg ham til hovedet.

Præsten så det, han var lige ved at tage ham flasken ud af hånden, men så faldt det ham ind, at rusen ville gøre ham uforsigtig og åbenmundet; derfor skænkede han selv i glasset for det unge menneske.

Marguerite bragte nu hønen ind. Da hun havde sat den fra sig, så hun igen på den fremmede; derpå vendte hun sig med en oprørt mine mod sin herre:

"Men ser pastoren da ikke, at han er fuld?"

"Lad mig om det, Marguerite," svarede præsten, "gå du kun tilbage i dit køkken."

Hun gik og smækkede døren i efter sig.

Han spurgte:

"Men hvad sagde Deres moder da om mig?"

"Å, hvad plejer man at sige om de mænd, man er færdig med? Hun sagde, De var uomgængelig, kedsommelig, at det ville have været umuligt at leve med dem – sådanne ideer, som De havde."

"Sagde hun det ofte?"

"Ja, ikke altid sådan ligefrem; hun ville ikke have, jeg skulle forstå, hvad de talte om, men jeg var med på den – og det hele tiden, kan De tro!"

"Og hvordan havde De det selv der i huset?"

"I begyndelsen havde jeg det brillant, og bagefter rigtig forbandet! Da moder så, jeg spolerede det alt sammen, smed hun mig overbord."

"Hvad gjorde hun?"

"Hvad hun gjorde? Det var såmænd ganske simpelt og ligefremt. Jeg havde lavet et par gale streger, da jeg var seksten år, så fik de to slubberter puttet mig i en opdragelsesanstalt for 'fordærvede børn'. På den måde var de mig kvit!"

Han lagde begge albuer på bordet, støttede hovedet på hænderne; nu var han aldeles beruset, og nu fik han med ét en uimodståelig trang til at tale om sig selv – en trang, der ofte bringer drukkenbolte til at prale og opdigte utrolige historier.

Han smilede blidt med en art kvindelig ynde, en sær lastefuld ynde, som Vilbois kun alt for vel mindedes at have set på andre læber, hvis magt han endnu følte med en sælsom blanding af afsky og rørelse, han havde ikke glemt, at dette smil fordum havde ødelagt ham. Nu var det moderen, dette menneske lignede, ikke i trækkene, men i udtrykket, det dragende, lokkende, forvirrende, forføreriske smil, der syntes at åbne læberne for al den nederdrægtighed, sjælen rummede.

Filip August vedblev:

"Ha, ha, ha! Nå – ja De kan stole på, jeg har set både det ene og det andet, siden de fik mig ned på 'anstalten'. Der kunne skrives artige romaner om det!"

Her tav han et øjeblik. Så gik han videre med en fuld mands dybsindige eftertænksomhed:

"Når man vil have et ungt menneske på ret køl, så skal man ikke sende ham på 'anstalter', for der er ikke videre fint selskab i de huse; og man træffer altid på fyre, der er værre end én selv,

om man også har gjort gale streger, som f. eks jeg. Nå – *min* var nu ikke så slem fra begyndelsen af, men den fik en slem ende – det gjorde den. En dag, da jeg drev den af med et par kammerater – nå, vi var alle fire lidt oppe, forstår sig. Det var hen imod kl. 9 om aftenen, vi slentrede hen ad landevejen i nærheden af færgestedet ved Folac. Så møder vi en vogn, de sov alle sammen, både kusk og herskab – det var folk fra Martinon, der kom hjem fra middagsselskab, de havde vel også en hat, tænker jeg! – Jeg tager hesten ved hovedet, trækker den og vognen ud på den store færgepram, som jeg giver et ordentligt skub ud i floden. Det gjorde et farligt rabalder. Kusken vågner, ser ingenting, pisker på sin hest. Hesten farer afsted, lige ud i vandet med vogn og hele stadsen. Hele kodillen går nedenom og hjem, til bunds som kampesten! Kammeraterne sladrede af skole! Først lo de, da jeg fandt på den spas. Vi tænkte min salighed ikke på, at det skulle få sådan en ende, vi syntes, det var brillant fundet på! Vi troede, de skulle have sluppet med en dukkert! Nå, senere hen må jeg indrømme, at jeg hittede på endnu nettere ting, – jeg ville hævne mig, – 'anstalten' var for stor en straf for den første historie, der ikke var sat i gang i en ond mening. Men det er ikke værd, jeg fortæller dem alle sammen, bare den sidste skal De have, for den vil De synes om, det tør jeg bande på. De kan tro, jeg har hævnet Dem, papa!"

Præsten betragtede sønnen med rædselsslagne miner – han spiste ikke mere.

Philippe-Auguste ville igen tage fat på sin historie.

"Nej," bad Vilbois, "ikke nu, vent lidt."

Han vendte sig om og slog på gongongen.

Marguerite kom straks til.

Og med en stemme så vred, som hun aldrig havde hørt den, med en stemme, der fik hende til aldeles forskrækket at lyste i største hast, befalede han:

"Bring os lampen, sæt på bordet, hvad du endnu har, og så kommer du ikke herind, med mindre jeg slår på gongongen."

Hun gik hastigt ud, kom igen med en hvid porcelænslampe, et stort stykke ost og frugt, og skyndte sig ud igen.

Nu sagde præsten fast:

"Så, fortæl nu, – jeg er rede til at høre."

Philippe-Auguste fyldte roligt sin tallerken med dessert og skænkede sig et glas vin. Den anden flaske var nu omtrent tømt, skønt Vilbois ikke havde rørt den.

Den unge mand begyndte at fortælle, nu var han tyk i mælet, talte med munden fuld af mad.

"Nå, min sidste streg, – nå, den skal De få! Den er nu brillant: jeg var kommet hjem fra anstalten, boede bos dem, – å, de var hellere fri for mig, men de var bange for mig, de to gamle halunker, var de! – nå, ja, – de var bange – for jeg tåler ikke at blive trådt på. Ligtornene, skal jeg have den ære at sige Dem; og når nogen driller mig, kan jeg let blive grov, – ser De, – de boede sammen, og ikke sammen! For han havde sit eget hjem, og så var han også hjemme hos moder, men han var mest hos os, kunne slet ikke undvære moder, – nåda, hun var ikke tabt bag af en vogn, – moder, hun kunne styre ham, og hun styrede ham lige til det sidste, det kan De stole på, – hun forstod at få krammet på mandfolk, den kone! Det må man lade hende! – Men, så de mandfolk, de er også hestedumme! Altså, jeg var da kommet hjem, og jeg skræmte de to gamle. Jeg er ikke noget fæhoved, og når det gælder, er der ikke mange, der kan stikke

mig, hvad det angår at hitte på og slippe ud af klemmer og tage fat! Nu bliver moder så syge, og han flytter hende hen i en nydelig ejendom, han har i nærheden af Melun, midt i en park så stor som en rigtig skov. Det var sådan noget som halvandet år, som jeg før sagde; så mærker vi, vi er på det sidste. Hver dag kom han fra Paris, – han var nu virkelig bedrøvet, – det *var* han. En morgenstund sidder han og snakker med hende mere end en time, og begribeligvis var jeg nysgerrig efter at vide, hvad de kunne vrøvle om, – da de sender bud efter mig. Og moder siger som så: 'Jeg har ikke langt igen; der er noget, jeg må sige dig, skønt greven mener, jeg helst skulle tie med det.' Altid kaldte hun ham *greven*, når hun talte om ham. 'Det er din faders navn, – for han lever endnu.' Det havde jeg bedt og tigget hende om at sige mig, – å, over hundrede gange havde jeg bedt hende, min faders navn, – over hundrede gange – og altid havde hun sagt mig, – over hundrede gange, – jeg tror min salighed, hun en dag fik sig et par lussinger af mig i den anledning, – men det hjalp forresten ikke. Og for at blive mig kvit, sagde hun, at De var død i fattigdom og elendighed, at der ikke var noget ved Dem, at hendes forhold til Dem havde været en ungdomsdårskab osv. Hun sagde mig dette så otte, at jeg endte med at tro, De virkelig var afgået.

Den dag sagde hun altså:

'Nu skal jeg sige dig din faders navn.'

Den anden sad i en lænestol, han sagde tre gange:

'De gør en dumhed, De gør en dumhed, De gør en dumhed, Rosette.'

Moder satte sig overende i sengen: jeg ser hende for mig med de røde pletter på kinderne og de skinnende øjne, – å ja, hun

holdt nu alligevel af mig, på sin måde. Så siger hun:

'Så gør noget for ham, Philippe!'

Hun plejede at kalde ham Philip og mig Auguste, når hun talte med os.

Nå, så giver han sig til at skråle som en gal:

'For den slubbert, for den døgenigt, for den galgenknebel, for den, – den – den –'

Og han fandt så mange pæne benævnelser til mig, som om han var betalt for det.

Jeg skulle til at blive arrig, men moder bad mig holde mund og så sagde hun:

'På den måde skal han altså sulte ihjel? Jeg har jo ingenting at efterlade ham.'

Uden at komme ud af fatning svarede han:

'Rosette, jeg har givet Dem tredive tusinde francs om året, i tredive år, det bliver en million! Jeg har sat Dem i stand til at føre en behagelig tilværelse, jeg har været god imod Dem, det tør jeg sige uden at rose mig, – jeg tror, jeg har gjort Dem lykkelig. Men jeg skylder ham intet, denne slubbert, der har ødelagt vort samliv i de sidste år, og han får ikke en skilling af mig. Det nytter ikke, De trænger ind på mig. Sig ham så den andens navn, når De endelig vil. Jeg råder Dem fra det og vasker mine hænder –'

Så vendte moder sig mod mig. Jeg siger jo som så: Nåda, så skal du da endelig få at vide, hvem der er din rigtige fader … og hvis han har det, han kan sidde og ligge på, så er du ovenpå …

Hun vedblev:

'Din fader, baron Vilbois, hedder nu pastor Vilbois i Garandou, ved Toulon. Jeg forlod ham for at være hos ham der.'

Og så fortæller hun mig, hvad hun bandt Dem på ærmet den dag mig angående. Men De ved jo nok, hr. pastor, at fruentimmer, de er altid fulde af løgn."

Han lo på sin hånske måde, – ubevidst lod han Vilbois få et indblik i sin lastefulde, frække natur; så vedblev han:

"Moder døde to dage efter, – to dage. Han og jeg, vi fulgte hende ud på kirkegården, – hå, hå, – det lyder så grinagtigt, – han og jeg! – og de tre tjenestefolk ... ellers ingen. Han tudede så det tapløb, vi stod der ved graven ved hinandens side, – rigtig som fader og søn.

Så kom vi da hjem igen. Vi to ganske alene. Jeg siger så til mig selv, nu er det lige så godt, du ser at tøfle af, med tør mund og tomme lommer. Jeg havde akkurat halvtreds francs hos mig. Jeg stod og tænkte på, hvordan jeg skulle hævne mig på ham, inden jeg gik.

Han rørte ved min arm:

'Jeg vil gerne tale et ord med Dem!' siger han.

Så gik jeg ned i hans arbejdsværelse; han satte sig ved bordet, og alt mens han snøftede og tørrede øjne, sagde han, at han ville ikke være hård imod mig, – han bad mig om ikke at gå hen og gøre vrøvl med Dem, – nå det kommer ikke ham ved, – det er noget, vi to har mellem os, – De og jeg. – – – Så byder han mig en tusindfrancsseddel, – tusind – tusind, – Gud ved, hvad den smule seddel kunne hjælpe mig, – jeg var min salighed bedre vant, – jeg kunne ikke nøjes med den almisse. Jeg så en hel bunke sedler nede i skuffen, – å, en svær bunke, – og jeg fik lyst til at kvæle ham, – det syn var for fristende. Jeg strækker hånden ud, men i stedet for at putte sedlen i lommen, farer jeg løs på ham, smider ham i gulvet og klemmer ham, til han

vender det hvide ud af øjnene, og da jeg så ser, han er lige ved at himle, knebler jeg ham, svinebinder jeg ham, klæder ham af, vender ham på maven, – å, – ha, ha, ha, – så kan De stole på, jeg gav ham en nydelig livfuld hug!"

Philippe-Auguste lo, så han var ved at kvæles i det; og om de buede smuktformede læber med det grusomme udtryk, så Vilbois stadig det samme smil, der fordum havde gjort ham vanvittig af kærlighed.

"Nå, og hvad så?"

"Hvad så, – ha, ha, ha, – hør nu bare … der var ild i kaminen, – et svært bål … det var i december, – det var koldt, da hun døde … moder … en dejlig klar kulild … så tager jeg ildrageren, gør den glødende, – og så tegner jeg ham et kors i ryggen, – et til, – to, tre, fire, otte – ti, – jeg ved ikke selv hvor mange, – jeg vender ham om, – og han får sig også et par på bryst og mave! Nå, hvad siger De til den opfindelse, papa? Sådan var det, de mærkede galejslaverne i gamle dage. Han vred og vendte sig jo værre end en ål, – men han måtte pænt holde sin mund. Kneblen sad solidt og godt. Derefter tog jeg sedlerne, – tolv var der, – med den, han havde givet mig blev det tretten. – Det tal er nu en gang uheldigt. Til tjeneren sagde jeg, han skulle ikke forstyrre sin herre før middag, – han tog sig en lur.

Nu mente jeg, han ingenting ville sige af frygt for skandale og spektakler, – han var jo landstingsmand. Men der tog jeg fejl. Fire dage efter nappede de mig i en café i Paris. Jeg blev dømt til at sidde i tre år … derfor kommer jeg først nu og opsøger Dem."

Han drak igen, – nu var han så beruset, at han næppe kunne få ordene frem.

"Nå, – nåda, – fatter præst ... det er nu alligevel grin at have en præst til papa ... nå, – se nu du kan være sød mod sønnike, for sønnike er ikke som folk er flest, – han har rigtig fundet på noget storartet med, – med – den gamle fyr, – hvad – , storartet?"

Den samme harme, der i gamle dage havde henrevet Vilbois, da han opdagede sin elskerindes forræderi, greb ham nu overfor dette forfærdelige menneske.

Han, der så ofte i Guds navn havde givet forladelse for skændige hemmeligheder, der hviskedes i skriftestolen, han følte sig ubønhørligt ude af stand til at tilgive her, – og han anråbte ikke længe den barmhjertige Gud om bistand, for han forstod, at hverken Gud eller mennesker kan hjælpe eller trøste eller skærme den, hvem slig en ulykke rammer.

Hele hans lidenskabelige hjerte, hele hans heftige natur, den, hans værdighed som præst havde dæmpet, men ikke tilintetgjort, vågnede nu i uimodståelig vælde, og han fnøs af harme med denne elendige, der var hans kød og blod, mod dette væsen, der var ham så lig, – ham og den uværdige moder, fra hvem han havde arvet al denne lavhed; han oprørtes mod skæbnen, der lænkede denne skurk til hans fødder som kuglen er lænket om galejslavens ankel.

Han så, forudså alt, hvad fremtiden ville, måtte bringe ham, så alting med en klarhed, der rev ham ud af hans femogtyveårige fredelige, fromme søvn.

Han var vis på, det var nødvendigt at skræmme denne forbryder fra først af, derfor talte han strengt til ham, talte med harmfuldt knyttede hænder; – glemte helt, hvor beruset den usle landstryger var i dette øjeblik:

"Nu har jeg hørt på Dem, – De har fortalt mig alting, – hør nu, hvad jeg har at sige Dem en gang for alle. I morgen tidlig har De at tage bort. De skal bo et sted, jeg vil anvise Dem, og som De ikke uden min ordre forlader. Jeg skal sende Dem en årlig sum penge, som De vil kunne leve af, – meget bliver det ikke, – jeg er ikke rig. Hvis De en eneste gang handler mod min befaling får De aldrig en skilling mere, og så skal jeg desuden nok vide at tæmme Dem!"

Skønt Philippe var mere end halvfuld, forstod han præstens tonefald, og alle hans onde drifter vågnede ved den truende røst, der lød i hans øren. Han talte, – han stødte ordene ud, afbrudt af hikke:

"Å, han, fa'r præst, lad os bare være mennesker ... du er præst, glem ikke det, – du tør ingen kvalm gøre, og du skal blive nødt til at lystre, som de andre to gamle halunker."

Vilbois fo'r sammen; han måtte bruge hele sin selvbeherskelse for ikke at gribe dette uhyre, knuse ham som en orm, vise ham, hvem der havde overtaget. Han slog i bordet, så det væltede over imod drukkenbolten, og råbte ham lige i ansigtet:

"Vogt Dem! Vogt Dem! Jeg lader mig ikke skræmme af nogen!"

Den drukne mand tabte ligevægten, vaklede på sin stol. Han følte, han var i præstens magt, og rakte hen over bordet efter en kniv, mens hans ansigt fik et uhyggeligt vildt udtryk. Vilbois så, hvad han havde i sinde og gav bordet et så kraftigt stød, at hans søn gik bagover og faldt på ryggen; lampen væltede og slukkedes.

I et øjeblik hørte man glassene klirrende falde på gulvet, så en sagte famlen og slæben i mørket, og derpå blev alting stille.

Da lampen gik ud, og det med et blev bælgmørk nat, blev de to mænd så bestyrtede, som om noget forfærdeligt var sket. Drukkenbolten sad støttet op mod muren, præsten på sin stol, ingen af den rørte sig, de sad aldeles stille i mørket, som indhyllede dem. Det sorte slør, der dækkede præstens harme og heftighed, dæmpede hans bevægelse, og andre tanker, sørgelige tanker, mørke som natten, væltede ind over ham.

Dyb tavshed herskede, en gravens stilhed, hvor intet syntes at ånde eller leve mere. Udenfor var alt roligt, ikke en vogn, ikke en lyd hørtes, end ikke grenenes raslen mod muren under vindens sagte pust.

Længe, længe varede denne stilhed; da lød med et gongongen! Et eneste hårdt slag, så en sælsom forvirret støj af stole, der væltede og et tungt legemes fald.

Marguerite havde længe stået på lur, nu løb hun til, men lige som hun åbnede døren, fo'r hun tilbage, rædselsslagen over at se, det var bælgmørkt i spisestuen. Derpå kaldte hun sagte, åndeløs, med hjertet i halsen:

"Hr. pastor, hr. pastor!"

Ingen svarede, intet rørte sig.

Å, den almægtige Gud, tænkte hun, hvad har de taget sig for, hvad er her sket!

Hun turde ikke gå ind, turde heller ikke hente et lys; fik med et lyst til at flygte, til at skrige højt, skønt hun på samme tid følte sig aldeles lamslået, ude af stand til at flytte en fod. Hun sagde igen:

"Hr. pastor, hr. pastor, – det er mig, Marguerite!"

Og da hun heller ikke denne gang fik svar, blev hun grebet af en uimodståelig trang til at hjælpe sin herre, – hun glemte sin angst og løb hen i køkkenet efter en lampe.

I døren til det lille hus stod hun stille, løftede lampen og så først landstrygeren liggende på gulvet med ryggen støttet op mod muren, – han lod til at sove; derefter fik hun øje på den ituslåede lampe, så to fødder og ben med sorte strømper; på gulvet lå præsten udstrakt, hans hoved måtte være stødt mod gongongen, idet han gled ned af sin stol. Gysende af skræk, rystende over hele legemet, gentog hun:

"Å Gud, å Gud, hvad er dog dette?"

Og da hun gik nærmere gled hendes fod i noget klæbrigt, så hun var nær ved at falde.

Hun bøjede sig ned, og så at gulvet var mørkerødt, så en rød væske brede sig ud om fødderne og løbe over de gule mursten hen imod døren. Hun forstod, at det var blod. Vanvittig af angst flygtede hun, kastede lampen, ville ingenting se mere og styrtede ned mod landsbyen; hun stødte mod træerne, snublede ved hvert skridt, alt som hun løb afsted med øjnene fæstede på de oplyste vinduer dernede i landsbyen.

Hendes stemme lød skingrende ud i natten, hun gentog stadig de samme ord: "Hjælp, mord, bøllen!"

Da hun nåede de første huse, kom opskræmte mennesker hende i møde og omringede hende, men hun fægtede med armene uden at svare, var aldeles forvildet.

Endelig fattede de andre, at der måtte være sket en ulykke i præstens lille landsted, og de gik i flok for at komme hende til hjælp.

Midt i olivenplantagen lå den lille hytte skjult i mulm og mørke og stilhed, siden dens eneste vindue ikke mere lyste som et åbent øje gennem natten; ingen uden folk, der var godt kendt, kunne have fundet vej til den.

Snart sås lygter at hoppe om mellem træstammerne; de kastede lange, smalle lysstrimer over det svedne græs. Og i det vaklende, urolige skær antog træernes grene sælsomme former, de lignede uhyrer, slanger, der vred og drejede sig i alle retninger. Snart steg en ubestemt firkantet masse frem af mørket, og de så den lave mur, der blev rød i de samlede lygters stærke skin. To gendarmer med revolveren i hånden eskorterede banderne. Landpostbetjenten, sognefogeden og Marguerite var også med, denne sidste kunne kun med nød og næppe holde sig oprejst.

På dørtærsklen – døren stod på vid gab – nølede flokken et øjeblik. Men så greb den ene gendarm en lygte, løftede den op over hovedet og gik ind, fulgt af de øvrige.

Marguerite havde set rigtigt, – blodet var nu stivnet, det lå over gulvet som et mørkt tæppe, det var løbet helt hen til landstrygeren, havde vædet et af hans ben og den ene hånd.

Der lå både fader og søn! Faderens strube var med et dybt snit skåret over, – sønnen snorkede, – sov sin rus ud! De to gendarmer kastede sig over ham, og før han rigtig var blevet vågen, havde de allerede fået håndjernene på ham. Han gned øjnene, – var rent fortumlet, vidste hverken ud eller ind, og da hans sløve blik til sidst faldt på liget ved hans fødder, så han endnu mere forstyrret og forvildet ud.

"Men hvorfor er han dog ikke flygtet?" spurgte sognefogeden.

"Han har vel været for fuld," lød gendarmens svar.

Og alle var enige med ham, – for det faldt ingen af dem ind, at pastor Vilbois, – måske, – selv havde taget sig af dage.

Hvem ved

I

Å Gud, å Gud! Så skal jeg da endelig nedskrive, hvad jeg har oplevet! Men er det muligt? *Kan* jeg skrive det? *Tør* jeg skrive det? Det er så sælsomt, så uforklarligt! Så ubegribeligt! Så vanvittigt!

Hvis jeg ikke var vis på, at jeg med egne øjne har set det, vis på, at min forstand ikke har svigtet mig, at mine sanser ikke har bedraget mig, at der ingen lakune er i mine iagttagelsers urokkelige rækkefølge, da ville jeg simpelthen anse mig for hallucineret, jeg ville tro på et mærkeligt syn. Men når alt kommer til alt – – hvem ved?

Jeg befinder mig for øjeblikket i en sindssygeanstalt; men jeg er taget herhen af egen fri vilje, af forsigtighedshensyn, af angst! Kun et eneste menneske kender min historie: Lægen. Nu vil jeg nedskrive den. Gud ved hvorfor. Måske for at blive den kvit; thi den tynger på mit bryst som et ulideligt mareridt.

Her er den:

Jeg har alle dage været en ensom fugl, en drømmer, en slags velvillig, nøjsom filosof, jeg nærer ingen bitterhed mod menneskeheden og bærer intet nag til Himlen.

Jeg har altid boet alene, har altid følt en vis benovelse i andres stadige nærhed. Hvordan skal jeg forklare dette? Jeg tror ikke, jeg er i stand til det. Jeg vil gerne se mennesker, snakke med folk, spise til middag med gode venner; men når jeg en tidlang

har været i selskab, selv med mennesker, jeg kan lide og kender godt, betages jeg lidt efter lidt af en voksende, pinende lyst til at se dem gå deres vej, eller selv at fly deres nærhed, kort sagt, jeg får en uimodståelig lyst at være ene.

Det bliver efterhånden til mere end en trang, det bliver en uafviselig nødvendighed. Og hvis disse mennesker blev ved at omringe mig, hvis jeg vedblivende var nødt til – ikke at lytte til deres samtale, men kun at høre den summe mig om ørene, ville jeg uden tvivl få et eller andet tilfælde. Ja – hvad ville hænde – det ved jo ingen – måske ville jeg simpelt hen falde i besvimelse; ja, det er troligt nok!

Jeg holder så meget af at være i fred, være alene, at jeg ikke kan lide at have andre mennesker sovende under samme tag som jeg; jeg kan ikke bo i Paris af den grund, for dette piner mig i en uendelighed. Jeg lider de utroligste kvaler, en sjælelig dødskamp, om jeg tør udtrykke mig således; denne umådelige menneskemasse lige omkring mig piner mig også legemligt, sætter alle mine nerver i en sygelig bevægelse, jeg ser og hører og føler i søvne denne aldrig standsende vrimlen og kravlen.

Ja, andre menneskers søvn er mig endnu kvalfuldere end deres tale. Og det er mig rent ud umuligt at finde hvile, når jeg ved, når jeg føler, at der på den anden side af væggen ligger væsener af samme art som jeg i en øjeblikkelig, halvt ubevidst tilstand.

Hvorfor jeg er således! Hvem ved det? Grunden er måske ganske simpel:

Jeg trættes hurtigt af alt, hvad der ikke foregår i mit eget indre. Og der er flere, der har denne særegenhed.

Her på jorden gives to slags mennesker. Den første trænger til andre, den morer sig med andre, beskæftiger sig med andre, finder hvile og adspredelse i andres selskab, trættes, pines, tilintetgøres af ensomhed, føler sig ødelagt som ved bestigningen af en gletsjer eller ved rejsen gennem en ørken, når den mangler de andres nærværelse!

Og så den anden slags: den lider, den keder sig, den kan ikke leve i vrimlen, hvorimod ensomhed bringer den hvile og ro; den føler et igenfødelsens bad i sin egen tankes fri, uafhængige, utøjlede flugt.

Her er jo kun en ganske almindelig sjælelig fremtoning. Nogle er skabt til at leve udadtil, andre til at føre en indadvendt tilværelse. Jeg bliver f. eks. hurtigt færdig med yderverdenen, og så såre min tålmodighed slipper op, gribes jeg både legemligt og åndeligt af en usigelig fornemmelse af ubehag.

Følgen af denne egenskab er, at jeg slutter mig – at jeg *havde* sluttet mig – til livløse genstande, der i mine øjne bliver lige så vigtige som levende væsener, og at mit hus for mig er blevet, *var* blevet en verden, i hvilken jeg levede et ensomt, men virksomt liv mellem ting, møbler, småting, der var mig behagelige og kendte som ansigter og skikkelser. Jeg havde fyldt mit hus, lidt efter lidt pyntet op alle vegne, og omgivet af disse tavse, fortrolige venner levede jeg glad og fornøjet, tilfreds som i en elskværdig kvindes arm, hvis blide kærtegn er blevet en yndig og beroligende vane.

Mit hus havde jeg bygget i en stor smuk have, der skilte det fra landevejen; det lå i nærheden af byen, så jeg kunne, hvis det behagede mig, finde lejlighed til adspredelse og selskab, *når* det lystede mig.

Alle mine folk sov i en afsides liggende bygning i et hjørne af køkkenhaven, der var omgivet af en høj mur.

Denne nattens rugende stilhed i min skjulte bolig midt imellem de høje træers grene var mig en sådan husvalelse, at jeg hver eneste aften i nogle timer sad oppe for ret at nyde den fred, der omgav mig.

Den aften var "Sigrid" blevet opført; det var første gang jeg hørte dette skønne eventyrlige musikdrama, og jeg havde moret mig udmærket.

Jeg gik hjem med lette, hastige skridt, hovedet fuldt af velklingende minder og skønne syner fra eventyrets land.

Det var mørkt, natten var begsort, så uigennemtrængeligt var mørket, at jeg med nød og næppe kunne skelne landevejen, og at jeg flere gange var lige ved at falde i grøften.

Fra acciseboden til mit hjem er der omtrent en kilometer, eller lidt mere, et kvarters gang. Klokken var et, måske halv to; himlen klarede en smule lige ud for mig, og månen viste sig, en sørgmodig lille måne i sidste kvarter. Nymånen, den der står op klokken fire-fem om eftermiddagen, den er munter, blank poleret, men den anden er rødlig, uklar, uhyggelig, det er en rigtig heksemåne.

Alle nattevandrere må have anstillet denne betragtning.

Selv om nymånen kun er tynd som en tråd, spreder den dog et fornøjeligt lille lys om sig, og tegner små tydelige skygger på jorden, mens den anden ligesom kæmper for livet og næppe har så megen kraft, at den kan kaste skygge.

I det fjerne så jeg min have som en mørk muse, og jeg forstod ikke, hvad det var for en underlig angst, jeg fik ved tanken om

at gå derind. Jeg sagtnede min gang. Det var meget mildt. Den høje trægruppe så ud som en grav, der var kastet op om huset.

Jeg åbnede lågen og gik ind i den lange ahornallé, som førte op til indgangsdøren. De høje træer løftede sig som en hvælving over mit hoved, mellem de slanke stammer skimtede jeg blomsterbedene som runde eller aflange pletter i græsplænerne.

Alt som jeg nærmede mig huset, betoges jeg mere og mere af den uhyggelige fornemmelse.

Jeg stod lidt stille, lyttede. Der var intet hverken at se eller høre.

Ikke en vind rørte sig. Ikke et blad bevægede sig.

Men hvad er der dog i vejen med mig, tænkte jeg. I ti år var jeg jo kommet hjem således midt om natten, uden nogen sinde at vide, hvad frygt ville sige. Men jeg *var* heller ikke bange. Jeg er aldrig bange om natten. Synet af en mand, en landstryger, en tyv ville have gjort mig aldeles rasende; jeg var faret løs på ham som et vildt dyr. Desuden var jeg jo bevæbnet. Jeg havde min revolver hos mig. Men det faldt mig end ikke ind at røre den, for jeg *ville* bekæmpe denne sælsomme frygt, der var ved at tage magten fra mig.

Hvad var det? Var det en anelse? Den sælsomme fornemmelse mennesket får, når det slår overfor det uforklarlige? Måske? Hvem ved?

Alt som jeg skred fremad, løb kolde gysninger ned over mit legeme, og da jeg stod ved huset med de lukkede skodder, stod foran mit store hus, følte jeg, at jeg måtte vente lidt, trække vejret, før jeg kunne åbne døren og gå ind.

Altså satte jeg mig på en bænk under dagligstuevinduet.

Der sad jeg og åndede tungt, med hovedet støttet op mod muren, og blikket adspredt fæstet på løvtaget. I førstningen hørte jeg intet påfaldende, det susede mig lidt for ørene, men det tilfælde havde jeg meget ofte. Det forekom mig, jeg hørte jernbanetog bruse forbi, jeg fornemmer klokkeklang eller lyden af mange fjernt summende menneskestemmer.

Men snart blev den summende og trampende lyd tydeligere. Jeg havde ikke taget fejl. Det var ikke min sædvanlige susen for ørene, men en ganske mærkelig støj, der forresten var meget uklar endnu, men som aldeles bestemt kom inde fra mit eget hus.

Jeg hørte en stadig støjen gennem muren, nej, ikke så meget en støjen, snarere en tumlen, et underligt røre, som om nogen bankede og flyttede og slæbte om med mine møbler.

Å, temmelig længe sad jeg og lyttede, kunne ikke rigtig tro mine egne øren. Men da jeg i nogen tid havde lænet hovedet op mod de lukkede skodder, var det mig umuligt at tvivle om, at noget ufatteligt, noget ubegribeligt gik for sig indenfor.

Bange var jeg ikke, jeg var … ja, hvordan skal jeg udtrykke mig … jeg var snarest ude af mig selv af bestyrtelse. Min revolver lå roligt i min baglomme, jeg vidste kun alt for vel, at den havde jeg ingen brug for her.

Jeg ventede.

Ventede en lang stund, vidste ikke, hvad jeg skulle gribe til, var aldeles klar i hovedet, men vanvittig ængstelig.

Jeg stod op, ventede endnu lidt, stadig lyttende til tummelen, der tog til, og undertiden blev aldeles øredøvende, den antog en sær, utålmodig karakter, lignede en oprørt masses trampen og brummen.

Så greb jeg med ét mit nøgleknippe, jeg skammede mig over min fejhed, tog gadedørsnøglen, stak den i låsen, drejede to gange om og smækkede døren op så voldsomt, at den slog imod væggen.

Det lød næsten som et geværskud og det besvaredes af et ubeskriveligt forvirret spektakel, der kom fra øverste til nederste stokværk i hele huset.

Det var så pludseligt, så forfærdeligt, så bedøvende og overvældende, at jeg fo'r et par skridt tilbage og alligevel trak revolveren ud af foderalet, skønt jeg godt vidste, hvor overflødig den under disse omstændigheder måtte være.

Igen ventede jeg, å, denne gang ventede jeg ikke længe.

Jeg skelnede den mærkeligste trampen på trapperne, på gulvene, hen over tæpperne, en trampen, ikke af menneskefødder, nej, en stolpren som af krykker, trækrykker, jernkrykker, der genlød overalt.

Og nu så jeg på dørtærsklen min store læselænestol, der svajede ud i haven og vraltede afsted. Andre fulgte lige bag efter den. Stole fra dagligstuen, så divaner og sofaer, slæbende sig hen ad gangene som krokodiller på de korte ben, derefter de lettere stole med små hop som gedekid, og de små skamler som en flok kaniner.

Å, hvor var jeg bestyrtet. Jeg listede mig ind i et busket, hvor jeg krøb sammen, med øjnene stift hæftede på mine ejendele, der defilerede forbi mig, alle som én; det ene møbel efter det andet, nogle hastigt, andre langsomt, alt efter deres form og størrelse.

Mit klaver – et stort flygel – fo'r af som en svær, løbsk bryggerhest, mens en klingende lyd trængte ud af dets kasse;

mine småting listede og kravlede som myrer hen over gruset: børster, glasting, skåle, hvor månens stråler genspejledes med en sær fosforagtig sankthansormsglans. Draperierne bredte sig ud og trak sig igen sammen som blæksprutter og havbløddyr.

Jeg så mit skrivebord komme anstigende, et sjældent kostbart stykke fra forrige århundrede, der indeholdt alle mine breve, mit hjertes hele historie, en gammel historie, der har voldt mig smerte nok! – De lå der sammen med flere fotografier.

Med ét svandt al min angst, og jeg styrtede hen til skrivebordet, greb fat i det, som man griber fat på en tyv, som man griber en kvinde, der flygter, men det lod sig ikke standse, det gik videre, og skønt vreden gav mig fordoblede kræfter, kunne jeg ikke mindske dets fart. Som en rasende klamrede jeg mig til benene, faldt om på jorden, stadig kæmpende mod denne ubegribelige magt; men det rev mig med, slæbte mig hen ad gangen, og de efterfølgende møbler begyndte allerede at trampe hen over mig, jeg slap, og de galopperede afsted som et regiment hestfolk over en rytter, der er kastet af sadlen.

Vild af rædsel lykkedes det mig langt om længe at slæbe mig ud af den lerede gang og finde ly mellem buskene; i mit skjul lå jeg og var vidne til, at alt, hvad jeg ejede, de største og kostbareste, som de mindste og ubetydeligste genstande løb afsted, forsvandt, blev borte i nattens mulm og mørke.

Derefter hørte jeg, – det lød som huset lå langt borte – en smælden af døre, der lignede tordenskrald i det tomme hus. Fra kælder til loft sloges de i, lige til gadedøren, som jeg selv havde lukket op for den vilde jagt, endelig faldt til med et drønende brag.

Jeg flygtede nu selv, løb af alle kræfter til byen, og kom først til mig selv, da jeg stod i en oplyst gade, hvor jeg mødte folk, der vendte hjem.

Jeg ringede på klokken i et hotel, hvor jeg var kendt.

Mine klæder havde jeg børstet med hænderne, for at befri dem for jord og støv, og jeg fortalte, at jeg havde tabt mit nøgleknippe, så jeg ikke kunne komme ind ad hoveddøren og få mine folk vækket.

Jeg puttede mig så langt ned under dynen som muligt i den seng, jeg fik. Men sove kunne jeg naturligvis ikke, jeg lå og ventede dagens frembrud, mens jeg lyttede til mit hjerte, der bankede som en smedehammer. Jeg havde givet ordre, at der straks ved morgengry skulle gå bud ud til min villa, og klokken var næppe syv, da min tjener bankede på min dør.

Hans ansigt udtrykte den største sindsbevægelse.

"Der er sket en stor ulykke hjemme," sagde han, så snart han var kommet ind ad døren.

"Hvad er det?"

"Hele herrens møblement er blevet stjålet – alt – alt – lige til de aller ubetydeligste genstande."

Denne efterretning glædede mig. Hvorfor? Hvem ved? Jeg var vis på, at jeg fuldstændig kunne beherske mig, vis på intet at røbe, intet at sige til nogen om det, jeg havde set, vis på, at jeg kunne skjule det, begrave det i min samvittighed som en forfærdelig hemmelighed. Jeg svarede:

"Så må det være de samme tyve, der har stjålet mit nøgleknippe. De må straks gå til politiet. Jeg står op og kommer hen til assistenten om et øjeblik."

Undersøgelsen varede i fem måneder, der blev intet opdaget, ikke spor af mine sager fandtes – så lidt som af tyvene! Naturligvis, hvis jeg havde sagt, hvad jeg vidste, hvis jeg havde talt, ville de jo have indespærret mig – ikke tyvene, men det menneske, der havde set sligt.

Å, jeg tav som en mur! Men jeg lod mit hus stå tomt. Det kunne jo ikke nytte at købe møbler. Så havde vi blot haft samme historie om igen. Jeg ville ikke sætte mine ben der mere; jeg tog ikke en gang derud. Jeg blev i Paris, boede på hotel, talte med læger om min nervøsitet, der foruroligede mig en del siden hin elendige nat.

De rådede mig til at rejse. Jeg fulgte deres råd.

II

Jeg begyndte med en tur til Italien. Solen opmuntrede mig. I et halvt år rejste jeg fra Genua til Venedig, fra Venedig to Florens, fra Florens til Rom, fra Rom til Neapel. Derefter strejfede jeg om på Sicilien, – en yndig plet, dejlig natur, skønne mindesmærker fra grækernes og normannernes tid. Jeg tog over til Afrika, rejste fredsommeligt gennem den store, stille, gule ørken, hvor kameler, gazeller og arabere vandrer om, hvor luften er let og klar, hvor man ikke hjemsøges af spøgelser, hverken ved nat eller ved dag.

Jeg vendte tilbage til Marseille, og trods den provençalske livfuldhed, gjorde mit fødelands luft, den formørkede himmel et sørgeligt indtryk på mig. Så såre jeg satte foden på fransk grund, havde jeg en sælsom fornemmelse af mit gamle ildebefindende; jeg følte en sær, dump smerte, der beviste mig, at min sygdom ikke var helbredet.

Så kom jeg til Paris. Efter en måneds ophold i byen kedede jeg mig. Det var efterår, og jeg besluttede inden vinterens komme at gøre en udflugt til Normandiet, som jeg kun kendte lidt til.

Med Rouen begyndte jeg – naturligvis – og i hele otte dage gik jeg om, henrykt, begejstret over denne middelalderlige by, over denne forbavsende, overraskende samling af gotiske mindesmærker.

En eftermiddag, ved firetiden, da jeg drev ind i en rent utrolig, mærkelig gyde, midt i hvilken der løber en blæksort bæk: "Robec-vandet" kaldes den, blev min opmærksomhed med ét draget bort fra selve gydens sære præg og husenes ærværdige udseende, ved synet af en hel række marskandiserboder, der lå side om side.

Man måtte indrømme, at de havde valgt en passende plads, disse smudsige handlende med gammelt skrammel, her i dette fantastiske stræde, ved dette uhyggelige stille mørke vandløb, under disse spidst tilløbende sorte skifertage, hvor fortidens rustne vejrhaner knirkende og knagende drejede sig!

Inde i butikkerne sås antikke, udskårne skabe og dragkister, gamle fajancefade fra Rouen, Neuers og Maustiers berømte fabrikker, træfigurer – malede eller forgyldte – Kristus på korset, gudsmoder, helgener, messehageler, ja alterbægre, – å, hvor disse smalle, høje huse dog var underlige at se til med denne ophobning fra kælder til loftskammer af alle mulige og umulige sager, hvis liv tilhørte en svunden tid, som overlevede deres naturlige ejermænd, deres århundrede, deres tidsalder, deres moder, sæder og skikke, for at bydes ud til ny slægter som kuriositet.

I denne antikviteternes by vågnede min gamle kærlighed til mærkværdigheder. Jeg gik fra hus til hus, sprang over de gamle, rådne brædder, der dannede bro over "Robec-vandet", der var alt andet end vellugtende.

Du milde himmel! Hvad var dog dette? Ved indgangen til en af disse huler fik jeg øje på et af mine smukkeste skabe; skælvende over hele legemet nærmede jeg mig denne butik, hvis dør mindede om indgangen til en gravhvælving, til et hvilested for gamle møbler. Jeg rystede således på hånden, at jeg ikke vovede at røre ved mit skab. Jeg stod stille, så nøjere til, – jo ganske rigtigt! Jeg havde ikke taget fejl. Et skab fra Ludvig den Trettendes tid – enestående i sin slags – aldeles umuligt at tage fejl af, når man én gang havde kastet sine øjne på det. Mit blik svævede adspredt ind i butikken, ind i dens stadig mere dæmpede lys; der så jeg tre af mine lænestole, tre af dem med gammelt gobelinbetræk, længere henne mine to borde fra Henrik den Andens tid, der var så sjældne, at kendere valfartede til min villa for at få dem at se.

Man tænke sig min tilstand ved dette syn!

Og jeg gik nærmere, lamslået, overvældet af bevægelse, men jeg gik stadig videre – for jeg er modig – videre, stadig fremad; som en ridder fra de mørke tider trængte jeg ind i den frygtelige troldmands hule. Ved hvert skridt, jeg tog, genfandt jeg min ejendom; min lysekrone, mine bøger, mine malerier, mine draperier, mine tæpper, mine våben – alt, undtagen skrivebordet med mine breve, det så jeg intetsteds.

Jeg gennemsøgte først den mørke stueetage, steg derefter op ad trappes; men traf ikke an levende sjæl. Jeg kaldte, ingen

svarede. Jeg var alene, alene i det store hus med de tusinde krinkelkroge.

Det blev aften, jeg måtte i mørket sætte mig ned på en af mine egne stole; for jeg var fast besluttet på at blive og få rede på denne sag. Engang imellem kaldte jeg: "Halløj, er her ingen!"

Jeg havde siddet således, vistnok mere end en time, da jeg endelig hørte skridt, langsomme, sagte skridt; jeg ved ikke, hvor de kom fra. Jeg fik med ét lyst til at løbe min vej, men jeg samlede mig, kaldte atter og så nu et lys i det tilstødende værelse.

"Hvem der?" spurgte en stemme.

Jeg svarede:

"En, der vil købe noget!"

Der svaredes:

"Det er temmelig silde; her er så mørkt i butikken."

"Jeg har ventet i over en time."

"Kunne De da ikke hellere komme igen i morgen?"

"I morgen er jeg ikke mere i Rouen."

Jeg turde ikke gå frem, turde ikke gøre et skridt, og den talende kom ikke nærmere. Jeg så stadig lyset fra det andet værelse skinne på en gobelin, hvor to engle svævede over en valplads, dækket med lig. *Den* tilhørte mig forresten også. Jeg kaldte på ny.

"Nå, kommer De så?"

Han svarede:

"Jeg sidder og venter på Dem."

Så rejste jeg mig, gik ud af butikken.

Midt i et stort værelse sad en lille, svær mand, tyk som en vanskabning, en modbydelig vanskabning.

Han havde tyndt ujævnt gulligt skæg og ikke et eneste hår på hovedet. Nej, ikke et! Da han holdt lyset løftet op i udstrakt arm for at se mig, skinnede hans skaldede isse som en blank lille måne midt i dette store værelse, der også var overfyldt med gamle møbler. Ansigtet var rynket og blegfedt, øjnene bitte små, sammenknebne.

Jeg gav mig til at handle om tre stole, som også var mine, betalte dem kontant med en stor sum og opgav kun navnet på mit hotel og nummeret på mit værelse. De skulle bringes derhen næste morgen kl. 9.

Derefter gik jeg min vej. Han fulgte mig til dørs med største høflighed.

Jeg begav mig sporenstregs til politikammeret, hvor jeg fortalte historien om møbeltyveriet og den opdagelse, jeg lige nu havde gjort.

Han forlangte pr. telegraf oplysninger hos vedkommende og bad mig vente på svar. En time efter var han opbygget angående min troværdighed.

"Jeg vil straks lade fyren sætte fast og forhøre," sagde han, "for han kan allerede have fattet mistanke og skaffet Deres sager til side, hvis vi giver ham tid til at tage forholdsregler. Vil De ikke gå hjem til Deres hotel og spise til middag; om to timer kan De komme igen, så har jeg ham her, og kan holde et nyt forhør over ham i Deres nærværelse."

"Tusind tak. De gør mig en stor tjeneste ved så ivrigt at tage Dem af min sag."

Jeg gik altså hjem, spiste til middag, spiste til min store forhånelse med god appetit. Jeg var egentlig ganske tilfreds. Han kunne jo ikke undslippe os nu.

To timer efter stod jeg atter hos assistenten, som ventede på mig.

"Nå, der er De!" sagde han, så såre han fik øje på mig. "Ja, vi har ikke fået fat i Deres mand. Mine betjente har ikke kunnet finde ham."

Å, jeg var ved at få ondt!

"Men – men – fandt De da ikke huset?" spurgte jeg ganske forvildet.

"Jo, Gudbevare's. Det bliver bevogtet, indtil han igen viser sig, for han var sporløst forsvundet."

"Forsvundet?"

"Ja, forsvundet. Han plejer at tilbringe sin aften hos en naboerske, en marskandiserske, en sær gammel heks, enkemadam Bidoni; men hun havde ikke øjnet ham hele eftermiddagen, og kunne ikke give oplysninger ham angående. Vi må vente til i morgen."

Jeg gik bort. Å, hvor Rouens gader forekom mig uhyggelige, beængstede, spøgelsesagtige.

Jeg sov usselt, havde urolige drømme, vågnede flere gange op, badet i sved.

Da jeg ikke ville lade alt for urolig eller forhippet, gik jeg ikke før kl. ti hen på kontoret.

Ingen havde hverken set eller hørt marskandiseren. Hans butik var stadig lukket.

Assistenten sagde:

"Jeg har gjort alle de fornødne skridt. Nu går vi til den omtalte butik og får den i lovens navn lukket op, så skal De udpege os Deres ejendele."

Vi steg op i en vogn, der holdt for døren.

Flere betjente og en klejnsmed ventede på os uden for butikken, der snart var lukket op.

Straks ved min indtrædelse så jeg, at hverken mit skab, min lænestol, mine borde eller noget af, hvad mit var, stod der, hvor jeg i går havde set det.

Assistenten betragtede mig med et mistænksomt blik, indtil jeg sagde:

"Det er jo et mærkeligt træf, at mine møbler og den marskandiser er forsvundet akkurat på samme tid."

Han smilede.

"Det har De ret i. Det var uklogt af Dem at købe og betale de stole, der var Deres! Det må have vakt hans mistanke."

Jeg vedblev:

"Men alligevel kan jeg ikke fatte det hele, for der, hvor mine sager stod i går, er der fuldt af andre ting."

"Å," svarede assistenten, "han har jo haft natten for sig, og naturligvis har han haft medskyldige, der har kunnet give ham en håndsrækning. Dette hus må naturligvis stå i forbindelse med nabohusene. Men vær De ganske rolig; jeg skal særlig tage mig af denne højst forunderlige historie. Den slyngel skal vi nok få fingre i en skønne dag; – – han kommer nok tilbage til sin hule!"

Å, mit hjerte, mit arme, elendige hjerte! Hvor det bankede.

I over fjorten dage blev jeg i Rouen. Manden viste sig ikke. – Naturligvis, naturligvis! Hvem kunne fange den karl?

Endelig fik jeg en morgen fra min gartner, der havde opsigt med mit tomme hus, følgende mærkværdige meddelelse:

"Ærede herre!

Jeg har herved den ære at underrette herren om, at der natten til i går er sket noget, som ingen kan fatte eller forstå, – hverken politiet eller vi andre. Alle herrens møbler og sager er kommet igen. Alt, lige til de allermindste genstande. Huset var nu aldeles i samme stand, som før tyveriet. Det er til at miste sin forstand over. Tingene blev sat på plads natten mellem fredag og lørdag. Vejene og havegangene er aldeles fortrampede, som om alting var blevet slæbt fra lågen til villaen. Det samme var forresten tilfældet den morgen, da vi opdagede tyveriet.

Vi venter herrens ordrer.

Ærbødigst

Philippe Raudin"

Nej, nej, nu blev det for galt! Aldrig, aldrig sætter jeg mine ben i det forheksede hus!

Jeg bragte ovennævnte brev til politiassistenten.

"Det er meget behændigt gjort," mente han. "Det er bedst vi lader som ingenting. Vi kommer ham nok til livs tidligere eller senere, hvor snu han så er."

Men politiet er aldrig kommet ham til livs. Nej, det har aldrig fået fat i ham, og jeg er så bange for ham, som om han var et vildt dyr, der listede efter mig fra morgen til aften.

Umuligt at finde ham! Han er ikke til at finde, dette afskyelige uhyre med den skaldede isse, med månehovedet! Nej, ham fanger de aldrig. Han kommer aldrig tilbage til sin hule ved Robec-vandet. Men det er ham lige meget. *Han* er ikke bange for mig, det er mig, der går i en evig skræk for at møde ham, og det vil jeg ikke for nogen pris. Nej, nej, nej, ikke for al verdens guld!

Og sæt nu, han alligevel kom hjem! Sæt han vender tilbage til sin butik! Hvem kan så bevise, at mine sager virkelig stod der den dag? Han har ikke andre vidner imod sig end jeg, – – og jeg føler nok, at mit udsagn bliver højst tvivlsomt!

Å Gud, å Gud, jeg kunne ikke holde denne tilværelse ud! Jeg kunne ikke gå og bære på denne hemmelighed. Jeg kunne ikke gå om med denne evige rædsel for at spøgeriet skulle begynde igen.

Så var det, jeg henvendte mig til den læge, som har denne sindssygeanstalt, – og til ham fortalte jeg hele historien.

Efter at han længe havde udspurgt mig, sagde han til sidst:

"Har De noget imod at blive her hos mig i nogen tid?"

"Nej, det til jeg gerne."

"Har De formue?"

"Ja, jeg er temmelig velstående."

"Vil De bo i en pavillon for Dem selv?"

"Ja helst."

"Ønsker De at modtage besøg af Deres venner?"

"Nej, hr. doktor, nej; lad mig bare helt i ro. Manden fra Rouen kunne jo finde på at opsøge mig her, bare for at hævne sig på mig."

Og nu er jeg ene, ene, ene, – har været ene i et fjerdingår. Jeg er nogenlunde rolig … Kun én tanke piner mig – – sæt nu den antikvitetshandler blev gal … og de netop bragte ham til denne anstalt … Man har jo ikke fred nogetsteds …

Om "Den lille Louise og andre noveller"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.udgaver m.m.:

- ***Den lille Louise:*** *La Petite Roque* udkom som føljeton i bladet *Gil Blas* 18. – 23. december 1885. Her efter spalteføljeton i *Politiken* 12. januar 1886 – 04. februar 1886.
- ***Frøken Perle:*** *Mademoiselle Perle* udkom første gang i dagbladet *Le Figaro*'s litteraturtillæg 16. januar 1886. Her efter spalteføljeton i *Politiken* 23. – 24. december 1895.
- ***Værtshuset i Schwarenbach:*** *L'Auberge* udkom første gang i *Les Lettres et les arts* 1. september 1886. Her efter udklipsføljeton i *Politiken* 2. – 9. juni 1887.
- ***Den forliste:*** *Le Noyé* udkom første gang i *Le Gaulois* den 16. august 1888. Her efter udklipsføljeton i *Politiken* 23. – 26. juni 1890.
- ***Invaliden:*** *L'Infirme* udkom første gang i *Le Gaulois* 21. oktober 1888. Her efter udklipsføljeton i *Politiken* 28. november – 1. december 1890.
- ***Oliebjerget:*** *Le Champ d'oliviers* udkom første gang i *Le Figaro* 19. – 23. februar 1890. Her efter udklipsføljeton i *Politiken* 13. – 23. juni 1890.

Hvem ved?: *Qui sait ?* udkom første gang i *L'Écho de Paris* 6. april 1890. Her efter udklipsføljeton i *Politiken* 23. – 26. november 1890.

Politiken udgav de syv noveller i en samlet bogudgave i 1904. Oversætteren – eller oversætterne – er ikke oplyst i hverken føljetonudgaverne eller bogudgaven.

Redigeret af: Kim N. Jensen.

Forside: Efter Camille Pissarro (1830-1903): *Le Bain des pieds* (1895).

ISBN 978-87-7628-139-7

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-368-2 (Ølstykke 2014)

www.ebib1800.dk

